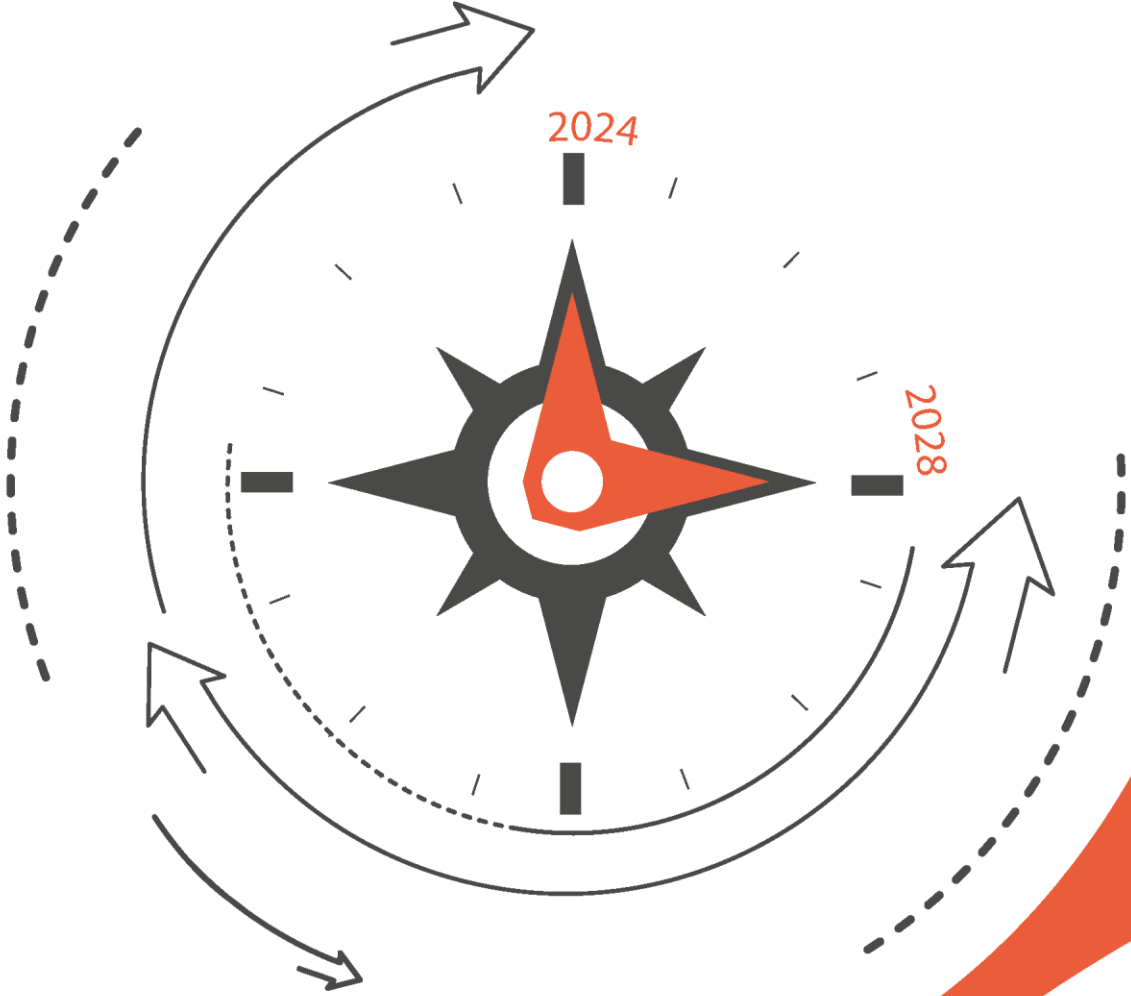

TR82 DÜZEY 2 BÖLGESİ

KASTAMONU, ÇANKIRI VE SİNOP İLLERİ

BÖLGE PLANI

Vizyon - Stratejik Öncelik - Hedef

KALKINMA AJANSLARI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

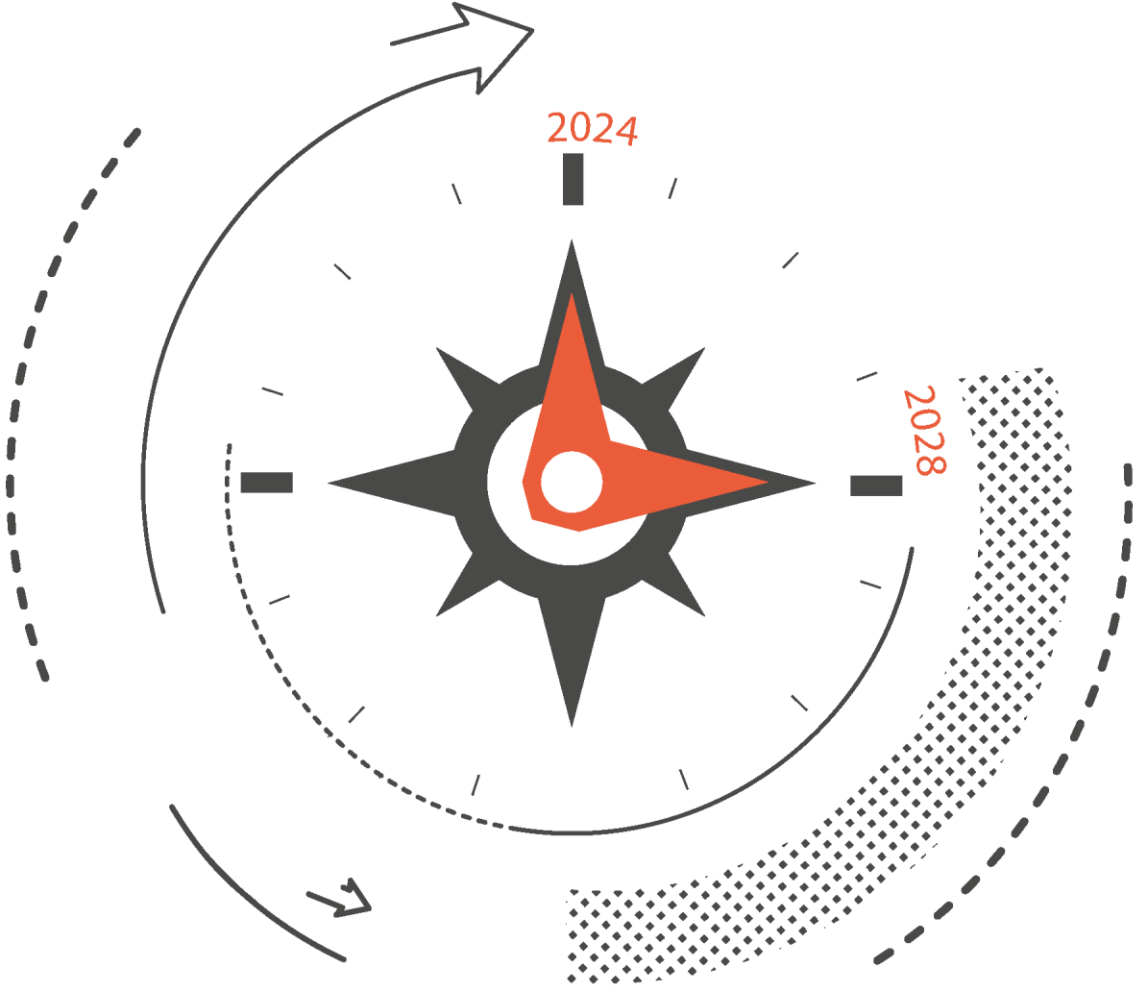
T.C. KUZEY ANADOLU
KALKINMA AJANSI
NORTH ANATOLIAN DEVELOPMENT AGENCY

TR82 DÜZEY 2 BÖLGESİ
KASTAMONU, ÇANKIRI VE SİNOP İLLERİ

BÖLGE PLANI

Vizyon - Stratejik Öncelik - Hedef

KALKINMA AJANSLARI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

T.C. KUZEY ANADOLU
KALKINMA AJANSI
NORTH ANATOLIAN DEVELOPMENT AGENCY

TR82 BÖLGESİ 2024-2028 BÖLGE PLANI

Bu belge, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından yayımlanmıştır.

Belge No : 2020-...-.../....

Revizyon No :

Revizyon Tarihi :

ISBN :

Editör(ler) :

Yayın Kurulu : Semih KAYA / Kurumsal Yönetim Birimi
Ayşe Nur ÖZYAZGAN / Kurumsal Yönetim Birimi

Tasarım : Sinan KACIR
Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler

Yayın Tarihi :/...../2022 / 1. Basım

Basım Yeri :

Matbaa Sertifika No:

Bu eserin her türlü yayın hakkı Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansına aittir.

Yayının kısmen ya da tamamen yayınlanması ve çoğaltılmasının fikri mülkiyet hukukuna tabidir. Kaynak gösterilmek ve atıfta bulunmak kaydı ile Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı yayınları üçüncü kişilerce kullanılabilir.

T.C. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Kuzeykent Mah. Kayın Sk. No:9 37150 KASTAMONU
Tel.: 0 (366) 212 58 52 Faks: 0 (366) 212 58 55
E-posta: bilgi@kuzka.gov.tr
www.kuzka.gov.tr

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TABLOLAR	ii
ŞEKİLLER.....	iii
KISALTMALAR	iv
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	1
1. Plan Hazırlık Süreci	2
1.1. Arka Plan.....	3
1.2. Yöntem	4
2. Bölgeye Genel Bakış	6
3. Plan Vizyonu	9
4. Stratejik Öncelikler	12
Stratejik Öncelik 1: İmalat Sanayiinde Rekabet Gücünün Artırılması	15
Stratejik Öncelik 2: Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması	33
Stratejik Öncelik 3: Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması	49
Stratejik Öncelik 4: Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması	60
5. Mekânsal Gelişme.....	66
KAYNAKÇA.....	70
EK-1 Program ve Proje Önerileri.....	71

TABLolar

Tablo 1. Bölge Planı Göstergeleri	10
Tablo 2. Stratejik Öncelik 1- Performans Göstergeleri	16
Tablo 3. Hedef 1.1 - Performans Göstergeleri.....	19
Tablo 4. Hedef 1.2 - Performans Göstergeleri.....	22
Tablo 5. Hedef 1.3 - Performans Göstergeleri.....	24
Tablo 6. Hedef 1.4 - Performans Göstergeleri.....	27
Tablo 7. Hedef 1.5 - Performans Göstergeleri.....	30
Tablo 8. Stratejik Öncelik 2- Performans Göstergeleri	33
Tablo 9. Hedef 2.1 - Performans Göstergeleri.....	37
Tablo 10. Hedef 2.2 - Performans Göstergeleri.....	40
Tablo 11. Hedef 2.3 - Performans Göstergeleri.....	43
Tablo 12. Hedef 2.4 - Performans Göstergeleri.....	46
Tablo 13. Stratejik Öncelik 3 - Performans Göstergeleri	50
Tablo 14. Hedef 3.1 - Performans Göstergeleri.....	52
Tablo 15. Hedef 3.2 - Performans Göstergeleri.....	54
Tablo 16. Hedef 3.3 - Performans Göstergeleri.....	56
Tablo 17. Hedef 3.4 - Performans Göstergeleri.....	57
Tablo 18. Stratejik Öncelik 4 - Performans Göstergeleri	61
Tablo 19. Hedef 4.1 - Performans Göstergeleri.....	63
Tablo 20. Hedef 4.2 - Performans Göstergeleri.....	65

ŞEKİLLER

Şekil 1. BGUS Mekansal Tipolojisi	4
Şekil 2. Bölge Planı Yöntemi	5
Şekil 3. 2024-2028 Bölge Planı Vizyon, Stratejik Öncelik Ve Hedefleri.....	11
Şekil 4. TR82 Bölgesi Mekansal Gelişme Şeması	67
Şekil 5. TR82 Bölgesi'nde İmalat Sanayi Gelişimi	68
Şekil 6. TR82 Bölgesi'nde Turizm Gelişimi	69

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AFAD	Afet ve Acil Durum Başkanlığı
BGUS	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
BM	Birleşmiş Milletler
BMİDÇS	Birleşmiş Milletler İklim Değışikliği Çerçeve Sözleşmesi
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
GBS	Girişimci Bilgi Sistemi
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
İBBS	İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması
KAGM	Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü
OECD	Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
SDG	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri
SEGE	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi
STB	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TTO	Teknoloji Transfer Ofisi
TURSEFF	Türkiye Sürdürülebilir Enerji Finansman Programı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNWTO	Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
VAP	Verimlilik Artırıcı Proje
WEF	Dünya Ekonomik Forumu
YER-SİS	Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması

YÖNETİCİ ÖZETİ

Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerinden oluşan TR82 Bölgesi'nin 2024-2028 yılları arasında uygulanacak bu bölge planı **"Beşeri Sermayesi Güçlü, Yeniliklere Açık, Doğal Dokusuyla Fark Yaratan Kuzey Anadolu"** vizyonuna ulaşmak amacıyla oluşturulmuştur. Vizyon ifadesinin bileşenlerinde bölgenin beşeri sermayesine, yeniliklere açık olma durumuna ve doğal dokusuna bilinçli bir vurgu yapılmaktadır. Böylece plan dönemi sonunda bölge için belirlenen hedeflere ulaşma yolunda insan kaynağı niteliğinin artırılması, dünyada ve ülkemizde yaşanan değişim gündemine adaptasyon yeteneğinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Tüm bu faaliyetler yürütülürken bölgenin sahip olduğu özgün doğanın sağlayacağı avantajlardan, kaynakları etkin ve verimli kullanarak sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde faydalanılması gözetilmektedir.

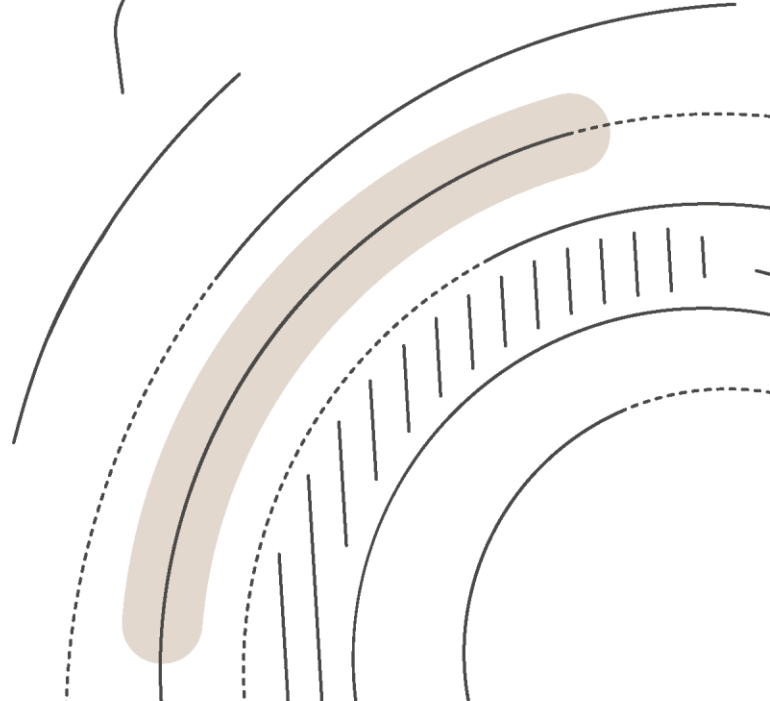
Bölge planı hazırlık dönemi içerisinde masabaşı araştırma ve analizler, çalıştaylar ve anketler düzenlenerek yedi temel başlık altında mevcut durum analizi oluşturulmuştur. Mevcut durum analizi göz önünde bulundurularak plan dönemi sonunda ulaşılacak istenen vizyon ve bu vizyona hizmet edecek 4 ana stratejik öncelik, 15 hedef, 72 tedbir belirlenmiştir.

2024-2028 Bölge Planı'nda dört temel stratejik öncelik belirlenmiştir. Bu öncelikler **İmalat Sanayide Rekabet Gücünün Artırılması, Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması, Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması ve Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması** olarak sıralanmaktadır. İlk öncelik ile imalat sanayide rekabet gücünü artırarak sanayi sektörünün bölgenin gelir kompozisyonuna katkısını güçlendirmeyi, günümüzün değişen ekonomik şartlarına adaptasyonunu sağlayarak fiziksel ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi, verim artırıcı ve yenilikçi tekniklerin kullanılmasıyla işletmelerin insan kaynakları, üretim, ihracat, pazarlama ve markalaşma yeteneklerinin iyileştirmesi hedeflenmektedir. İkinci öncelik olan şehirlerin marka değerinin artırılmasıyla hem kentsel ve kırsal yaşam kalitesinin iyileştirilmesi hem de son yıllarda gelişme eğilimi gösteren bölge turizminin uluslararası ağlara entegrasyonu ile gelir çeşitlendirmesinin sağlanması ayrıca bölgenin afetlere yönelik dayanıklılığının artırılması amaçlanmaktadır. Üçüncü öncelik olan tarımsal üretimde verimlilik, katma değer ve kalite artışıyla kırsalda gelir düzeyinin iyileştirilmesi, gıda güvenliğinin sağlanması, yenilikçi tarım üretim yöntemlerinin bölgeye adaptasyonu ve tarımsal sanayinin geliştirilmesi önceliklendirilmiştir. Dördüncü öncelik olan dezavantajlı grupların yaşam kalitelerinin artırılması ile de sosyal içermenin sağlanarak sosyal yapıdaki önemli sorunlara çözüm getirilmesi ve bu grupların ekonomik hayata entegrasyonu hedeflenmektedir.

Daha önce hazırlanan iki bölge planından farklı olarak bu bölge planının uygulanabilirliğinin artırılması amacıyla her stratejik önceliğe özel, toplamda 13 proje ve program önerisi oluşturulmuştur. Söz konusu proje ve program önerileri Ek-1'de yer almaktadır. Bu kapsamda, gerek kamu gerekse özel sektör aracılığıyla belirlenen projelerin hayata geçirilmesi amacıyla faaliyetler yürütülmesi desteklenecektir. Planın uygulama performansını ölçmek amacıyla tedbirler düzeyinde çıktı, öncelikler düzeyinde sonuç ve vizyon düzeyinde ise etki performans göstergeleri tanımlanmıştır. Böylelikle yıllar itibarıyla planın gerçekleşme düzeyi objektif performans göstergeleriyle takip edilecektir.

Son olarak, bu bölge planında önerilen tüm politikalar Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin evrensel uygulama ilkeleri olan insan hakları, cinsiyet eşitliği ve kadının güçlendirilmesi, dayanıklılık, hesap verebilirlik, sürdürülebilirlik ile kapsayıcılık ilkeleri gözetilerek oluşturulmuştur.

PLAN HAZIRLIK SÜRECİ

PLAN HAZIRLIK SÜRECİ

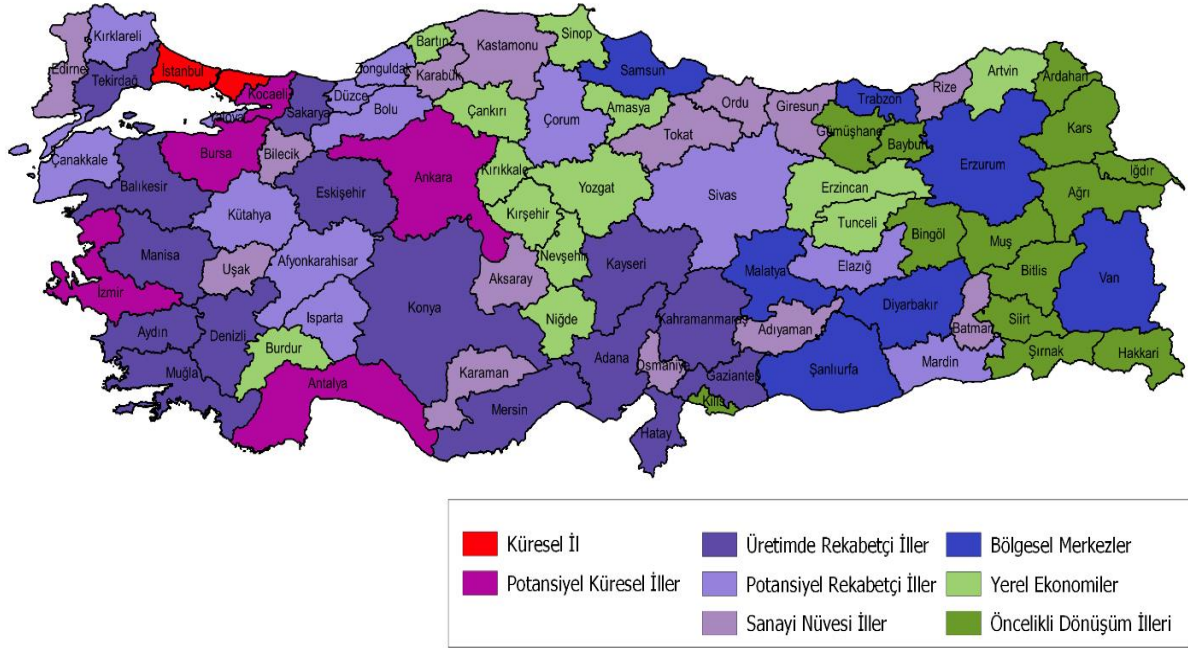
1.1. Arka Plan

Ekonomik gelişmenin yanında sosyal olarak gelişmeyi de ifade eden kalkınma olgusu, İkinci Dünya Savaşı sonrasında daha yoğun bir şekilde gündeme gelmiştir. Kalkınmanın temel amacı mevcut kaynak ve imkânların rasyonel ve etkin bir biçimde kullanılarak refah düzeyinin artırılmasıdır. 1980'li yıllardan itibaren kalkınmada yerel aktörlerin önemi artarken kalkınma politikalarında ise ulusaldan yerel kalkınmaya doğru geçiş yaşanmıştır. Bu geçiş, bölgeler arasında rekabeti ve iş birliği artırarak bölgesel kalkınma politikalarını ön plana çıkarmıştır (Nilson, 2009). Ülkemizde bölgesel kalkınma faaliyetleri genel olarak İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması'nın (İBBS) Düzey 2 bölgelerine göre yürütülmektedir.

İBBS'ye göre Türkiye'de 26 Düzey 2 Bölgesi bulunmaktadır. Sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve altyapıların dağılımını belirlemek üzere Düzey 2 bazında bölge planları hazırlanmaktadır. 3194 Sayılı İmar Kanunu'na göre planlama hiyerarşisi; kalkınma planı, bölge planı, çevre düzeni planı, nazım imar planı ve uygulama imar planı şeklinde olup her planın yürürlükte olan üst ölçekli plan kararlarına uygun olması gerekmektedir. Söz konusu hiyerarşiye göre bölge planları, kalkınma planı kararlarına ve çevre düzeni planları ile imar planları ise kalkınma planı ile bölge planı kararlarına uyumlu biçimde hazırlanmalıdır. Bu kapsamda Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerinden oluşan Düzey 2 TR82 Bölgesi'nin ilk bölge planı 2011-2013 dönemi için ikinci bölge planı ise 2014-2023 dönemi için hazırlanmış ve uygulanmıştır. Bölgenin üçüncü bölge planı 2024-2028 dönemini kapsamakta olup daha üst ölçekli olan kalkınma planı kararları gözetilerek hazırlanmıştır.

2019-2023 dönemini kapsayan On Birinci Kalkınma Planı'nın vizyonu; **"Daha Fazla Değer Üreten, Daha Adil Paylaşan, Daha Güçlü ve Müreffeh Türkiye"** şeklindedir. Planın hedeflerini; **İstikrarlı ve Güçlü Ekonomi, Rekabetçi Üretim ve Verimlilik, Nitelikli İnsan Güçlü Toplum, Yaşanabilir Şehirler Sürdürülebilir Çevre, Hukuk Devleti Demokratikleşme ve İyi Yönetişim** başlıkları oluşturmaktadır. Planın "Yaşanabilir Şehirler Sürdürülebilir Çevre" hedefi altında bölgesel gelişmeye ilişkin; bölgelerin yeniliğe ve iş birliğine dayalı şekilde imkân ve kabiliyetlerinin geliştirilerek dönüştürülmesi ve bölge içi/bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması temel amaç olarak belirlenmiştir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı).

Bölgesel kalkınmayla ilgili temel stratejileri belirlemek üzere hazırlanan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS); ulusal düzeyde bölgesel gelişme politikalarını ortaya koyarken bölgesel ve yerel düzeyde politika geliştirme, planlama ve uygulamaya yön vermeyi amaçlayan çerçeve belge niteliği taşımaktadır. 2024-2028 dönemi için hazırlanan BGUS'un vizyonu; **"Küresel Rekabette Söz Sahibi ve Refah Düzeyi Yüksek Bölgeleriyle Yerel Dinamiklerini Kullanarak Topyekûn Kalkınmış Bir Türkiye"**dir. Söz konusu strateji belgesinin öncelik alanları; **küresel entegrasyon, rekabetçilik ve yakınsama** şeklindedir. Öncelikler doğrultusunda ise **bölgelerin küresel ekonomik entegrasyonunun güçlendirilmesi, bölgelerin rekabet edebilirliklerinin artırılması, bölgeler arası ekonomik ve sosyal yakınsamanın sağlanması** amaçları belirlenmiştir. Ayrıca BGUS'un öncelik alanları kapsamında sekiz mekânsal tipoloji geliştirilmiştir. TR82 Bölgesi illerinden Kastamonu rekabetçilik boyutunda sanayi nüvesi il olarak, Çankırı ve Sinop ise yakınsama boyutunda yerel ekonomiler olarak söz konusu tipolojide yer almaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, a, 2022).

Şekil 1. BGUS Mekânsal Tipolojisi

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, (a), 2022)

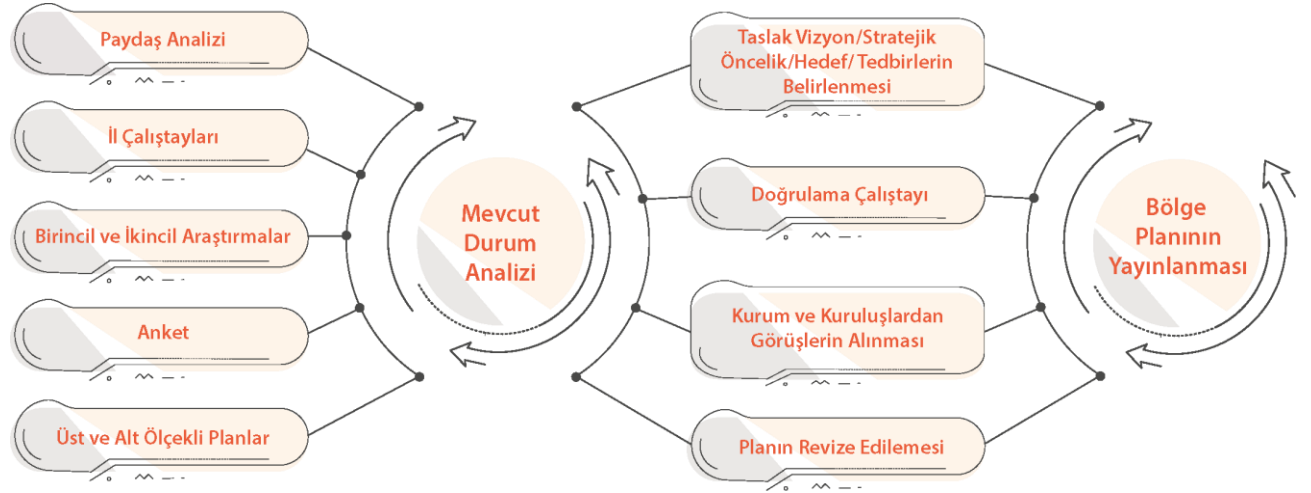
1.2. Yöntem

2024-2028 dönemini kapsayan yeni TR82 Bölgesi Bölge Planı daha önceki planlara benzer şekilde katılımcı ve kapsayıcı bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Planlama sürecine; paydaşların belirlenmesi, birincil ve ikincil araştırmalar, alt ve üst ölçekli planların incelenmesi ile başlanmıştır. Katılımcılık ilkesi kapsamında Haziran-Eylül 2022 tarihleri arasında çevrim içi bir kamuoyu anketi gerçekleştirilmiştir. Ankette; bölgedeki başlıca sorunların neler olduğu, hangi sektörlerin ve tematik alanların öncelikli olması gerektiği, ne tür yatırımlar yapılması gerektiği ve plan dönemi sonunda ulaşılmak istenen nokta ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Ankete toplam 4.545 kişi katılım sağlanmış olup cinsiyet dağılımı %46,4 kadın, %53,6 erkek şeklindedir. Katılımcıların; %36,2 19-34 yaş, %58,5'i 35-54 yaş ve %5,2'si 55 ve üzeri yaş grubundadır. TR82 Bölgesi'nde öne çıkan sorunlar; %55,2 işsizlik, %40,6 ulaşım, %37,4 altyapı, %35 bölge dışına göç ve %27,1 tanıtım şeklinde seçilmiştir. Bölgenin gelişmesi için öncelikli olması gereken sektörler; %52,1 eğitim, %45,1 sağlık, %35,3 sanayi, %28,3 turizm ve %25 kültür ve sanat şeklinde iken öncelikli olması gereken tematik alanlar; %44,3 sosyal yaşam, %39,7 verimlilik, %39,3 sektörel çeşitlilik, %38,5 sürdürülebilirlik ve %25,6 akıllı uzmanlaşma şeklindedir. Diğer taraftan 27 ve 29 Haziran 2022 tarihlerinde Çankırı ve Sinop'ta, 17 Ağustos 2022 tarihinde Kastamonu'da il çalıştayları gerçekleştirilerek bölgenin sorun, potansiyel ve gelişme önceliklerine ilişkin bilgiler elde edilmiştir.

Sonraki aşamada, Ekonomik Göstergeler, Rakebet Gücü ve Yatırım Ortamı, Nüfusun Genel Durumu ve Beşeri Sermaye, Sosyal Kalkınma, Yaşam Kalitesi-Erişilebilirlik ve Altyapı, Doğal-Tarihi Değerler ve Turizm, İklim Değişikliği-Çevre ve Afet Riskleri, Kırsal Kalkınma başlıklı tematik raporlar hazırlanmış, bu raporlar mevcut durum raporu haline getirilmiştir. Yapılan çalışmalar doğrultusunda taslak stratejik

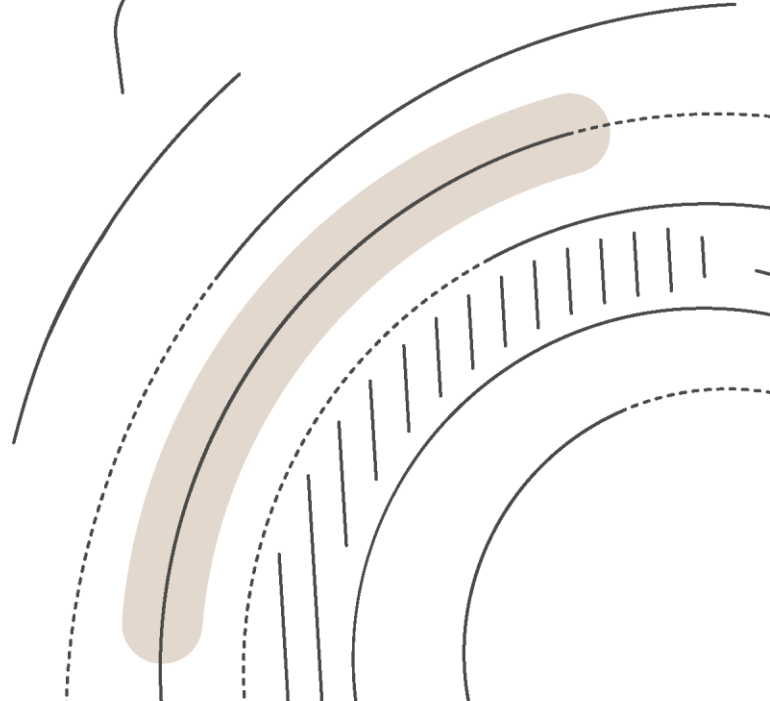
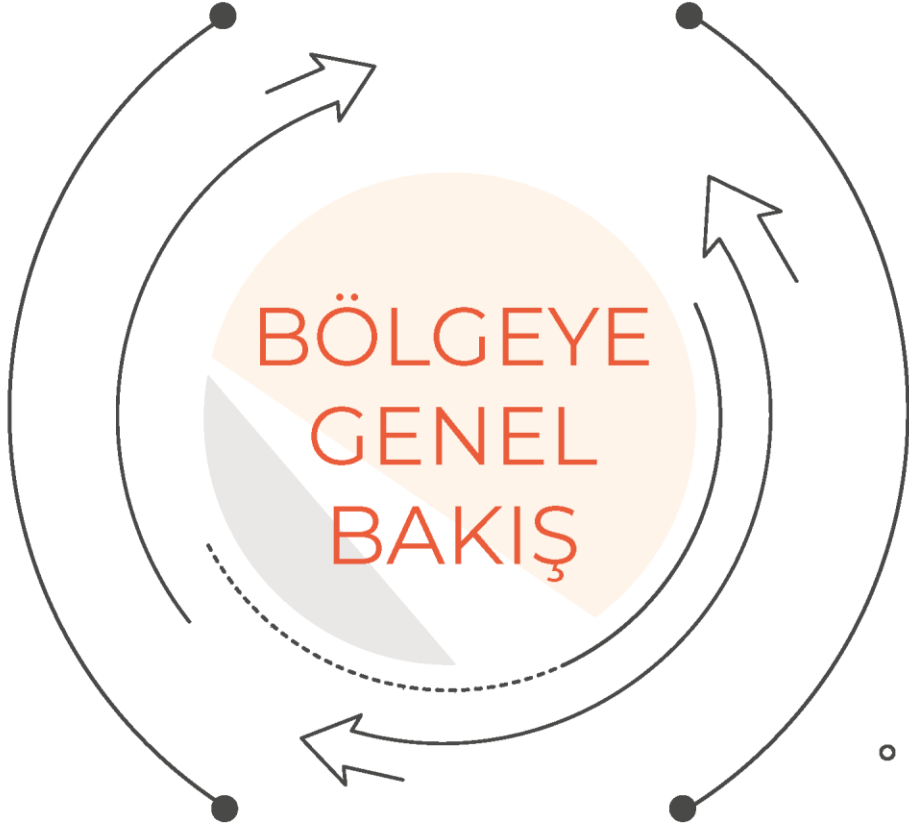
öncelik, hedef ve tedbirler belirlenmiştir. Kurum ve kuruluşların görüşlerinin de alınmasıyla plan revize edilmiş ve son haline getirilmiştir.

Şekil 2. Bölge Planı Yöntemi

2024-2028 dönemini kapsayan TR82 Bölge Planı, bölgenin mevcut gelişmişlik düzeyi, sahip olduğu yetenekler, potansiyel gelişim alanları ile ülkemizde ve dünyada yaşanan değişim gündemi göz önünde bulundurularak bütüncül ve katılımcı bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Bu belge, TR82 Bölge Planı'nın öncül nitelik taşıyan mevcut durum analizleriyle yerel ve ulusal düzeyde yapılan teorik ve saha çalışmaları sonucunda belirlenen vizyon, stratejik öncelikler, hedefler, tedbirler ve program/proje önerilerini içermektedir.

BÖLGEYE
GENEL
BAKIŞ

BÖLGEYE GENEL BAKIŞ

2021 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre TR82 Bölgesi, 790.515 kişi ile 26 düzey 2 bölgesi arasında en düşük nüfusa sahip ve nüfusu bir milyonun altında olan tek düzey 2 bölgesidir. Bölgeden, özellikle İstanbul ve Ankara'ya yoğun göç yaşanmaktadır. 2021 yılı verilerine göre Türkiye'nin oransal olarak en yüksek yaşlı nüfusa sahip 5 ili sırasıyla Sinop, Kastamonu, Artvin, Giresun ve Çankırı'dır. Sinop nüfusunun %20'sini, Kastamonu nüfusunun %19'unu ve Çankırı nüfusunun %17'sini 65 ve üstü yaş grubu oluşturmaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu, a).

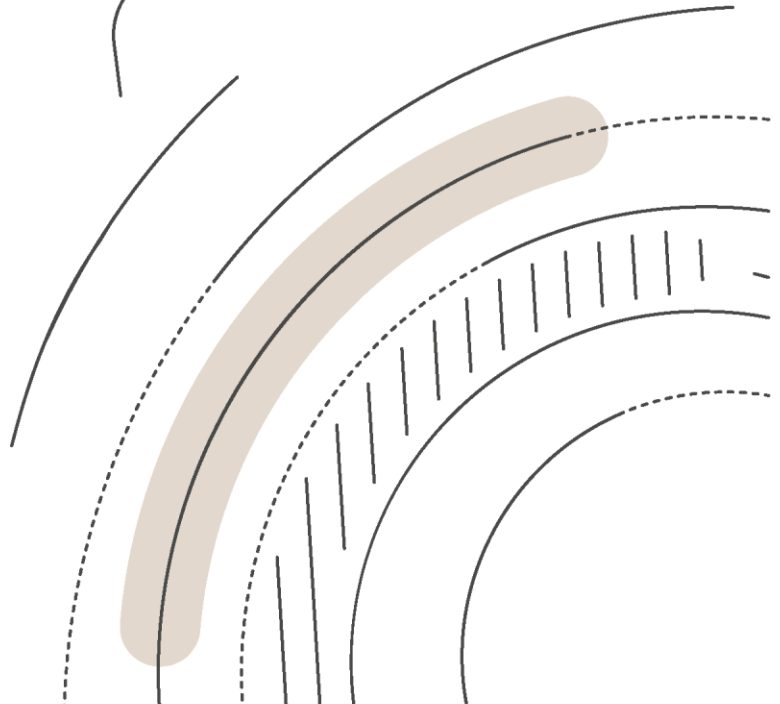
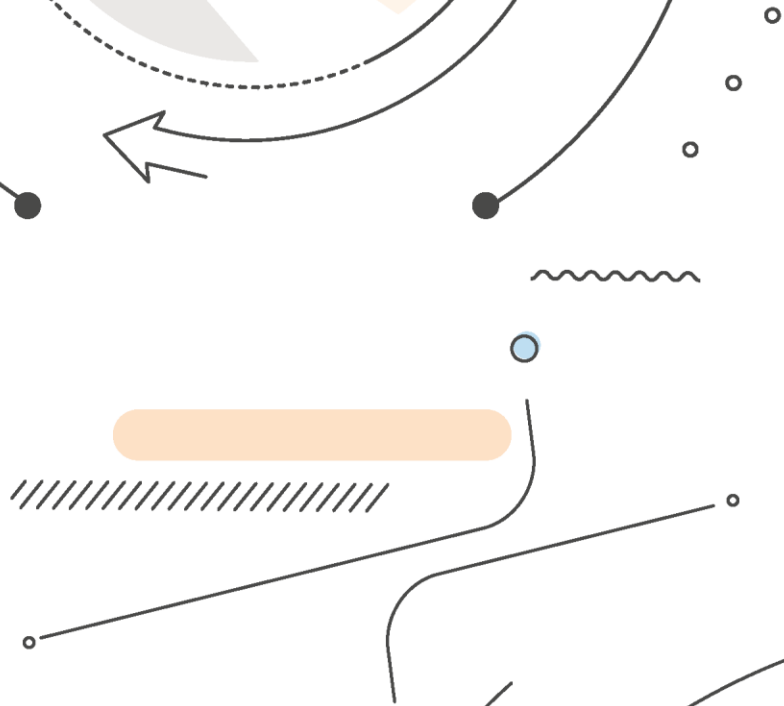
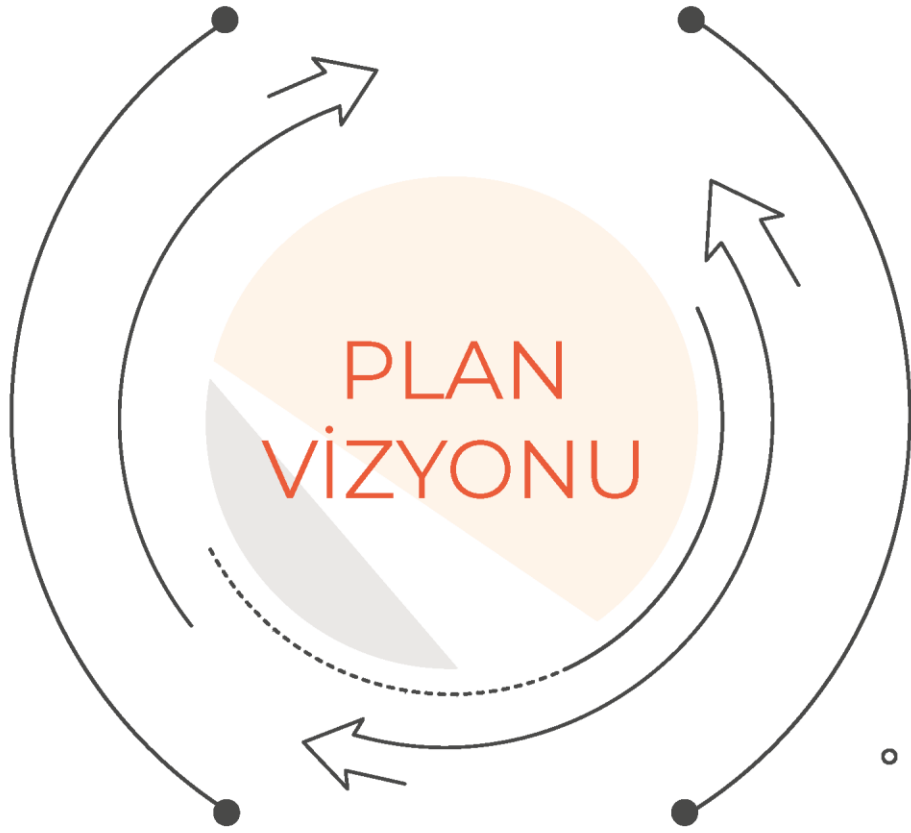
Bölge nüfusunun %34,5'i kırsal yerleşimlerde yaşamaktadır. Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması (YER-SİS) sonuçlarına göre; bölgedeki kırsal nüfusun en önemli geçim kaynakları tarımsal üretim, hayvancılık faaliyetleri ve transfer harcamalarıdır. Tarımsal üretimde tahıl ve baklagil yetiştiriciliği ön plana çıkmaktadır. Ayrıca sarımsak, şeker pancarı gibi kök ve yumru bitkilerinin yetiştiriciliği de öneme sahiptir. Bölgede genel olarak büyükbaş hayvancılık ve arıcılık faaliyetlerinin yanı sıra süt ve süt ürünleri üretimi de yaygındır. Balıkçılık faaliyetleri ise Sinop ilinde yoğunlaşmaktadır. Kırsal nüfus, tarım ve hayvancılık ürünlerinin satışını ağırlıklı olarak doğrudan son tüketiciye, tüccar/aracı ve semt/hayvan pazarı yoluyla yapmaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, b).

Bölgenin işletme ve imalat sanayii faaliyet çeşitliliği, iş yeri sayısı ile ihracat kapasitesi düşüktür. Ağaç ürünleri imalatı yoğunlaşan sektördür. Bölge illerinde faaliyet gösteren firmalar genel olarak düşük ve orta-düşük teknoloji seviyesinde üretim yapmaktadır. Orman ürünleri endüstrisinin yanı sıra bölgenin ekonomik ve sosyal alanda kalkınmasında öneme sahip diğer bir sektör turizmdir. Doğa, gastronomi, tarih, kıyı ve kış turizmi gibi alternatif turizm alanları sektörde öne çıkmaktadır. Ayrıca ulaşım olanakları, konaklama kapasitesinin iyileştirilmesi ve kalifiye elemanların yetiştirilmesi ile bölge, turizmde cazibe merkezi haline gelebilecek potansiyele sahiptir. Diğer taraftan bölgenin yemek, el sanatları vb. alanlarda yöresel ürün çeşitliliği yüksektir. Kastamonu'da 29, Çankırı'da 13 ve Sinop'ta 11 olmak üzere bölgede toplam 52 coğrafi işaretli ürün bulunmaktadır.

Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi (SEGE), iller ve bölgeler arası gelişmişlik farklarını tespit ederek kalkınmaya yönelik strateji geliştirmek amacıyla 2017 yılında iller ve bölgeler sıralaması ile yayınlanmıştır. Demografi, istihdam, eğitim, sağlık, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali erişilebilirlik ve yaşam kalitesi kategorilerinde toplam 52 değişken ile analiz yapılmıştır. Bu araştırmaya göre TR82 Bölgesi, 26 bölge arasında 21. sırada ve 4 gelişmişlik kademesi arasında 3. kademede yer almaktadır. Bölge, çoğunlukla Doğu, Güneydoğu ve Orta Anadolu'daki bölgelere yakın bir gelişmişlik düzeyinde yer almaktadır. Bölge erişilebilirlik, demografi, rekabetçilik ve yenilikçilik kapasitesi ve eğitim kategorilerinde geri sıralardadır. TR82 Bölgesi'nde genel olarak, demografi, erişilebilirlik ile rekabetçilik ve yenilikçilik kapasitesi kategorilerinde kalkınmaya yönelik politika geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca, araştırmaya göre ülke içi sıralamada Kastamonu 48, Sinop 52 ve Çankırı 55. sırada yer almaktadır. Çalışmada iller gelişmişlik kademesine göre 6 gruba ayrılmış olup 1. grup en gelişmiş, 6. grup en az gelişmiş illeri temsil etmektedir. Söz konusu sıralamada Kastamonu 4. grup, Çankırı ve Sinop ise 5. grup iller arasında yer almaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, a).

TR82 Bölgesi'nde merkez ilçeler dâhil olmak üzere Kastamonu'da 20, Çankırı'da 12 ve Sinop'ta 9 ilçe bulunmaktadır. 2022 yılında Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından ilçeler bazında hazırlanan İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması'na göre Türkiye'de bulunan ilçeler gelişmişlik durumuna göre 6 gruba ayrılarak 1. grup en gelişmiş, 6. grup en az gelişmiş olmak üzere sınıflandırılmıştır. Bu çalışmaya göre Kastamonu, Sinop ve Çankırı Merkez ilçeleri 2. grup ilçeler arasında

yer alırken Kastamonu'nun Şenpazar ve Doğanyurt, Sinop'un Dikmen ve Çankırı'nın Bayramören ile Yapraklı ilçeleri 6. grupta yer almaktadır. Bölgede 1. grup arasında yer alan ilçe bulunmamaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, b).

PLAN VİZYONU

TR82 Bölgesi'nin 2024-2028 döneminde ulaşması amaçlanan vizyon **"Beşeri Sermayesi Güçlü, Yeniliklere Açık, Doğal Dokusuyla Fark Yaratan Kuzey Anadolu"** olarak belirlenmiştir. Bölgede öne çıkan sanayi, turizm ve tarım gibi sektörlerin gelişebilmesi için nitelikli insan kaynağına ve dünyadaki gelişmeler doğrultusunda yeniliklerin takip edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca bölgenin kendine özgü doğal dokusu sürdürülebilir bir bakış açısıyla kullanılarak bölge kalkınmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

TR82 Bölgesi'nin plan döneminde, "Beşeri Sermayesi Güçlü, Yeniliklere Açık, Doğal Dokusuyla Fark Yaratan Kuzey Anadolu" vizyonuna ulaşabilmesi için 4 stratejik öncelik belirlenmiştir. Söz konusu öncelikler:

1. İmalat Sanayiinde Rekabet Gücünün Artırılması
2. Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması
3. Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması ve
4. Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması şeklindedir.

Stratejik önceliklerin hayata geçirilebilmesi için ise hedefler ve bu hedefler altında da tedbirler oluşturulmuştur.

Plan kapsamında vizyon için etki göstergeleri, stratejik öncelikler için sonuç göstergeleri ve hedefler için çıktı göstergeleri belirlenmiştir. Vizyon bağlamındaki etki göstergeleri Tablo 1'de yer almaktadır.

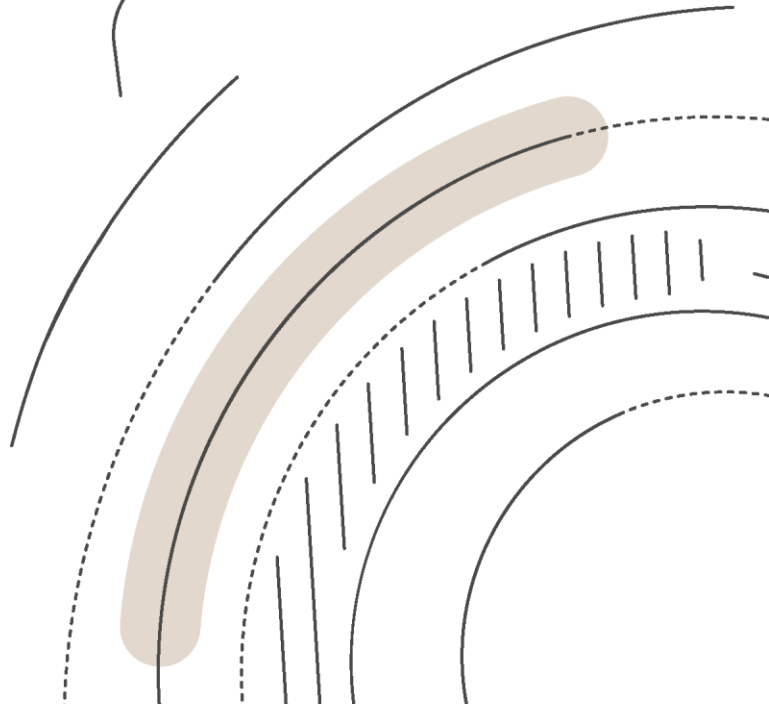
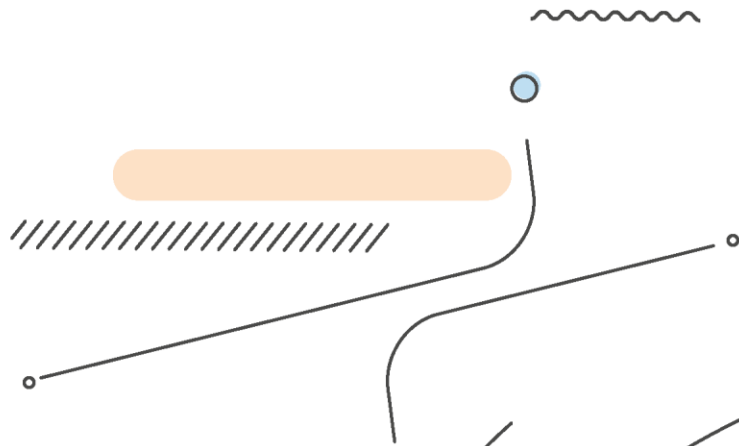
Tablo 1. Bölge Planı Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Bölgede Kişi Başına Düşen GSYİH	Cari fiyatlarla il düzeyinde gayrisafi yurt içi hâsılanın yıl ortası il nüfus tahminine bölünmesi ile bulunan değer	Amerikan Doları	6.988 (2021)	8.000 USD	TÜİK
Bölgesel AR-GE Harcaması	İşletmelerin gelir tablolarında yer alan Ar-Ge harcamaları	Türk Lirası	38.088.232 (2020)	100 Milyon (2023 fiyatlarıyla)	GBS
İlçe SEGE'de 5 ve 6. Grupta Yer Alan İlçelerin Oranı	İlçelerin gelişmişlik düzeyi	Yüzde	43,9 (2022)	31,7	KAGM

BEŞERİ SERMAYESİ GÜÇLÜ, YENİLİKLERE AÇIK, DOĞAL DOKUSUYLA FARK YARATAN KUZEY ANADOLU

STRATEJİK ÖNCELİKLER

1.

İMALAT SANAYİİNDE REKABET GÜCÜNÜN ARTIRILMASI

1

İMALAT SANAYİİNDE REKABET GÜCÜNÜN ARTIRILMASI

1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

- İşletmelerin yeni ürün geliştirme kapasiteleri artırılacaktır.
- İşletmelerin markalaşma kapasiteleri, pazarlama ve satış becerileri artırılacaktır.
- İmalat sanayiini yönlendirici araştırma ve analizler artırılacaktır.
- Yenilik ekosistemini destekleyen kurum ve kuruluşlar ile imalat sanayi işletmelerinin iş birliği imkânları geliştirilecektir.

1.2. İnsan Kaynakları Niteliği Artırılacaktır

- Mesleki eğitim kurumlarının altyapısı geliştirilecektir.
- İşletmelerin kurumsal kapasiteleri iyileştirilecektir.
- İşletmelerde nitelikli personel istihdamı artırılacaktır.
- Mevcut çalışanların beceri düzeyleri artırılacaktır.
- İmalat sanayiine hizmet sunan kurum ve kuruluşların insan kaynakları niteliği artırılacaktır.

1.3. İhracat Kapasitesi ve Niteliği Artırılacaktır

- İşletmelere ihracata yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetleri sağlanacaktır.
- İşletmelerin ihracata yönelik devlet destek ve teşviklerine erişim imkânı artırılacaktır.
- Yurt dışı pazar araştırmaları, analiz ve raporlar hazırlanacaktır.
- İhracat potansiyeli olan ürünlerin yurt dışı pazarların gerektirdiği özel standartlar ve diğer normlara uygunluğu sağlanacaktır.
- İhracatın artırılmasına yönelik etkinlikler düzenlenecektir.

1.4. Kaynak Verimliliği ve Yeşil Dönüşüm Sağlanacaktır

- Yenilenebilir enerji kullanımı artırılacaktır.
- İmalat sektöründe yeşil dönüşüm adaptasyonu geliştirilecektir.
- Verimlilik artırıcı projeler geliştirilecektir.
- Döngüsel ekonomi uygulamaları geliştirilecektir.

1.5. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir

- Yatırım yeri arzı artırılacaktır.
- Yeni girişimci sayısı artırılacaktır.
- Sanayi bölgelerinin ulaşım ağları geliştirilecektir.
- Sanayi bölgelerinin fiziki altyapısı geliştirilecektir.
- Yeni yatırımlar artırılacaktır.
- Yatırım ortamını destekleyici kurum ve kuruluşların hizmet kapasitesi artırılacaktır.
- İşletmelerin yatırım finansmanına erişim imkânları artırılacaktır.

Stratejik Öncelik 1: İmalat Sanayiinde Rekabet Gücünün Artırılması

Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) rekabet gücünü "Serbest ticaret ve adil piyasa koşulları altında bir ülkenin uluslararası piyasa koşullarına uygun mal ve hizmet üretebilmesi ve aynı zamanda vatandaşlarının uzun dönemde reel gelirlerini artırmaya odaklanabilmesi." olarak tanımlamaktadır (OECD, 2022). Dünya Ekonomik Forumu (WEF) Küresel Rekabetçilik Raporu'nda (WEF, 1996) rekabet gücünü ülkeler açısından "Bir ülkenin kişi başına düşen GSYİH'sını yüksek oranda sürdürebilme yeteneği." olarak işletmeler seviyesinde ise "Girişimcilerin rakiplerine kıyasla fiyat ve fiyat dışı özellikleri açısından daha çekici olan mal ve hizmetleri dizayn etme, üretme ve satma yeteneği." olarak tanımlamıştır.

Rekabet gücü kavramı firma, sektör veya ulusal ya da uluslararası düzeyde ele alınmaktadır. Firma düzeyinde rekabet gücünün unsurlarına bakıldığında geleneksel fiyat-maliyet avantajı vurgusunun yerini yavaş yavaş fiyat dışı faktörler (kalite, teslimat hızı, tasarım vb.) almaktadır. Sektör düzeyinde rekabet gücünde verimlilik ve dış ticaret performansı ön plana çıkarken ulusal ve uluslararası rekabet gücü ise firma ve sektör düzeyindeki rekabet gücü kavramından daha geniş olarak ele alınmakta ve rakiplere kıyasla daha yüksek verimlilik düzeyinde daha düşük maliyetle uluslararası standartlarda, piyasanın taleplerine uygun mal ve hizmet üretebilme yeteneği ön plana çıkmaktadır.

Fiyat-maliyet avantajına dayanan rekabete düşük ücret-düşük kur politikası eşlik etmektedir. Uzun dönemde kalıcı rekabet gücü kazanımları elde edebilmek için verimlilik bazlı yapısal müdahalelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada beşeri sermayenin nitelik ve niceliğinin artırılması, araştırma-geliştirme ve yenilik kapasitesinin artırılması, kurumsal yapıların güçlendirilmesi ve temel altyapı yatırımlarının geliştirilmesi gibi yapısal dönüşüme kaynaklık edecek uygulamalara ağırlık verilmelidir.

TR82 Bölgesi'nin rekabet gücünün artırılması için imalat sanayiinde rekabet gücünün geliştirilmesi önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda bölge imalat sanayiinin yapısal bir dönüşüme ve bu dönüşümün kurgu ve uygulamasına yol gösterecek kuramsal yaklaşımlara ihtiyaç bulunmaktadır. Bölgenin diğer rakip bölgelerden farklılaşmasını ve bölgesel rekabet üstünlüğünün olduğu sınırlı sayıdaki ekonomik faaliyete odaklanmasını sağlayacak bir akıllı uzmanlaşma stratejisinin uygulanması, kısıtlı kaynakların etkin kullanımına imkân sağlayacaktır. Mevcut sektörel yığılımların ve kümelerin desteklenmesi büyük önem arz etmektedir. Ancak, pandemi dönemi sonrası kendini gösteren kavramlardan birisi dayanıklılık kavramıdır. Sektörel çeşitliliğin nispeten zayıf olduğu bölgeler ekonomik krizlere karşı daha kırılgan hale gelmektedir. Bu nedenle bölgesel rekabet üstünlüğünde sektörel çeşitlilik teması göz önünde tutulmalıdır. Bölge imalat sanayi ürün deseni uzun yıllardır değişmemiştir. Mevcut patika bağımlılıklarının kırılarak bölge yetkinlik ve potansiyelleri ile uyumlu yeni yolların açılması gerekmektedir.

Söz konusu stratejik öncelik için belirlenen sonuç performans göstergeleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2. Stratejik Öncelik 1- Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
İhracat Tutarı	Bölgede üretilen mal veya hizmetlerin yurt dışına satışı	Amerikan Doları	688.594.847 (2021)	1,5 Milyar	TÜİK
İhraç Edilen Ürünün Net Kilogram Değeri	İhraç edilen ürünün kilogram başına net değeri	Amerikan Doları	1,43 (2021)	3	GBS
İmalat Sanayiide Ortalama Ücret	İmalat sanayi sektöründe çalışanların aldıkları ortalama ücret	Türk Lirası	4,56 Bin (2021)	5,5 Bin (2021 fiyatlarıyla)	GBS

Hedef 1.1: Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

Bölgede imal edilen ürünlerin teknoloji seviyesi incelendiğinde düşük ve orta-düşük teknoloji üretimin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Geleneksel üretim alanlarından farklı olarak son yıllarda teknolojik mal ve hizmet üretimi, bölgede yeni açılan teknokentler sayesinde ivmelenme eğilimindedir.

Kastamonu Üniversitesi bünyesinde 110.087 m2'lik bir Teknoloji Geliştirme Bölgesi (Kastamonu Teknokent) bulunmakta olup hâlihazırda 27 firma aktif olarak faaliyetini sürdürmektedir. Çankırı'da ise Yakınkent Organize Sanayi Bölgesi'nde (OSB) bulunan Çankırı Karatekin Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi (ÇAKÜ Teknokent) yatırımcılar için hizmet sunar hale gelmiştir. Sinop ilinde kurulması planlanan teknokent için ise çalışmalar devam etmektedir. Bahsi geçen teknokentler ile bölgenin inovasyon iklimine ve firmaların ürettiği ürünlerdeki teknoloji seviyesinin artırılmasına katkı sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

TR82 Bölgesi'ndeki işletmelere yönetim danışmanlığı konusunda teknik desteklerin sağlanmasıyla işletmelerin; tasarım, yenilikçilik, markalaşma, pazarlama, AR-GE, ürün çeşitlendirme ve verimlilik artırma gibi konulardaki bilgi birikimi ve yetkinliklerinin artırılması beklenmektedir. Söz konusu yetkinliklerin firmalara kazandırılmasıyla üretimdeki teknoloji seviyesi ve yeni ürün sayısında artış sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

Bölgedeki yenilik göstergeleri incelendiğinde son 5 yılda 8 patent, 17 faydalı model, 477 tasarım, 887 marka ve 46 coğrafi işaret başvurusunun tescil edildiği görülmektedir. Gelecekte üniversitelerin mühendislik fakültelerinin altyapısının ve bölgedeki sanayinin gelişmesi, markalaşma konusunda toplumsal bilinç seviyesindeki artış, teknoloji geliştirme bölgeleri ile teknoloji transfer ofislerinin (TTO) bölge içerisindeki etkinliklerinin artmasıyla TR82 Bölgesi'ndeki yenilik göstergeleri sayısının ve kalitesinin artması beklenmektedir. Böylece firmaların üretilen ürün sayısına ve teknoloji düzeyine katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

8.2. Yüksek katma değerli ve emek-yoğun sektörlerle odaklanarak ve çeşitlendirme, teknoloji geliştirme ve yenilik getirme aracılığıyla ekonomik verimliliğin daha yüksek seviyelere çekilmesi.

9.5. Özellikle gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerde, 2030'a kadar yenilikçiliğin teşvik edilmesi ve her 1 milyon kişi içindeki araştırma-geliştirme alanında çalışan kişi sayısının, kamu araştırmalarının, özel araştırmaların ve hükümet harcamalarının önemli ölçüde artırılması yoluyla bilimsel araştırmanın geliştirilmesi ve sanayi sektörlerinin teknolojik yetkinliklerinin genişletilmesi.

9.b. Sanayi çeşitliliği ve sanayi ürünlerinde değer artırımı için uygun bir politika ortamının yaratılması aracılığıyla gelişmekte olan ülkelerde yurt içi teknoloji gelişiminin, araştırma ve yenilikçiliğin desteklenmesi.

(Hedef 1.1) Tedbirler:

1. İşletmelerin yeni ürün geliştirme kapasiteleri artırılabacaktır.

Büyük ölçekli firmaların tesislerinde kuracağı AR-GE Merkezlerine Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından verilen destekler ile TÜBİTAK ve KOSGEB tarafından verilen ÜR-GE desteklerinin tanıtımı için bilgilendirme organizasyonları gerçekleştirilecektir. Buna ilaveten bölgedeki firmaların yeni ürün geliştirme çabalarını motive etmek amacıyla ihtiyaç duyulan teknik danışmanlık hizmetleri firmalara sağlanacaktır. Yeşil mutabakata uyum sağlanması amacıyla işletmelere verilen danışmanlık hizmetleriyle karbon emisyonu düşük ve çevreci yeni ürünler geliştirilecek ve çeşitlendirilecektir.

İnovasyon ekosistemindeki yeni teknolojiler, trendler ve ürünlerin tespit edilebilmesi amacıyla yurt içi ve yurt dışındaki nitelikli fuarlar ile sanal fuarlara bölgedeki firmaların katılım sağlayabilmesi için gerekli organizasyonlar gerçekleştirilecektir.

2. İşletmelerin markalaşma kapasiteleri, pazarlama ve satış becerileri artırılabacaktır.

Bölgedeki işletmelere sağlanacak olan kurumsallaşma odaklı teknik danışmanlık programlarıyla işletmelerin markalaşma kapasiteleri, pazarlama ve satış becerilerinin artırılmasına katkı sağlanacaktır. Buna ilaveten bölgedeki firmalarla ülke genelindeki başarılı işletme ve kurumlara inceleme ziyaretleri gerçekleştirilecek ve iyi uygulama örneği seminerleri düzenlenecektir. Böylelikle söz konusu alanlarda gelişme göstermesi gerektiği değerlendirilen bölge firmalarının örnek alınabilir girişim ve organizasyon yapılarını yakından incelemesi, fark yaratan unsurları tespit ederek kendi kurumsal yapılarına tatbik etmeleri sağlanacaktır.

Pazarlama ve satış becerilerinin artırılabilmesi amacıyla birbirlerine ürün ve hizmet sağlayarak faydalı ticari birliktelikler oluşturabilecek firmalar tespit edilip eşleştirilmeleri sağlanacaktır. Bu kapsamda bölge illerindeki yabancı sermayeli firmalar ile yerel işletmeler arasında tedarik zincirleri oluşturulması planlanmaktadır. Satış ve pazarlama becerilerinin artırılması için işletmelerin sertifikasyon altyapılarını da geliştirmesi gerekmektedir. Bu amaçla bölgedeki gıda işletmelerinin (*makarna, tuz, buğday, un,*

dondurarak kurutma vb.) HACCP, BRC gibi gıda güvenliği yönetim sistemi sertifikalarının işletmelere kazandırılması hedeflenmektedir. Ayrıca bölgedeki sanayi tesislerinde yeşil dönüşümün sağlanması amacıyla karbon ve su ayak izi, yeşil mutabakata uyum vb. uygulamaların önemini vurgulayan bilgilendirme çalışmaları yapılacaktır. Firmaların ihracata yönelik satış ve pazarlama becerilerinin geliştirilebilmesi için ise ürün ve pazar analizleri ile dış ticaret istihbarat hizmetleri verilecektir.

3. İmalat sanayiini yönlendirici araştırma ve analizler artırılabacaktır.

Yatırım yapılması halinde bölgede başarılı olma ihtimalinin yüksek olduğu değerlendirilen üretim konularında detaylı ön fizibilite raporları oluşturulacaktır. Buna ilaveten mevcut sektörlerin verimliliği, rekabetçiliği, dinamizmi, ihracat potansiyeli ve üretilen ürünlerdeki katma değeri artıracak rapor ve analizler üniversiteler, teknokentler, TTO'lar ve diğer paydaş kurumlar/firmalar da sürece dâhil edilerek hazırlanacaktır.

4. Yenilik ekosistemini destekleyen kurum ve kuruluşlar ile imalat sanayi işletmelerinin iş birliği imkânları geliştirilecektir.

Teknokentler ile işletmeler arasındaki bağlantı ve iş birliğinin geliştirilebilmesi amacıyla TTO'lardaki "Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları", "Proje Geliştirme ve Yönetimi", "Üniversite Kamu Sanayi İş Birliği" ile "Girişimcilik ve Ticarileştirme" birimlerinin altyapı ve teknik kapasitelerinin geliştirilmesi sağlanacaktır. Teknokentlerde bulunmanın sağlayacağı faydalar ve bu kapsamda verilen desteklerle ilgili olarak bilgilendirme toplantıları ve ziyaretler gerçekleştirilecektir.

Bölgede üretim tesisleri bulunan işletmeler arasında gerçekleşmesi muhtemel endüstriyel simbiyoz bağlarının oluşturulabilmesi için işletmelerin üretim girdileri, çıktıları ve atık maddeleri ile bunların miktarlarını ihtiva eden bir veritabanı oluşturulacaktır. Oluşturulacak çevrim içi bir yazılımla izin verildiği ölçüde ilgili veritabanının firmalar arasında erişilebilir olması sağlanacaktır.

Bölgedeki üniversiteler, teknokentler ve firmalar arasındaki bağlantının geliştirilmesine yönelik faaliyetler düzenlenecektir. Özellikle teknokentlerde bulunmanın sağlayacağı faydalar ve bu kapsamda verilen destekler, Dünya Bankası, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası, TURSEFF, Asya Verimlilik Organizasyonu, Döngüsel Ekonomi Platformu vb. uluslararası organizasyonların destek programları, büyük ölçekli işletmelerin tesislerinde kuracağı AR-GE Merkezlerine Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından verilen destekler, TÜBİTAK ve KOSGEB tarafından verilen ÜR-GE destekleri, model fabrika, prototip ve tasarım atölyeleri ile sanayi laboratuvarları gibi yenilikçi uygulamalar konusunda firmaların farkındalığı artırıcı etkinlikler düzenlenecektir.

Tablo 3. Hedef 1.1 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Patent Sayısı	Sınırlı bir süre ve yer için sahibine, üçüncü kişiler tarafından buluşun izinsiz olarak üretilmesini, satılmasını, kullanılmasını veya ithal edilmesini engelleme amacıyla verilen belge	Adet	8 (2017-2022)	10	Türk Patent ve Marka Kurumu
Faydalı Model Sayısı	Sınırlı bir süre ve yer için sahibine, üçüncü kişiler tarafından buluşun izinsiz olarak üretilmesini, satılmasını, kullanılmasını veya ithal edilmesini engelleme amacıyla verilen belge	Adet	17 (2017-2022)	22	Türk Patent ve Marka Kurumu
Düşük Teknolojinin İmalat Sanayi Üretimindeki Payı	İmalat sanayi toplam üretiminde düşük teknoloji ürünlerinin payı	Yüzde	59,7 (2019)	49,7	GBS
Teknokent Sayısı	Bir veya birden fazla üniversite veya diğer yükseköğretim kurumu ve araştırma merkezleri ile ilişkili, bünyesinde bilgiye ve ileri teknolojilere dayalı sanayi firmalarının kurulup gelişmesini teşvik etmek üzere tasarlanmış teşebbüsler	Adet	2 (2022)	3	GBS

Hedef 1.2: İnsan Kaynakları Niteliği Artırılacaktır

TÜİK tarafından açıklanan veriler incelendiğinde bölgedeki iş gücüne katılım ve istihdam oranının yükseldiği ve işsizlik oranının ise azaldığı görülmektedir. Bunun yanında yaşlı nüfus verilerine bakıldığı takdirde 65 yaş ve üstü nüfusun 15-64 yaş nüfusa oranının Türkiye ortalamasının oldukça üzerinde olduğu ve yıllar itibarıyla arttığı görülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, a). TR82 Bölgesi genel olarak göç veren bölge konumundadır. Bu durum da istihdama katkı sağlayabilecek beşeri sermaye güçlendirme çalışmaları ile girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Gençlerin iş hayatına hazırlanması ve kariyerlerine uygun mesleklerde istihdam edilebilmeleri için bir takım beceri ve yetenekler kazanmaları son derece önemlidir. Genç bireylerin girişimcilik ekosistemi içerisinde yer almaları, girişimci olma eğilimlerinin artırılması, yapılacak yeni yatırımlar ile üretim ve istihdam sağlayarak sosyal refaha katkı sağlamaları desteklenmeli ve iş fikirlerini gerçeğe dönüştürebilmeleri için yol gösterilmelidir. Gençler için tasarlanan ve uygulanan beceri geliştirme programları, yeni mezun veya iş arayan gençler için alternatif iş alanları oluşturabilmektedir. Bu kapsamda bölgede yer alan aktörlerin, gençlerin sektör beklentilerini karşılayabilecek donanımına sahip olmaları amacıyla planlama yapması ve bu alan için fon sağlayarak çalışmalar gerçekleştirmesi gerekmektedir.

Firma temsilcileri ve işverenler ile yapılan görüşmeler neticesinde iş ilanlarına yapılan başvuruların genellikle istenilen nitelikte olmadığı ve iş arayan bireyler ise genellikle beyaz yaka olarak çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Gençlerle yapılan görüşmeler de ise yüksekokul ve üniversite mezuniyeti sonrasında hangi meslek dalında kariyer planı yapabilecekleri noktasında kararsız kaldıkları, farklı bölgelerde iş arama isteklerinin olduğu görülmüştür. Dolayısıyla işverenlerin ihtiyaç analizlerinin yapılarak hangi alanda insan kaynağı ihtiyacı bulunduğunu belirlemek ve genç bireyleri bu alanlarda yetiştirerek istihdam edilebilmelerini sağlamak önemli bir soruna çözüm olabilecektir. Nitekim organize sanayi bölgelerinde ve sanayi alanlarında birçok meslek kolunda nitelikli veya niteliksiz insan kaynağı açığı olduğu bilinmektedir.

Gençlerin beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi ve işveren beklentilerinin karşılanması, firmaların kurumsal kapasitelerini artırabileceği gibi nitelikli insan kaynağının bölgede istihdam edilmesini artıracak ve genç nüfusun bölgeden göç etmesinin de önüne geçecektir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

4.4. 2030'a kadar istihdam, insana yakışır işlerde çalışma ve girişimciliğe yönelik teknik ve mesleki becerileri de kapsayan ilgili becerilere sahip gençlerin ve yetişkinlerin sayısının önemli ölçüde artırılması.

(Hedef 1.2) Tedbirler:

1. Mesleki eğitim kurumlarının altyapısı geliştirilecektir.

Bölgede hâlihazırda ihtiyaç duyulan nitelikli ara eleman ihtiyacının imalat sanayi, turizm, tarım ve hayvancılık sektörlerinde gerçekleştirilecek yatırımlarla birlikte önümüzdeki dönemde de artacağı düşünülmektedir. İmalat sanayi ve hizmet sektöründe ara eleman ve nitelikli personel ihtiyacını karşılayabilmek için mesleki ve teknik eğitim altyapısının sektör ihtiyacını karşılayabilecek gerekli donanımına sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle mesleki ve teknik eğitim kurumlarının altyapısı iyileştirilerek sektörün ihtiyaç duyduğu insan kaynağının yetiştirilmesi için kurumlarla ilgili kurum/kuruluşlar ile işbirlikleri geliştirilecektir.

2. İşletmelerin kurumsal kapasiteleri iyileştirilecektir.

Rekabet avantajı sağlayabilmek için işletmelerin kurumsallaşma düzeylerinin artırılması, aile tipi işletme modelinden profesyonel yönetim anlayışına geçilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda işletmelerin beşeri ve teknik kapasitelerinin artırılması, teknik destekler aracılığıyla kaynak verimliliğinin sağlanması, fonksiyonel uzmanlaşma ile iş bölümünün etkin şekilde gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. Piyasa beklentilerinin karşılanması, ihracatın teşvik edilmesi ve nitelikli iş gücünün istihdam edilmesi amacıyla bölgede faaliyet gösteren firmaların kurumsallaşma kapasiteleri artırılabilecektir.

3. İşletmelerde nitelikli personel istihdamı artırılabilecektir.

Eğitim hayatını tamamlayarak iş hayatına atılmayı planlayan gençlerin bölgede faaliyet gösteren işletmelerde istihdam edilebilmeleri için gerekli beceri ve yetenekleri kazanmaları amacıyla ilgili kurumlar ile koordinasyon halinde gelişim programları tasarlanacaktır. Bu kapsamda üniversite mezunlarının yetiştirilmesi, beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi ve işsiz gençlerin iş hayatına atılabilmeleri için eğitim programları düzenlenecektir. Ayrıca günümüzde önemi giderek artan yapay zekâ, kodlama, yazılım ve siber güvenlik gibi önemli konularda eğitimler düzenlenerek nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi ve sektöre kazandırılmaları sağlanacaktır.

4. Mevcut çalışanların beceri düzeyleri artırılabilecektir.

İmalat sanayi, gıda, tekstil ve hizmet sektörü başta olmak üzere bölgede faaliyet gösteren işletmelerin mevcut çalışanlarının beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi amacıyla düzenli olarak eğitim programları yürütülecektir. Aynı zamanda benzer sektörlerde faaliyet gösteren ve öncü konumda olan işletmelere teknik geziler düzenlenerek tecrübe paylaşım ziyaretleri gerçekleştirilecektir. İşletmelerin çalışanlarına mentor-danışman ataması yapılarak çalışanların beceri düzeyleri artırılabilecektir. Kariyer planlaması ve kariyer yol haritası oluşturularak personel gelişimi izlenecek ve buna göre gerekli tedbirler alınacaktır.

5. İmalat sanayiine hizmet sunan kurum ve kuruluşların insan kaynakları niteliği artırılabilecektir.

İşletmelere danışmanlık sağlayan veya hizmet sunan kurumların çalışanlarının devlet destek ve teşvikleri hakkında bilgi sahibi olması ve sektörü yakından takip etmesi son derece önemlidir. Bu amaçla ilgili

kurum ve kuruluşların insan kaynaklarının geliştirilmesi için eğitim ve gelişim planı tasarlanacaktır. İlgili personelin dış ticaret, KOBİ mentörlüğü, pazar analizi ve yabancı dil eğitimi almaları sağlanacaktır.

Tablo 4. Hedef 1.2 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğrenci Sayısı	Mesleki ve Teknik liselerde öğrenim gören öğrenciler	Kişi	14753 (2022)	19767	MEB
Sanayide İstihdam Edilen Yükseköğretim Mezunlarının Toplam Sanayi İstihdamı İçindeki Oranı	Sanayi sektöründe çalışanların içindeki yükseköğretim mezunlarının payı	Yüzde	12,28 (2021)	%15	TÜİK
Mesleki Eğitim Merkezinde Toplam Öğrenim Gören Öğrenci Sayısı	Mesleki Eğitim Merkezlerinde öğrenim gören öğrenciler	Kişi	3158 (2022)	5600	MEB
Mesleki Eğitim Merkezi	Mesleki eğitim verilen kurumlar	Adet	10 (2022)	13	MEB

Hedef 1.3: İhracat Kapasitesi ve Niteliği Artırılacaktır

Bölgenin dış ticaret hacmi Türkiye içinde küçük bir orana sahip olmakla birlikte son yıllarda pazarlama, tanıtım ve iletişim imkânlarının gelişmesiyle bölgenin ihracat kapasitesinin arttığı söylenebilmektedir. 2017-2021 yılları arasında yapılan ihracat tutarları incelendiğinde Kastamonu ihracatı dalgalanma göstermesine rağmen artış göstermiştir. Söz konusu yıllarda, Sinop ve Çankırı ihracatı ise istikrarlı bir artış eğilimindedir. Bölge ihracatının ülkedeki payının yükseltilmesi için ihracat yapan firma sayısının artırılması ve ihracat pazarlarının geliştirilmesi gerekmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, b).

Diğer taraftan bölgedeki ihracata konu teknoloji düzeyi de düşük ve orta-düşük teknoloji şeklinde yoğunlaşmaktadır. İhracatın teknoloji düzeyinin artırılması, kalite ve verimlilik artışına yalnızca fiyat rekabeti ile piyasaya girmeye çalışmanın önüne geçerek olası gelir kayıplarının da önüne geçebilecektir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

17.11. Gelişmekte olan ülkelerin ihracatlarının özellikle en az gelişmiş ülkelerin küresel ihracat payının 2020'ye kadar iki katına çıkarılması amacıyla büyük ölçüde artırılması.

(Hedef 1.3) Tedbirler:

1. İşletmelere ihracata yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetleri sağlanacaktır.

Bölgede ihracata yönelik olarak hedef pazar araştırması, potansiyel müşteri tespiti, ihracat operasyonları konusunda eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunulacaktır. İş birliği kuruluşları aracılığıyla işletmelerin Ticaret Bakanlığı Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi (UR-GE) Projeleri geliştirmelerine yönelik farkındalık faaliyetleri yürütülecektir.

2. İşletmelerin ihracata yönelik devlet destek ve teşviklerine erişim imkânı artırılacaktır.

Bölgede ihracata yönelik olarak devlet destek ve teşviklerini tanıtıcı seminerler düzenlenecektir. Bilgilendirme çalışmalarında ihracatçı birlikleri ve Eximbank gibi kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılacaktır. İşletmelerin devlet destek ve teşviklerinden faydalanmasında kolaylaştırıcı fonksiyonu olan internet sitelerinin (www.yatirimadestek.gov.tr, www.kolayihracat.gov.tr ve www.kolaydestek.gov.tr) tanıtımı sağlanacaktır.

3. Yurt dışı pazar araştırmaları, analiz ve raporlar hazırlanacaktır.

Yurt dışı pazar araştırmaları ve dış ticaret istihbarat faaliyetlerinin önemine ilişkin bilgilendirme faaliyetleri yapılacaktır. Dış ticaret istihbarat kapsamında bölgede öne çıkan sektörlere yönelik olarak yurt dışı pazarlara ilişkin analiz ve raporlar hazırlanacaktır. UR-GE kapsamında pazar araştırma faaliyetleri yürütülecektir.

4. İhracat potansiyeli olan ürünlerin yurt dışı pazarların gerektirdiği özel standartlar ve diğer normlara uygunluğu sağlanacaktır.

Ürün belgelendirme konusunun önemine ilişkin bilgilendirme etkinlikleri düzenlenecektir. Küresel pazarda yükselişe geçtiği tespit edilen ve bölgenin üretim yapısıyla uyumlu olan, ihracat potansiyeli yüksek ürünlerde belgelendirmeye yönelik danışmanlıklar sağlanacak, belgelendirme faaliyetlerine katkı sağlanacaktır.

5. İhracatın artırılmasına yönelik etkinlikler düzenlenecektir.

Yurt dışı pazar araştırmaları ve dış ticaret istihbarat hizmetleri kapsamında belirlenen ülkelerdeki fuarlara firmaların katılımı sağlanacaktır. Potansiyel müşterilerin alım heyetleri yoluyla bölge işletmeleriyle ithalatçı-ihracatçı bağlamında eşleşmeleri sağlanacaktır. İş birliği kuruluşları aracılığıyla bölgedeki firmaların yurt dışında düzenlenen sektörel ticaret heyeti ve sanal fuarlara katılımları sağlanacaktır.

Tablo 5. Hedef 1.3 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Değer	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
İmalat Sanayiinde Düşük Teknoloji Ürünlerin Toplam İhracattaki Payı	Bölgeden yapılan toplam ihracat içinde imalat sanayiindeki düşük teknoloji ürünlerinin payı	Yüzde	%18,44 (2021)	%10	GBS
İhracat Yapan İşyeri Sayısı	Ürettikleri mal veya hizmetlerinin yurt dışına satışını yapan girişimler	Adet	139 (2021)	160	GBS

Hedef 1.4: Kaynak Verimliliği ve Yeşil Dönüşüm Sağlanacaktır

Sera gazı emisyonlarının artışından kaynaklanan iklim değişikliği, birçok sektörü olumsuz yönde etkilemektedir. Avrupa Birliği iklim değişikliği konusunda yoğun çaba göstermekte olup birçok farklı sektörde somut adımlar atılması amacıyla 2019 yılında Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı yayınlamıştır. Mutabakatın hedefleri kapsamında 8 politika alanı belirlenmiştir. Bu politikalardan sanayi sektörüne yönelik olarak "Temiz ve döngüsel ekonomi için sanayiye mobilize etmek." politikası, ürünlerin yeniden kullanılarak ömürlerinin uzatılması ve atık yönetimi gibi konuları kapsamaktadır. Kaynak kullanımı ve atık oluşumunun endüstriyel işlem aşamalarında önemli düzeyde çevresel baskı yaratması; kaynak verimliliği, malzemelerin azaltılması, atıkların geri dönüştürülmesi gibi hedeflerin ortaya konmasını gerekli kılmaktadır.

Diğer taraftan sera gazı emisyonlarının ve iklim değişikliği etkilerinin azaltılmasında yeşil dönüşüm önemli bir yer tutmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynakları kullanımı, akıllı şehirlerin inşası, sürdürülebilir ulaşım sistemleri geliştirilmesi gibi eylemler çevrenin korunmasına ve emisyonların azaltılmasına katkı sağlamaktadır. Yeşil ve döngüsel ekonomi, kamu ve özel sektör, tüketiciler, vatandaşlar ve STK'lerin iş birliğiyle daha temiz ve daha rekabetçi bir üretim ve tüketim ortamının elde edilebilmesi için sürdürülebilirlik odaklı hedeflerin benimsenmesini gerektirmektedir. Bu nedenle bütüncül bir bakış açısı ve paydaşlar arası işbirliği önemlidir.

Bölge kaynaklarının verimli kullanılması amacıyla, minimum kaynak tüketimi ve atık üretimine dayalı kaynak verimliliği çalışmalarının yaygınlaştırılması bölgenin sanayideki rekabet gücünün artırılmasını sağlayacaktır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

7.2. 2030'a kadar yenilenebilir enerjinin küresel enerji kaynakları içindeki payının önemli ölçüde artırılması.

8.4. 2030'a kadar tüketim ve üretimdeki küresel kaynak verimliliğinin devamlı bir biçimde artırılması ve gelişmiş ülkeler başı çekmek üzere Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim İçin 10 Yıllık Çerçeve Programı'na uygun olarak ekonomik büyümenin çevrenin bozulmasından ayrıştırılması için çaba gösterilmesi.

12.a. Gelişmekte olan ülkelerin daha sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarına yönelmeleri için bilimsel ve teknolojik kapasitelerini güçlendirme konusunda desteklenmeleri.

(Hedef 1.4) Tedbirler:

1. Yenilenebilir enerji kullanımı artırılabacaktır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında getirilecek olan değişiklikler ve ulusal politikalarımız doğrultusunda TR82 Bölgesi'nin yenilenebilir enerji alanındaki mevcut potansiyeli ile gelecekteki durumu gözden geçirilecektir. Avrupa Yeşil Mutabakatı'na TR82 Bölgesi'nin uyumunu teşvik etmek üzere tüm ilgili kurumların ve paydaşların katılımıyla bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

Yeşil yatırımların ülkemize çekilmesi ve ilgili tüm politika alanlarında yeşil dönüşümün desteklenmesini hedefleyen bir yol haritası niteliğindeki Eylem Planı'nda yer verilen hedef ve eylemlerin TR82 Bölgesi'nde gerçekleştirilmesinden sorumlu olan aktörlerin farkındalık düzeyi; çalışma grubu toplantıları, çalıştay ve seminerler ile artırılacak ve bu şekilde söz konusu aktörlerin yeşil ekonominin geliştirilmesi sürecinde daha aktif ve bilinçli bir rol üstlenmeleri sağlanacaktır.

Enerji verimliliği konusunda organize sanayi tesislerinde faaliyet gösteren işletmeler başta olmak üzere sanayi tesisleri yetkililerine yönelik bilinçlendirme ve farkındalık eğitimleri düzenlenecektir.

2. Yeşil dönüşüm adaptasyonu geliştirilecektir.

Sorumlu üretim ve tüketim başta olmak üzere tüm ekonomik faaliyetlerin çevresel hedeflerle tasarımını gerektiren yeşil dönüşüm kavramı kapsamında; üretimde kaynak verimliliği, yenilenebilir enerji kaynağı kullanımı, döngüsel ekonomiye geçiş, temiz üretim tekniklerinin geliştirilmesi gibi uygulamalar hakkında bilinçlendirme eğitimleri, farkındalık eğitimleri ve danışmanlık hizmetleri verilecektir.

Temiz üretim, karbon ayak izi, kaynak verimliliği, sıfır atık ve endüstriyel simbiyoz gibi uygulamalar üretim ve ihracatta rekabetçiliğin artırılması için önemli kavramlar olarak ön plana çıkmaktadır. Bu çerçevede bahsedilen kavramların bölgede hayata geçirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Bu dönüşüm aynı zamanda güçlü bir teknoloji altyapısı ve yatırımı gerektirmektedir. Bölgede yüksek katma değerli, çevreyle dostu ürün üretimine katkı sağlayacak teknolojilerin geliştirilmesi ve uygulanması sağlanacaktır. Bu süreçte üniversiteler başta olmak üzere ilgili paydaşların bir araya getirilmesi sağlanacaktır.

3. Verimlilik artırıcı projeler geliştirilecektir.

Kaynak, ham madde ve iş gücü verimliliğinin artırılması kapsamında; üretim sürecinde ve tedarik zinciri operasyonlarında verimliliğin artırılması amacıyla stratejik planlama, kurumsal kaynak planlaması, tedarik zinciri optimizasyonu gibi sürdürülebilir üretim kültürünün yerleşmesinin sağlanması, ulusal ve uluslararası alanda işletmelerin rekabetçiliğini ve verimliliğini artırmak amacıyla yalın üretim, temiz üretim, endüstriyel simbiyoz, üretim ve enerji verimliliği gibi uygulamalara yönelik faaliyetlerinin geliştirilmesi ve bu kaynakların kullanımında tasarrufa yönelik faaliyetlerin geliştirilmesi sağlanacaktır.

4. Döngüsel ekonomi uygulamaları geliştirilecektir.

Üretim için ham madde kullanımından atık oluşumuna kadar olan süreçte sürekliliği ve çevrenin korunmasını odak noktasına alan bir ekonomi modeli olan döngüsel ekonomi kapsamındaki uygulamaların geliştirilmesi sağlanacaktır. Döngüsel ekonomi çerçevesinde öncelikli sektörler belirlenerek sektörler için detaylı etki ve ihtiyaç analizi çalışmaları yapılacaktır. Ayrıca AB tarafından hayata geçirilecek Sürdürülebilir Ürün Mevzuatı, AB Kimyasallar Mevzuatı, Eko-Tasarım ve Enerji Etiketlemesi Mevzuatları hakkında ilgili paydaşlara farkındalık eğitimleri verilecek ve danışmanlık hizmeti sağlanacaktır.

Çevre etiketi ve atık yönetimi konularında başta KOBİ'ler olmak üzere firmalara yönelik bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Sanayide yeşil ve döngüsel üretime ve emisyon azaltımına katkıda bulunacak faaliyetlerde/ projelerde uluslararası finansman kaynaklarının kullanımı artırılacaktır.

Tablo 6. Hedef 1.4 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
İhtiyaç Fazlası Olarak Sisteme Verilen Enerji Miktarı	Lisanssız elektrik üretim tesislerinden sisteme verilen ihtiyaç fazlası enerji	MWh	111.950,89 (2021)	125.000 MWh	EPDK
Verimlilik Artırıcı Proje (VAP) Sayısı	Gereksiz enerji kullanımının, atık enerjinin, enerji kayıp ve kaçaklarının önlenmesi veya en aza indirilmesi ile birlikte atık enerjinin geri kazanılması gibi konulardaki çözümleri de kapsayan projeler	Adet	0 (2023)	5	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Sıfır Atık Belgesi Alan Firma Sayısı	Sıfır atık yönetimini kuran ve işleten firmalar	Adet	176 (2022)	500	Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri

Hedef 1.5. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir

TR82 Bölgesi, yatırımcılara sunmuş olduğu fırsatlar açısından önemli bir potansiyele sahip olup altyapı yatırımlarının iyileştirilmesi ve ticari nitelikteki alanların oluşmasıyla birlikte daha da önemli bir konuma yükselebilecektir. Organize sanayi bölgeleri özellikle son on yıl içerisinde yapılan yatırımlar ile bölge ekonomisine ve istihdamına katkı sağlamaya devam etmektedir. Ancak organize sanayi bölgelerinde yeni yatırımlar için yer tahsisi yapılamamakta ve bu nedenle yatırımcılar farklı bölgelerde alternatif sanayi ve yatırım alanları arayışına girmektedir.

Yapımı tamamlanan ve yatırımcılar için önemli fırsatlar sunan OSB'lere alternatif yatırım alanlarının eklenmesi gerekmektedir. Altyapı sorunu olan veya teknolojik olarak modernizasyon ihtiyacı duyulan ticari alanların güçlendirilmesi ve altyapı yatırımlarıyla fiziki imkânların elverişli hale getirilmesi, yeni yatırımlar için öncelik arz etmektedir. Özellikle sahil şeridinde yer alan ilçelerdeki yatırım alanlarının altyapı iyileştirmeleri yapılarak yeni yatırımcılar için değerlendirilmesi gerekmektedir.

Mal ve hizmetlerin üretimi, istihdamın artırılması ve ekonomide katma değer yaratabilmenin ilk adımı olan yatırımların bölgeye çekilmesi ve bölgedeki yatırım ortamının ilgili yatırımcılar tarafından bilinmesi için farkındalık etkinliklerinin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

9.3. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde küçük ölçekli sanayi işletmelerinin ve diğer işletmelerin uygun koşullu krediyi de kapsayan finansal hizmetlere erişimlerinin ve değer zincirlerine ve piyasalara entegrasyonlarının artırılması.

(Hedef 1.5) Tedbirler:

1. Yatırım yeri arzı artırılabilecektir.

Bölgeye yeni yatırım çekmek ve bölge içerisindeki yatırımcılara yeni yatırım yerleri sağlayabilmek adına ilave yatırım alanlarının oluşturulması gerekmektedir. Organize sanayi bölgesi olup boş parsel olmayan merkezlerde ek yatırım alanları oluşturulacaktır. Bölgesel teşvik uygulamalarının etkin şekilde yürütülebilmesi için arazi tahsisinde uygun şartların oluşturulması sağlanacaktır.

2. Yeni girişimci sayısı artırılabilecektir.

TR82 Bölgesi'nde yeni kurulacak girişimler için yatırım danışmanlığı sağlanarak girişimcilerin yatırım yapma kararı almaları sağlanacaktır. İlgili kurumlar tarafından girişimciler için sermaye ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri kaynakların başvuru yöntemi ve süreçleri ile devlet destek ve teşvikleri hakkında bilgilendirme yapılacaktır.

3. Sanayi bölgelerinin ulaşım ağları geliştirilecektir.

Bölgede il merkezlerinde yer alan organize sanayi bölgeleri ve sanayi yatırım alanlarına genel olarak ulaşım kolaylıkla sağlanmakta ancak sahil şeridinde yer alan bölgelerdeki yatırımcıların iç kesimlere yapmış oldukları lojistik süreçlerinde mevsim şartlarının ve coğrafik koşulların olumsuz etkileri bulunmaktadır. Bu sebeple özellikle sahil bölgeleri ile iç kesimler arasındaki kara yolu ağları iyileştirilecektir. Bununla beraber demir yolu güzergâhında bulunan başta Yakıncık olmak üzere OSB'lerde demir yolu bağlantıları sağlanacaktır.

4. Sanayi bölgelerinin fiziki altyapısı geliştirilecektir.

Sanayi bölgelerinde ise hem altyapı hem de tesislerin bakım ve onarım ihtiyacı bulunmaktadır. Özellikle afet bölgelerinde yer alan sanayi bölgelerinde iyileştirme ve güçlendirme çalışmaları tamamlanacaktır. Bu kapsamda diğer kurumlar ile koordinasyon halinde sanayi bölgelerinin altyapı sorunlarının çözümü noktasında koordinasyon sağlanacaktır.

5. Yeni yatırımlar artırılacaktır.

Yeni yatırımların bölgede yapılabilmesi için il dışı yatırım ve tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilecek, yatırım dostu bir bölge gündemi oluşturulacaktır. Bu faaliyetlerde potansiyel yatırımcılar belirlenerek bölgenin sunduğu imkânlar hakkında bilgi sağlanacaktır.

6. Yatırım ortamını destekleyici kurum ve kuruluşların hizmet kapasitesi artırılacaktır.

Özellikle OSB'ler ve küçük sanayi siteleri başta olmak üzere yatırımlarda rol alan önemli kurum ve kuruluşların hizmet kapasiteleri ve hizmet kalitelerinin artırılması sağlanacaktır. Bu kapsamda eğitim ve danışmanlık ihtiyacı bulunan kurum ve kuruluşlara teknik destekler sağlanacaktır. Yatırım ortamını destekleyen kurum ve kuruluşlarda hizmet kalitesinin artırılması için yeterli sayıda nitelikli personelin istihdam edilmesi, gerekli ekipman ve teknolojik altyapının oluşturulması ve kurumlar arası koordinasyonun sağlanması amacıyla iş birliği çalışmaları yürütülecektir.

7. İşletmelerin yatırım finansmanına erişim imkânları artırılacaktır.

Devlet destek ve teşvikleri başta olmak üzere yatırım finansmanı noktasında destek sağlayan aracı kurum ve kuruluşlar ile bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilerek yatırımcıların farkındalıkları artırılacak ve finansal kaynaklara erişimleri kolaylaştırılacaktır. Bu amaçla belirli periyotlarda gerçekleştirilmek üzere ortak programlar tasarlanarak yararlanıcılar ile toplantılar gerçekleştirilecektir.

Tablo 7. Hedef 1.5 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Yeni Kurulan Firma Sayısı	Faaliyete geçen firmalar	Adet	376 (2021)	600	TOBB
OSB Alan Büyüklüğü	Bölgedeki OSB'lerin toplam alanı	Hektar	1525 (2022)	2000	OSB'ler
Yeni Kurulan KSS Sayısı	Yeni faaliyet geçen KSS'ler	Adet	0 (2023)	3	TSO'lar
Tevsi/Yeni yatırım Teşvik belgesi sayısı	Yeni yatırımların teşvik edilmesi amacıyla düzenlenen belgeler	Adet	97 (2022)	149	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Demir Yolu Bağlantısı Olan OSB Sayısı	Demir yolu ağına bağlantısı sağlanan OSB'ler	Adet	0 (2023)	3	OSB'ler
Atık Arıtma Tesisi Olan OSB Sayısı	Bünyesinde atık arıtma tesisi bulunduran OSB'ler	Adet	1 (2022)	3	OSB'ler

2.

ŞEHİRLERİN MARKA
DEĞERİNİN ARTIRILMASI

2

ŞEHİRLERİN MARKA DEĞERİNİN ARTIRILMASI

21. Batı Karadeniz Destinasyonu ve Turizm Rotaları Geliştirilecektir

- Bölgedeki tematik destinasyonların altyapısı iyileştirilecektir.
- Bölge destinasyonları etkin bir şekilde tanıtılacaktır.
- Doğa temelli turizm türlerindeki ürünler ve rotalar geliştirilecektir.
- Turizm hizmet kalitesi iyileştirilecektir.
- Turizmde girişimcilik artırılacak ve kırsal turizm faaliyetleri geliştirilecektir.
- Yöresel ürün ve yemeklerin turizm faaliyetlerine entegrasyonu sağlanacaktır.
- Kırsalda bulunan yöreye özgü sivil mimari yapıları korunacaktır.

22. Kentsel ve Kırsal Yaşam Kalitesi İyileştirilecektir

- Ortak kullanım alanları oluşturulacaktır.
- Kültür, sanat ve spor faaliyet alanları oluşturulacaktır.
- Kentsel donatı elemanları geliştirilecektir.
- Sokak sağlıklaştırma ve işlevlendirme faaliyetleri desteklenecektir.
- Konut üretimi artırılacaktır.
- Kırsal nüfusun hizmetlere erişimi kolaylaştırılacaktır.
- Kırsalda altyapı iyileştirilecektir.

23. Ulusal ve Uluslararası Ağlara Entegrasyon Sağlanacaktır

- UNESCO Dünya Miras Listesi'ndeki unsur sayısı artırılacaktır.
- UNESCO ağlarına şehirlerin katılımı sağlanacaktır.
- Citta Slow ağına katılım sağlanacaktır.
- Slow Food uluslararası ağına katılım sağlanacaktır.
- UNWTO En İyi Turizm Köyü kriterleri doğrultusunda faaliyetler yürütülecektir.

24. Kentlerde İklim Değişikliğine Uyum Sağlanacaktır

- Kentsel altyapılar iklim değişikliğine uyumlu hale getirilecektir.
- Afet bilinci ve farkındalığı artırılacaktır.
- Afetle mücadele ve iklim değişikliğine yönelik kurumsal kapasite artırılacaktır.
- Atık yönetimi geliştirilecektir.

Stratejik Öncelik 2: Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması

Türkiye'nin 2023 yılı turizm hedefleri, sürdürülebilir turizm yaklaşımı benimsenerek istihdamın artırılmasında ve bölgesel gelişmede turizmin öncü bir sektör konumuna ulaştırılması ve Türkiye'nin 2023 yılına kadar uluslararası pazarda turist sayısı ve turizm geliri bakımından ilk beş ülke arasında önemli bir varış noktası ve uluslararası bir marka haline getirilmesi olarak çizilmiştir. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2019 yılı Eylül ayında açıklanan "Türkiye Turizm Stratejisi 2023" yeni Eylem Planı Belgesi'nde ise "Yerli turiste yönelik başta az keşfedilmiş ya da gelişmekte olan turizm bölgeleri olmak üzere yeni ürün ve destinasyon çalışmalarına ağırlık verilecektir." vurgusu yapılmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007).

TR82 Bölgesi tarih boyunca önemli uygarlıklara ev sahipliği yapmış, tarihi ve kültürel miras unsurlarının yoğun olarak bulunduğu bir bölge olarak dikkat çekmektedir. Kalkolitik dönem, Hitit, Selçuklu, Bizans ve Osmanlı Dönemine ait tarihi yapılar ve kentsel dokulara rastlamak mümkündür. Bununla birlikte bölge, sahip olduğu doğal doku ve orman varlığına bağlı olarak henüz keşfedilmemiş doğal güzellikleri, ulusal düzeyde rekabetçi olabilecek alt destinasyonları ile doğa temelli turizm türlerinde yükselen bir destinasyon özelliğindedir.

Diğer taraftan bölge planı anketi ve il çalıştaylarında ortaya çıkan önemli bir konu kentsel yaşam kalitesidir. Kentsel ortak alanların, donatı elemanlarının, etkinlik alanlarının yetersizliği bölge illerinde önemli birer sorun teşkil etmektedir. Ayrıca iklim değişikliğinin etkileri giderek artmakta ve çeşitli afet risklerini de ortaya çıkarmaktadır. Kentsel alanların iklim değişikliği ve afet risklerine karşı hazırlıklı hale getirilmesi önem arz etmektedir.

Söz konusu stratejik öncelik için belirlenen sonuç performans göstergeleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 8. Stratejik Öncelik 2- Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Katılım Sağlanan Uluslararası Ağ Sayısı	Üye olunan uluslararası ağlar	Adet	2 (2023)	6	UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Citta Slow Türkiye
Toplam Geceleme Sayısı	Konaklama tesislerinde konaklayan turistlerin tesislerde geçirdikleri gecelerin sayısı	Adet	928.661 (2021)	1.600.000	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Ortalama Kalış Süresi	Bir otel,ilçe veya şehirde yapılan geceklemelerin, tesis giriş sayısına bölünmesi ile bulunan, giriş başına ortalama geceleme sayısı	Gün	1,89 (2021)	3	Kültür ve Turizm Bakanlığı

Hedef 2.1: Batı Karadeniz Destinasyonu ve Turizm Rotaları Geliştirilecektir

Ulusal düzeyde kabul görmüş 1990'lı yıllardan bu yana, yurt içinden son 10 yılda da özellikle Orta Doğu pazarından turistik talep gören bir Doğu Karadeniz destinasyonundan söz edilebilirken henüz pazarda hakim bir Batı Karadeniz destinasyonu oluşmamıştır. Karadeniz'in batısında hâkim varış noktaları, UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alan Safranbolu ve tarihi, gastronomik ve doğal değerleri ile Amasra olup her iki kent de Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerini kapsayan TR82 Bölgesi sınırlarında değildir. Bölge destinasyonları olgun varış özelliklerine sahip olmayıp turizm eko-sistemi kamu liderliğinde gelişim göstermektedir.

Bununla birlikte TR82 Bölgesi büyükşehirlere çok yakın talep gören doğal yaşam alanları, doğal çekicilikler, az nüfus gibi avantajları ile doğru adımları atarak rekabetçiliğini artırma noktasında ciddi bir potansiyele sahiptir. Tarih boyunca önemli uygarlıklara ev sahipliği yapmış bölgede tarihi ve kültürel miras unsurlarının yoğunluğu dikkat çekmektedir. Bununla birlikte bölge, sahip olduğu doğal doku ve orman varlığına bağlı olarak henüz keşfedilmemiş doğal güzellikleri, ulusal düzeyde rekabetçi olabilecek alt destinasyonları ile doğa temelli turizm türlerinde talep görme eğilimindedir.

- Çankırı, Ankara'ya yakın konumu ve Karadeniz'e uzanan güzergâhta olmasına bağlı olarak bölge turizminin gelişmesine katkı sağlayacak destek unsurlarına sahiptir. Kentin çekim noktası olabilecek eşsiz unsuru Çankırı Tuz Mağarası'nın katma değerli bir turizm destinasyonu haline getirilmesinin Çankırı turizminin gelişimindeki en önemli öncelik olduğu değerlendirilmektedir.
- Kastamonu kent merkezi tarihi, kültürel ve inanç turizmi odaklı unsurları ile bugüne kadar ön plana çıkmış olsa da geniş coğrafyasında doğa temelli turizm türleri kentin öne çıkan ve rekabetçi olabilecek yönü olarak değerlendirilmektedir. Kastamonu Turizm Odaklı Algı Araştırması (2019) sonuçlarına göre Kastamonu'yu farklı kılan özelliklerin başında %55 ile ilk sırada "doğası" gelmektedir. Son yıllarda Küre Dağları Milli Parkı ve çevresi, kamu odaklı altyapı yatırımları sonrasında Kastamonu destinasyonunun çekim noktası halini almıştır. Valla, Horma ve Çatak Kanyonları en kilit varış noktaları olarak dikkat çekmektedir. Bölgede halen unsur geliştirme ve altyapı iyileştirme çalışmaları ile konaklama kapasitesinin oluşturulmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Konaklama kapasitesi oluşuncaya kadar Batı Karadeniz destinasyon bütünlüğü içinde kilit varış noktaları Safranbolu ve Amasra'daki kurulu kapasitenin kullanılması karşılıklı kazan-kazan prensibi çerçevesinde tur programlarının hayata geçirilmesi elzemdir.
- Geleneksel doğal yaşam ve at çiftlikleri ile öne çıkan Daday bölgesi, Kastamonu-Çankırı illeri ortak değeri Ilgaz Dağı, Kastamonu-Bartın illeri ortak değeri olan Küre Dağları Milli Parkı, Karadeniz'e kıyısı olan 170 km'lik kısmında Cide, İnebolu gibi bilinen alt destinasyonlarda ürün ve rotaların oluşturulmasının bölgenin gelişimi için değer yaratacağı değerlendirilmektedir.
- Sinop destinasyonu genelindeki turizm hareketlilikleri ve istatistiklerinin %85'i kent merkezi ve yakın çevresinde gerçekleşmektedir. Bölgenin tek Sakin Şehir (Citta Slow) ağı üyesi Gerze ilçesi ve Tatlıca takım şelalelerine ev sahipliği yapan Erfelek ilçesi kent merkezi ile entegre olabilen alt destinasyonlar olarak dikkat çekmektedir. Karadeniz'e kıyı ilçelerden Ayancık-Türkeli benzer, iç kesimdeki Boyabat-Saraydüzü-Durağan kendi içinde benzer kültürel özelliklere sahiptir ve bu yönüyle alt destinasyon planlama çalışmalarında birlikte değerlendirilmektedir. Henüz turizm

rotalarına eklemelenemeyen söz konusu alt destinasyonlarda unsur oluşturma ve iyileştirmeye yönelik altyapı yatırımlarına ihtiyaç bulunmaktadır.

- Sinop destinasyonu özellikle kent merkezi odaklı olarak kısa yaz döneminde yoğun talep gören bir varış noktasıdır. Yaz döneminde kente giriş çıkışlar, günübirlik ziyaretler kent nüfusunun 10 katına kadar çıkmakta, kentin taşıma kapasitesini zorlamaktadır. Ev pansiyonculuğu yanında kayıt dışı konaklama, konaklama tesisleri için haksız rekabet oluşturmaktadır. Turizmde girişimciliğin desteklenerek ev pansiyonculuğu ya da kayıt dışı konaklamayı önleyici yatırımlara yönlendirilme yapılmasının önemli olacağı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte söz konusu talep diğer mevsimlerde keskin bir düşüş göstermekte, talebin dönerselliği önemli bir sorun olarak dikkat çekmektedir. Kent merkezinde oluşan dönersel yoğun turistik hareketliliklerin mekânsal olarak daha geniş coğrafyalardaki alt destinasyonlara yönlendirilmesine ve kişi başı harcama ortalamasının artırılmasına yönelik tedbirler alınmalıdır. Korunan alanlarda yapılacak doğa temelli turizm altyapı yatırımlarının mekânsal genişleme noktasında önemli alt merkezler olabileceği değerlendirilmektedir. Yayla turizmi temalı ilan edilmiş turizm merkezlerinin planlı ve destinasyon bütünlüğüne katkı sunacak şekilde planlanmasına yönelik çalışmalar yeni alt destinasyonlar oluşturma noktasında önem arz etmektedir. Karadeniz’de kurvaziyer turizmine imkân sağlayan dört limandan birine ev sahipliği yapan Sinop, henüz bu temada istenen turistik hareketliliğe ulaşmamıştır. Bu yönde yapılacak düzenleme ve faaliyetler ile kurvaziyer turizmi için önemli bir potansiyelin harekete geçirilebileceği değerlendirilmektedir.

Bölge genelinde turizm ile ilişkili tesislerde hizmet kalitesi yeterli değildir. Günübirlik ziyaretçi ve turistler arasında gerçekleştirilen beklenti-memnuniyet araştırması sonuçlarına göre Kastamonu destinasyonu için genel memnuniyet düzeyi 10 üzerinden 7,6; Sinop destinasyonu için 7,4 olup (Kastamonu ve Sinop Beklenti-Memnuniyet Araştırmaları, 2020.) yeme-içme ve konaklama tesislerinde hizmet kalitesinde iyileştirme ihtiyacı bulunmaktadır. Turizmde deneyimlerin önem kazandığı son yıllarda birçok turizm türünü yatayda kesen gastronomi değerlerinin ve yöresel ürünlerin turizm faaliyetleri ile entegrasyonunun sağlanması gerekmektedir. Bölge sahip olduğu yöresel ürün çeşitliliğini, coğrafi işaretli ürünleri ve yemekleri standartlarını ve özgünlüklerini koruyarak ziyaretçilere erişilebilir kılmalıdır.

Nüfusu 1 milyonun altında olan tek düzey 2 bölgesi özelliğindeki TR82 Bölgesi geniş coğrafyasında kırsal nüfusun görece fazlalığı dikkat çekmektedir. %65’i orman alanları ile kaplı ve tarımsal faaliyetlerin kısıtlı olduğu bölgede kırsalda turizm faaliyetlerinin teşvik edilmesi sağlanarak alternatif gelir alanları oluşturulmalıdır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

8.9. 2030’a kadar istihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir turizmin desteklenmesi için politikalar oluşturulması ve uygulanması.

11.4. Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması.

(Hedef 2.1) Tedbirler:

1. Bölgedeki tematik destinasyonların altyapısı iyileştirilecektir.

Çankırı'nın en önemli turizm unsuru olan Tuz Mağarası'nın yüksek turizm deneyimi sunan bir unsur hâline gelmesine yönelik altyapı iyileştirme çalışmaları önceliklendirilecektir. Yalnızca kış turizmine yönelik faaliyetlere imkân tanıyan Ilgaz Dağı'nın kış turizm faaliyetleri çeşitlendirilecek, dağ turizmi temalı ve dört mevsim hizmet verecek altyapı olanakları geliştirilecektir. Bu çerçevede, kış turizminde aile ve çocuk dostu kış sporu altyapısı, bilgilendirme ve yönlendirme altyapısı, Ilgaz Dağı içindeki ulaşım imkânları altyapısının geliştirilmesi önceliklendirilecektir. Dört mevsim dağ turizmi faaliyetleri için çok oyunlu macera parkı, trekking-hiking, kamp, karavan turizm faaliyetlerine yönelik altyapı oluşturulacaktır. Geleneksel doğal yaşam ve at çiftlikleri ile öne çıkan Kastamonu'nun Daday ilçesinde sağlıklı yaşam merkezlerinin yapılmasına yönelik faaliyetler yürütülecektir. Sahip olduğu kanyonlar ile öne çıkan Küre Dağları Milli Parkı ve çevresindeki uygun yatırım alanlarında karavan kamp ve park alanları, çadırli kamp alanları, lüks çadırli kamp alanları (glamping tesisleri) yapımları teşvik edilecektir. Söz konusu alandaki öncelikli turizm unsurlarına giden ulaşım hizmetleri iyileştirilecektir. İnebolu'dan Polatlı'ya uzanan lojistik köprü niteliğindeki İstiklal Yolu güzergâhının bütüncül bir turizm koridoru olmasına yönelik altyapı çalışmaları desteklenecektir. Kent merkezi odaklı turizm hareketliliği yüksek olan Sinop'ta kurvaziyer turizmine hizmet edecek limanda altyapı iyileştirme çalışmaları yapılacaktır. Kent merkezi dışında turizm potansiyeli barındıran çevre destinasyonlarda alternatif turizm faaliyetlerini destekleyen yatırımlar önceliklendirilecektir.

2. Bölge destinasyonları etkin bir şekilde tanıtılacaktır.

Turizm çeşitliliğine sahip bölgenin rekabetçi olan doğa temelli turizm unsurlarının tanıtımı önceliklendirilecektir. Tanıtımlar, bölgeye en yakın metropoller konumundaki Ankara, Samsun ve hava yolu ulaşımı ile İstanbul odaklı olarak kurgulanacaktır. Batı Karadeniz destinasyonunun oluşturulması, imaj yönetimi, tur paketlerinin oluşturularak yaygınlaştırılması faaliyetleri için TR81 Bölgesi paydaşları ile yakın iş birliğine gidilecektir.

3. Doğa temelli turizm türlerindeki ürünler ve rotalar geliştirilecektir.

Batı Karadeniz destinasyonunu destekleyen tematik trekking, bisiklet, kanyoning, oryantiring ve hiking rotaları oluşturulacaktır. İstiklal Yolu, Paflagonya Yolu gibi bütüncül rotalar hayata geçirilecektir. Kamp-karavan alanları, lüks çadırli kamp alanları (glamping) benzeri alternatif ürünler yaygınlaştırılacaktır.

4. Turizm hizmet kalitesi iyileştirilecektir.

Turizme doğrudan hizmet eden işletmelerde sunulan hizmet kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla yöneticilere ve çalışanlara eğitim olanakları sunulacaktır. Turizm ile dolaylı olarak ilişkili alt sektörlerdeki çalışanların turizm bilincinin artırılacaktır. Turizm işletmelerinin kurumsallaşmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Turizm tesislerindeki hizmet kalitesine katkı sağlayacak dijital dönüşüm faaliyetleri teşvik edilecektir.

5. Turizmde girişimcilik artırılacak ve kırsal turizm faaliyetleri geliştirilecektir.

Doğa temelli turizm türleri ile öne çıkan bölgede ev pansiyonculuğu faaliyetleri geliştirilecektir. Turizm unsurlarına yakın coğrafyalarda yaşayan yerel halkın turizm ile entegre olabilecek (hediyeelik ürün yapımı ve satışı, yöresel ürün satışı, yöresel yemek hizmeti sunumu vb.) faaliyetlere yönelik eğitim ve farkındalık çalışmaları yürütülecektir. Kadın kooperatifleri başta olmak üzere ortak girişimler oluşturulacaktır.

6. Yöresel ürün ve yemeklerin turizm faaliyetlerine entegrasyonu sağlanacaktır.

Bölgedeki yöresel yemeklerin standart reçetelerinin çıkarılması, yemeklerin belirlenen standart reçetelere uygun olarak sunulması, işletmelere bu doğrultuda teşvik edici akreditasyon süreçlerinin tasarlanması, coğrafi işaretli ürünlerin ayırt edici özelliklerine yönelik farkındalık çalışmaları yapılması sağlanacaktır. Yöresel ürün ve yemeklere yönelik ulusal düzeyde tanıtım faaliyetleri düzenlenecektir.

7. Kırsalda bulunan yöreye özgü sivil mimari yapıları korunacaktır.

Kırsal yerleşim yerlerinde mekânsal, sosyal, ekonomik gereksinimleri dikkate alan yeni bir planlama anlayışı ile bu bölgelerde yaşamın değerini gözeterek, doğa ile ilişkisini koparmayacak, kullanışlı, beşeri faktörleri harekete geçirebilecek mimari uygulamalar gerçekleştirilecektir. Mevcut yapıların yerel mimariye uygun şekilde restorasyonuna yönelik tedbirler alınacaktır. Köy tasarım rehberleri olan alanlarda mevcut rehberlere uygun yapılaşmalar ile özgün nitelikteki sivil mimariye sahip köy yerleşimlerinde de yeni tasarım rehberleri oluşturulması önceliklendirilecektir.

Tablo 9. Hedef 2.1 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Turizm Hizmetleri Memnuniyet Düzeyi	Memnuniyet araştırmalarına göre turizm hizmetlerinden duyulan memnuniyet	Yüzde	80,4 (2021)	85	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Gastronomi Merkezi Sayısı	Yöresel yemeklerin sunulduğu işletme	Adet	0 (2023)	1	Belediyeler
Hizmete Sunulan Bisiklet Yolu Uzunluğu	Motorlu taşıt trafiğinden ayrılan ve bisikletlilerin kullanımına ayrılan yol	Kilometre	0 (2023)	125	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Hizmete Sunulan Trekking Yolu Uzunluğu	Doğa yürüyüşü için ayrılan yol	Kilometre	0 (2023)	350	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
4 ve 5 Yıldızlı Otel Sayısı	Konaklama hizmet düzeyinin yüksek olduğu oteller	Adet	4 (2023)	6	Kültür ve Turizm Bakanlığı

Hedef 2.2: Kentsel ve Kırsal Yaşam Kalitesi İyileştirilecektir

Bölgede çevre altyapısına ilişkin son yıllarda artan oranda yatırımlar yapılmaktadır. Yerel yönetimler ve birlikler aracılığı ile düzenli katı atık depolama tesisleri yapılmakta; atıksu arıtma tesislerinin yapımı devam etmektedir. Kastamonu ve Çankırı Merkez'deki içme suyu arıtma tesisleri tamamlanmış olup Sinop Merkez'de ise tamamlanmak üzeredir. Bununla birlikte bazı ilçelerde altyapı sorunları devam etmektedir. Bu yüzden ilerleyen yıllarda ilçelerin çevresel altyapılarına yatırımların artırılması, bölgenin içerisinde yer aldığı Batı Karadeniz ve Kızılırmak havzalarının korunmasına yönelik önlemlerin artırılması önem taşımaktadır.

Bölgeye ilişkin yaşam endeksi verileri incelendiğinde çalışma hayatı, sağlık, altyapı hizmetlerine erişim, sosyal yaşam ve yaşam memnuniyeti boyutlarında bölgede birden fazla ilin Türkiye ortalamasının altında yer aldığı görülmektedir. Bölgenin, Türkiye endeks ortalamasının altında kaldığı boyutlarının alt sorgu başlıkları incelendiğinde çalışma boyutunda istihdam oranının düşük kaldığı; sağlık boyutunda, hekim başına düşen müracaat sayısının fazla olduğu; altyapı hizmetlerine erişim boyutunda, kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim oranının düşük olduğu, havalimanına erişim oranının düşük olduğu ve belediyenin toplu taşıma hizmetlerinden memnuniyet oranının düşük olduğu; sosyal yaşam boyutunda, sinema ve tiyatro seyirci sayısının düşük olduğu ve bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanının düşük olduğu görülmektedir. Özellikle sosyal yaşam boyutunda kültür-sanat faaliyetleri ile ortak yaşam alanlarının eksikliği göze çarpmaktadır.

Bölgede yer alan tarihi, kültürel ve turistik değere sahip -bazılarının tarihi dokusunda bir takım bozulmaların olduğu- kent içi potansiyel turizm cazibe alanları bulunmaktadır. Bu alanlar Kastamonu kent merkezinde yer alan ve işlevini kaybetmek üzere olan Kastamonu konakları, İnebolu tarihi çarşısı, Çankırı kent merkezinde yer alan tarihi konaklar, Çerkeş tarihi çarşısı, Sinop Cezaevi, Kuruçeşme Sokak ile Sinop kale surları, Boyabat orta çarşı ile Boyabat Kalesi arasında yer alan kentsel doku için cephe iyileştirme ve/veya tarihi işlevlerine sadık kalacak şekilde yeniden işlevlendirilmesi önem taşımaktadır.

Şehir merkezlerinde kentsel donatı elemanı eksikliği ve tabela kirliliği bulunmaktadır. Bu durumlar tarihi dokuyu bozmakta ve dokunun fark edilmesini engellemektedir. Sorunlara ilişkin çözüm odaklı daha fazla adım atılması, tarihi dokunun korunması ve doku ile uyumlu kentsel donatı elemanlarının oluşturulması gerekmektedir.

Bölgede konut üretiminde arz talep dengesizliği bulunduğu görülmektedir. Yapı stoku modern koşullarla örtüşmemektedir. Yapılaşmada şehir merkezlerinde yoğunlaşma ve şehirleşme süreçlerinde çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Özellikle Çankırı ve Sinop illerinde arazi yapısı gereği şehirleşme süreçleri yavaş ilerlemektedir. Bu durum konut sayısında yetersizliğe sebep olmaktadır.

Kırda yaşayan nüfusun Türkiye genel ortalamasının üzerinde olması ve kırsal yerleşimlerin -özellikle Kastamonu ve Sinop illerinde- dağlık alanlarda az sayıda haneler şeklinde yerleşmiş olması bölgenin kırsalında yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik faaliyetler yapılmasını gerekli kılmaktadır. Özellikle temiz içme suyuna erişim, katı atık yönetimi, köylerde atıl halde bulunan binaların kullanıma kazandırılması ile ilgili konularda iyileştirmeye yönelik stratejiler yürütülmelidir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

3.c. Özellikle en az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletleri olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde sağlık hizmeti finansmanının ve sağlık iş gücü istihdamının, geliştirilmesinin, eğitilmesinin ve devamlılığının önemli ölçüde artırılması.

6.1. 2030'a kadar herkesin güvenilir ve erişilebilir içme suyuna evrensel ve eşit biçimde erişiminin güvence altına alınması.

11.1. 2030'a kadar herkesin yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı konutlara ve temel hizmetlere erişiminin sağlanması ve gecekondü mahallelerinin iyileştirilmesi.

(Hedef 2.2) Tedbirler:

1. Ortak kullanım alanları oluşturulacaktır.

Kentsel alanlarda yerel halkın kullanımına yönelik olmak üzere çok işlevli kamusal alanlar oluşturulacaktır. Yeşil alanlar, yürüyüş, rekreasyon, mesire, spor alanları ve meydan düzenlemeleri vb. faaliyetleri içeren altyapı çalışmaları gerçekleştirilecektir. Özellikle kent merkezlerinde erişilebilirliğin artırılması amacıyla yayalaştırılmış alanlar oluşturulacaktır.

Bölgenin kırsal yerleşimlerinde atıl durumda bulunan köy okulu ve kamu binalarının tadilatlarının yapılarak köy halkının sosyal, kültürel ve mümkün olduğu durumlarda ekonomik gelir getirimi için ortak kullanıma açılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.

2. Kültür, sanat ve spor faaliyet alanları oluşturulacaktır.

Kültür ve sanat faaliyetleri için şehir dışına çıkan kitlenin ihtiyaçları baz alınarak geniş katılımlı sinema, tiyatro, sergi, bale ve konser etkinliklerine uygun olarak kültür ve sanat merkezleri kurulacaktır. Ayrıca çeşitli spor aktivitelerine olanak sağlayan kapsamlı tesisler kurulacaktır.

3. Kentsel donatı elemanları geliştirilecektir.

Kentsel donatı elemanlarından olan banklar, piknik masaları, çöp kutuları, otobüs durakları, akıllı telefon şarj noktaları, yönlendirme tabelaları, reklam panoları vb. elemanlar; kent dokusu ve iklimine uyumlu biçimde özgün ve ekolojik tasarım ilkelerine dayanılarak bir bütünlük içinde tasarlanacak ve yerel halkın kullanımına sunulacaktır.

4. Sokak sağlıklılaştırma ve işlevlendirme faaliyetleri desteklenecektir.

Bölgenin kendine özgü tarihi kentsel dokuya sahip ilçelerinde yer alan tescilli sokaklarda sağlıklılaştırma çalışmaları yürütülecektir. Tarihi kent dokusunda atıl durumda bulunan tescilli yapılar ise restore edilecek ve söz konusu yapılara ticaret, turizm ve sosyo-kültürel gibi işlevler kazandırılacaktır.

5. Konut üretimi artırılacaktır.

Konut talebinin yüksek olduğu Çankırı Merkez ilçesi kent merkezinde konut gelişme alanları belirlenerek imara açılacak ve kentin dokusuyla uyumlu konut alanları inşa edilecektir. Fiziki yapısı nedeniyle konut alanları sınırlı olan ve konut talebinin karşılanamadığı Sinop Merkez ilçede gelişime uygun konut alanları belirlenerek imara açılacak ve yeni konut alanları ile yeni bir yerleşim alanı oluşturulacaktır.

6. Kırsal nüfusun hizmetlere erişimi kolaylaştırılacaktır.

Bölge illerinin, özellikle Kastamonu ve Sinop'un coğrafi olarak dağlık yapısından kaynaklı dağınık yerleşimlerine hizmet götürülmesi konusunda mevsimlere bağlı olarak zorluklar yaşanmaktadır. Bu alanlarda yaşayan bireylerin hizmetlere daha kolay erişebilmesi için toplu hizmet ve gezici hizmet konularında bölgede çalışmalar yapılacaktır.

7. Kırsalda altyapı iyileştirilecektir.

Bölge kırsalında temiz suya erişim, kanalizasyon ağı, elektrik sistemlerinin kalite uygunluklarına yönelik altyapının geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Köylerin su depolarının yenilenmesi, kimyasal düzey kontrollerin yapılması, temiz içme suyu şebekesinin kırsala ulaştırılması, ilçe merkezlerine yakın ve nüfusu fazla olan köylerin kanalizasyon sistemlerinin kurulması, atık su arıtma tesislerinin sayısının artırılması ve köylerde yangına sebebiyet verecek elektrik sistemlerinin yenilenmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Tablo 10. Hedef 2.2 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Kişi Başına Düşen Sinema Koltuk Sayısı	Bölgedeki toplam sinema koltuk sayısının toplam nüfusuna oranı	Adet	0,0038 (2021)	0,0044	TÜİK
Kişi Başına Düşen Tiyatro Koltuk Sayısı	Bölgedeki toplam tiyatro koltuk sayısının toplam nüfusuna oranı	Adet	0,002 (2021)	0,003	TÜİK
Sokak Sağıklaştırması Yapılan Alan	Sağıklaştırma çalışmaları yapılan tarihi alan	Hektar	0 (2023)	5	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri
İşlevlendirilen Yapı Sayısı	Restore edilerek ticaret, turizm gibi işlevler kazandırılan tarihi yapılar	Adet	0 (2023)	50	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri
İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı	İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	Yüzde	%54,2 (2020)	%57	TÜİK

Hedef 2.3: Ulusal ve Uluslararası Ağlara Entegrasyon Sağlanacaktır

Gelişmekte olan şehirlerin yaşadığı en temel sorunlardan biri kalkınma süreçlerinde herhangi bir ekosistem içerisinde kurumsallaşmanın etkin bir şekilde gerçekleştirilememesidir. Ekosistem içerisindeki sorunların tekil aktörlerin çözebileceğinden daha fazla birbirine bağlı olması, farklı yönetim mekanizmalarını ihtiyaç kılmaktadır. Bu bağlamda aktörlerin birbirlerinden bağımsız ve eşgüdüm olmadan hareket etmeleri kalkınma dinamiklerini zayıflatmaktadır. Ulusal ve uluslararası ağlara entegrasyon süreçleri, aktörleri bir arada çalışmaya ve ihtiyaçlarına odaklanmaya teşvik etmektedir. Şehirlerin çalışacakları alanlarda yapıların ve sistemlerin kurulmasını desteklemektedir. Bu yapılar ve sistemler şehirlerin ihtiyaçlarını belirleyip istişare etmelerini ve ortak bir hedef doğrultusunda hareket etmelerini sağlamaktadır. Şehirlerin belirli alanlarda yetkinliklerini göstermesi ve bir marka değere sahip olması için her ağın asgari düzeyde belli kriterleri bulunmaktadır. Bu noktada, ulusal ya da uluslararası ağlara entegre olmak şehrin o alanda yetkinliğini kanıtlar niteliktedir. Pek çok şehir bu tarz oluşumların içine dâhil olarak ekosistemlerinde iyileştirmeler yapmayı ve bilinirliklerini artırmayı amaçlamaktadır.

TR82 Bölgesi'nin, İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması'nda (SEGE 2022) alt sıralarda yer aldığı görülmektedir. Ayrıca ulaşım açısından kavşak noktasında bulunmayan TR82 Bölgesi için bu durum mobilizasyonu ve nitelikli insan kaynağını olumsuz etkilemektedir. Özellikle doğası ile öne çıkan bölge için turizm kritik sektörlerden biridir. Turizm ekosistemini yerel kalkınmayı da içerecek şekilde genişletmek, bölgenin potansiyelinden aktif şekilde yararlanmak, koruma-kullanım dengesini esas almak, bölgenin tanınırlığını artırmak üzere UNESCO Dünya Miras Listesi ve programları, Slow Food, Citta Slow, UNWTO uluslararası kurumların farklı alanlarına entegrasyon sağlamak amacıyla çalışmalar yürütülmektedir. Bu çerçevede UNESCO Dünya Miras Listeleri ve Programları şehirlerin sahip oldukları doğal, kültürel, yaratıcı, özgün yönlerini korumaya, öne çıkarmaya ve tanıtmaya yöneltmekte ve ilgili ekosistemde düzenlemelere teşvik etmektedir. Söz konusu ağların kriter setleri bölgeler için hedef ve yol haritasının belirlenmesi açısından önemli olmakla birlikte ağlara erişim bölgelerin ulusal ve uluslararası rekabetçiliğini artırmasına önemli katkılar sağlamaktadır.

UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alabilmek için ilk olarak unsurların ulusal geçici listede yer alması gerekmektedir. TR82 Bölgesi'nde Türkiye Geçici Miras Listesi'nde Sinop ve Kastamonu illerinden birer unsur yer almaktadır. Kastamonu Kasaba Köyü Mahmut Bey Camii özelinde alan yönetim planı oluşturulmuş olup çalışmalar bu kapsamda devam etmektedir.

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı yedi tema üzerinden şehirlerin yaratıcılıklarını bilinir kılmaktadır. Kastamonu gastronomi temasına yönelik çalışmalarını sürdürmektedir. Bu kapsamda yönetim mekanizması hayata geçirilmiş ve Kastamonu Gastronomi Tematik Masası kurulmuş ayrıca Kastamonu Gastronomi Eylem Planı (2021-23) hazırlanmıştır. Zanaat teması da bölge için yüksek fırsatlar sunabilecek bir alan olarak değerlendirilmektedir.

Citta Slow ve Slow Food uluslararası kırsal kalkınmayı ve yerel üretimi destekleyici yapıya sahiptir. Sinop Citta Slow Gerze ilçesi ağa dahil iken Kastamonu Daday ilçesi Citta Slow hazırlık çalışmalarını yürütmektedir. Slow Food Kastamonu topluluğu bulunuyorken Slow Fish kapsamında Sinop yüksek bir potansiyel taşımaktadır.

TR82 Bölgesi'nde geniş ve dağınık coğrafyaya bağlı olarak çok sayıda köy bulunmaktadır. Kırsal yaşamın aktif olarak devam ettiği bölgede destinasyon bütünlüğü içerisinde turizm odaklı köyler planlanabilir. Bu noktada UNWTO'nun kriterleri planlamada baz alınacaktır.

Coğrafi işaretli ürünler listesinde Kastamonu’da 28 ürün; 11 Sinop’ta ürün ve Çankırı’da 13 ürün bulunmaktadır. Kastamonu ürünlerinin ağırlıklı oranı gastronomiye yöneliktir. Coğrafi işaretli ürünlerin sayısı kadar ürünlerin niteliği ve ürünlerde oluşan değere odaklanması önceliklendirilmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

8.9. 2030’a kadar istihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir turizmin desteklenmesi için politikalar oluşturulması ve uygulanması.

11.4. Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması.

(Hedef 2.3) Tedbirler:

1. UNESCO Dünya Miras Listesindeki unsur sayısı artırılacaktır.

Kastamonu’nun merkez ilçesi Kasaba Köyü’nde yer alan ve 2014 yılından itibaren Dünya Mirası Türkiye Geçici Listesi’nde bulunan Mahmut Bey Camii’nin, Anadolu’daki Ahşap Tavanlı ve Direkli Camiler ile birlikte Dünya Miras Listesi’nde kalıcı olarak yer almasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.

2. UNESCO ağlarına şehirlerin katılımı sağlanacaktır.

Kastamonu’nun 11 ilçesini kapsayacak şekilde Karadeniz temalı olarak kurulan Kastamonu Güney Karadeniz Jeoparkı’nın (JEOKAR), Küresel Jeopark Ağı’na dâhil olmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Kastamonu’nun UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı’na Gastronomi teması ile dâhil olmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir.

3. Citta Slow ağına katılım sağlanacaktır.

Kastamonu’nun doğal yaşam ve at çiftlikleri ile öne çıkan ilçesi Daday’ın Citta Slow Ağı’na dâhil olmasına yönelik faaliyetler yürütülecektir.

4. Slow Food Uluslararası ağına katılım sağlanacaktır.

Slow Food Kastamonu yeryüzü pazarı kurulmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Slow Fish, Slow Bees gibi farklı temalardaki Slow Food faaliyetleri Sinop ve Çankırı illerinde de yürütülecektir.

5. UNWTO En İyi Turizm Köyü kriterleri doğrultusunda faaliyetler yürütülecektir.

Dünya Turizm Örgütü’nün en iyi turizm köyü programına aday olabilecek bölge köyleri tespit edilerek, kriterlere uygun olarak düzenlemeler yapılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.

Tablo 11. Hedef 2.3 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Başvurulan Uluslararası Ağ Sayısı	Gerekli kriterlerin sağlanması ile başvuru yapılan uluslararası ağlar	Adet	1 (2023)	4	UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Citta Slow Türkiye

Hedef 2.4: Kentlerde İklim Değişikliğine Uyum Sağlanacaktır

Birleşmiş Milletlere göre iklim değişikliği, kısaca hava sıcaklıkları ve olaylarındaki uzun vadeli değişimleri ifade etmektedir. İklim değişikliğinin ana etkeni ise sera gazı emisyonlarındaki artış olmakla birlikte Dünya sıcaklığı 1800'li yılların sonunda olduğundan 1,1 °C daha sıcak hale gelmiştir. Diğer taraftan iklim değişikliği genelde sıcaklığın yükselmesi olarak anlaşılrsa da sıcaklık artışı bir başlangıç olmakla birlikte birçok alanda değişime neden olmaktadır. Bu değişimlere su kıtlığı, kuraklık, yangınlar, deniz seviyesinde yükseliş, biyoçeşitlilikte azalma, gıda krizi ve olağan dışı hava olayları örnek olarak verilebilir (United Nations, 2022). İklim değişikliğinin etkilerini ve sera gazı emisyonunu azaltmak amacıyla ulusal ve uluslararası çaba sarf edilmektedir. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin (BMİDÇS) de nihai amacı "Atmosferdeki sera gazı birikimlerini, iklim sistemi üzerindeki tehlikeli insan kaynaklı etkiyi önleyecek bir düzeyde durdurmayı başarmaktır". Bir diğer önemli uluslararası belge ise Paris Anlaşması'dır. Anlaşma BMİDÇS'nin uygulamasını geliştirmeyi amaçlamakla birlikte anlaşmanın uzun dönemli hedefi, küresel ortalama sıcaklık artışının sanayileşme öncesi döneme göre 2°C altında tutulması; ilave olarak ise bu artışın 1,5°C'nin altında tutulmasına yönelik küresel çabaların sürdürülmesidir. Türkiye BMİDÇS'ye 2004 yılında ve Paris Anlaşması'na 2021 yılında taraf olmuştur. Ayrıca Türkiye iklim değişikliğine uyum sağlayabilme çalışmaları kapsamında; İklim Değişikliği Stratejisi (2010-2023), İklim Değişikliği Eylem Planı'nı (2011-2023), Türkiye'nin İklim Değişikliği Uyum Stratejisi ve Eylem Planı ve Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planı'nı yayımlamıştır.

BMİDÇS kapsamında hazırlanan Türkiye'nin Yedinci Ulusal Bildirimi'nde iklim değişikliğinin en önemli sonuçları; kış mevsiminin daha sıcak geçmesi, yaz mevsiminin daha kurak ve sıcak olması, biyoçeşitlilikte değişim yaşanması, dağlardaki buzulların erimesi şeklinde sıralanmaktadır. Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planları'na göre TR82 Bölgesi'nde iklim değişikliği kaynaklı gerçekleşebilecek etkiler şu şekildedir:

- Sıcaklık artışı florada değişime neden olacak ve arıcılığı etkileyecektir.
- Deniz suyu sıcaklığındaki artışın deniz ekosistemini etkilemesi olasıdır.
- Ormanlarda zararlı böcek türlerinin artacağı öngörülmektedir.
- Ekstrem hava olayları, sıcaklık artışı tarımsal üretimi ve hayvancılığı etkileyecektir.
- Sıcaklık artışıyla birlikte kar yağışları ve kar kalınlıkları azalacaktır. Kış turizminin olumsuz etkilenmesi beklenmektedir.
- Ege ve Akdeniz kıyılarında aşırı sıcaklık olması nedeniyle Karadeniz Bölgesi'nde deniz turizmi olumlu yönde etkilenecektir.
- Sel baskınları sonucunda içme suyunun kirlenmesi, enfeksiyona bağlı salgın hastalıkların artmasında etkili olacaktır.
- Hava kalitesinin düşmesi, üst solunum yolları hastalıklarının artmasını tetikleyecektir.
- Tarım, hayvancılık ve balıkçılık sektörlerinin iklim değişikliğinden etkilenmesi ile geçim kaynaklarını kaybeden insanların göç etmesi beklenmektedir.
- Sel ve taşkınların, sıklık ve boyutlarının artması ile kentsel altyapının, ulaşım ağlarının olumsuz yönde etkileneceği, can ve mal kayıplarının artacağı öngörülmektedir.
- Sel, taşkın ve heyelanların artması hidroelektrik santralleri için risk oluşturacaktır.

Bu bağlamda bölgede iklim değişikliğine bağlı olarak ekstrem hava olaylarının yaşanması, yağış rejimlerindeki düzensizliğin artması ve sel/taşkın olaylarının artması, altyapıda sorunlar oluşması başlıca beklenen etkiler olmakla birlikte afetlerin artmasında da etkili olacağı tahmin edilmektedir. 2021 yılında

Kastamonu ve Sinop'ta gerçekleşen ve can kayıplarının yaşandığı sel afetleri de TR82 Bölgesi'nde iklim değişikliği ve afet konularında tedbirlerin alınmasını gerekli kılmaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

1.5. 2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumda olan kişilerin dayanıklılık kazanmalarının sağlanması ve aşırı hava olayları ve diğer ekonomik, sosyal ve çevresel şoklar ve afetlere karşı kırılganlıkların azaltılması.

11.5. 2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumdaki insanların korunması temel alınarak suyla ilgili afetleri de kapsayan afetler nedeniyle küresel gayri safı yurt içi hasılayla ilgili doğrudan ekonomik kayıpların önemli oranda düşürülmesi ve ölümlerin ve etkilenen insan sayısının önemli ölçüde azaltılması.

12.5. 2030'a kadar önleme, azaltma, geri dönüşüm ve tekrar kullanma yoluyla katı atık üretiminin önemli ölçüde azaltılması.

13.1. İklimle ilgili tehlikelere ve doğal afetlere karşı dayanıklılığın ve uyum kapasitesinin bütün ülkelerde güçlendirilmesi.

13.2. İklim değişikliğiyle ilgili önlemlerin ulusal politikalara, stratejilere ve planlara entegre edilmesi.

13.3. İklim değişikliği azaltım, iklim değişikliğine uyum, etkinin azaltılması ve erken uyarı konularında eğitimin, farkındalık yaratmanın ve insani ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi.

(Hedef 2.4) Tedbirler:

1. Kentsel altyapılar iklim değişikliğine uyumlu hâle getirilecektir.

Kentlerde iklim değişikliğinden kaynaklanan sel/taşkınlara uyum sağlanabilmesi amacıyla yeşil altyapı uygulamaları geliştirilecektir. Taşkın sel/taşkın riski yüksek olan alanlarda yağmur suyu hasadı, yağmur bahçeleri, su tutucu zemin uygulamaları vb. yaygınlaştırılacaktır. Ayrıca kentsel alanlarda (aydınlatma vb.) yenilenebilir enerji kaynakları kullanımı artırılacaktır.

2. Afet bilinci ve farkındalığı artırılacaktır.

Özellikle TR82 Bölgesi'nde öne çıkan deprem, heyelan, sel/taşkın afetlerine yönelik afet öncesi, sırası ve sonrasında karşılaşılması olası sorunlara karşı dirençliliği ve hazırlığı artırmak, doğru davranışları bireylere kazandırmak amacıyla afet farkındalık eğitimleri düzenlenecektir.

3. Afetle mücadele ve iklim değişikliğine yönelik kurumsal kapasite artırılacaktır.

Afetlere karşı hazırlıklı olma ve afet risklerinin tespit edilmesine yönelik ilgili kurumlar tarafından rapor/analiz çalışmaları yapılacaktır. İklım değişikliğinden kaynaklanabilecek olası etkiler ve risklerin belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınmasına ilişkin çalışmalar yürütülecektir. Afet sonrası kurumlar arası koordinasyon kapasitesi iyileştirilecektir. İl Afet Risk Azaltma Planlarının gerçekleşme düzeyleri artırılacaktır.

4. Atık yönetimi geliştirilecektir.

Kastamonu, ankırı ve Sinop Merkez ilçelerinde katı atık bertaraf tesisi, atık su arıtma tesisi, atık geri kazanım tesisleri kurulacaktır. Atıkların kaynağında ayrıştırılması için çalışmalar yürütülecek ve kent merkezlerinde atık toplama üniteleri yaygınlaştırılacaktır.

Tablo 12. Hedef 2.4 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
AFAD Tarafından Eğitim Verilen Kişi Sayısı	AFAD'ın bilinęlendirme ve farkındalık eğitimi verdiği kişi sayısı	Kişi	385.496 (2022)	500.000	AFAD İl Müdürlükleri
İRAP'ların Gerçekleşme Düzeyi	İl Afet Risk Azaltma Planlarında belirlenen eylemlerin gerçekleşmeleri	Yüzde	Kastamonu %51 Çankırı %33 Sinop %32 (2023)	%100	AFAD İl Müdürlükleri
Sıfır Atık Belgesi Alan Bina Sayısı	Sıfır atık yönetimini kuran ve işleten binalar	Adet	1263 (2018-2021)	2000 (2018-2028)	evre şehircilik ve İklım Değişikliği İl Müdürlükleri

3.

TARIMSAL ÜRETİMDE VERİMLİLİĞİN,
KATMA DEĞERİN VE KALİTENİN
ARTIRILMASI

TARIMSAL ÜRETİMDE VERİMLİLİĞİN KATMA DEĞERİN VE KALİTENİN ARTIRILMASI

3.1.Tarımsal Üretim ve Sanayii Geliştirilecektir

- Et ürünleri işleme kapasitesi artırılacaktır.
- Süt üretiminde soğuk zincir ve süt işleme kapasitesi artırılacaktır.
- Su ürünleri avcılığı, yetiştiriciliği ve işleme kapasitesi artırılacaktır.
- Yem bitkilerinin üretimi artırılacaktır.
- Bal üretimi miktarı ve kalitesi artırılacaktır.
- Yöresel ürünlerin katma değeri artırılacaktır.
- Tıbbi aromatik bitkilerin üretim ve işlenme kapasitesi artırılacaktır.

3.2.Tarımsal Altyapı İyileştirilecektir

- Sulama kapasitesi geliştirilecektir.
- İhtisas OSB'ler kurulacaktır.
- Tarımsal altyapı ve ürün desenini iklim değişikliğine uyumlu hale getirilecektir.

3.3.Tarımsal Örgütlenme Geliştirilecektir

- Birlik, kooperatif ve odaların kurumsal ve hizmet kapasitesi geliştirilecektir.
- Orman köylülerinin örgütlenmesi ve gelirlerinin artması sağlanacaktır.

3.4. Yenilikçi Tarım Uygulamaları Yaygınlaştırılacaktır

- Örtü altı tarım uygulamaları geliştirilecektir.
- Tarımsal makine kullanımı artırılacaktır.
- Alternatif tarım uygulamaları artırılacaktır.

Stratejik Öncelik 3: Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması

2022 yılında yayınlanan Dünyada Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu Raporu'nda 2021'de dünyada 702 ila 828 milyon insan açlıkla karşı karşıya kalmıştır. Bu sayı 2015 yılına göre yaklaşık 180 milyon, 2019 yılına göre de 150 milyon daha fazla insanın açlıktan etkilendiğini göstermektedir. 2021 yılında dünyada yaklaşık her üç kişiden biri yani yaklaşık 2.31 milyar insan orta veya ciddi düzeyde güvenli gıdaya ulaşmada sorun yaşamıştır. Ayrıca raporda sağlıklı beslenmenin dünyanın her bölgesindeki insanlar için artık daha da erişilemez durumda olduğu belirtilmektedir (FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO, 2022). Dünyada yaşanan ekonomik ve sağlık ile ilgili krizler, savaşlar, iklim değişikliği ve buna bağlı gelişen doğal afetler ve kuraklık gün geçtikçe sağlıklı ve güvenilir gıdaya erişimi zorlaştırmaktadır. Bu sebeple sürdürülebilir tarımsal ürün elde etme, üretilen ürünlerin verimliliğinin artırılması ve tarımsal gıda sanayinin geliştirilmesine acilen ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye'de tarımsal üretimin ve verimliliğin artırılmasına yönelik kalkınma planlarında yer verilmekte ve kalkınma planlarına uygun olarak Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi hazırlanmaktadır. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2021-2023) ile uyumlu ülkemizin bölgesel gelişme perspektifinde kırsal ekonominin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin ana unsurlarını aşağıdaki amaç ve hedefler oluşturmaktadır (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2020):

- Tarım ve gıda sektöründe rekabetçiliğin artırılması,
 - Tarımsal üretimin katma değerinin artırılması,
 - Tarımda örgütlenmenin teşviki ve etkinliğinin artırılması,
 - Tarımda modernizasyon ve tarım 4.0 uygulamalarının geliştirilmesi, gıda güvenliği, güvenilirliği ve tedarik zincirinin geliştirilmesi.

Bölgede sektörel dağılıma bağlı istihdamda tarım ve hizmet sektörü önemli iki sektör olarak öne çıkmaktadır. TR82 Bölgesi'nde arazi yapısının engebeli ve parçalı olması nedeniyle tarım arazisi oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Bununla birlikte 2021 yılı TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu, a) verilerine göre kırsal nüfus oranının Türkiye ortalamasından oldukça yüksek olması ve kırsalda geçim kaynağı olarak tarımın önemli bir yer tutması nedeniyle bu alanda yapılacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Söz konusu stratejik öncelik için belirlenen sonuç performans göstergeleri aşağıdaki Tabloda yer almaktadır.

Tablo 13. Stratejik Öncelik 3 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Toplam Bitkisel Üretim Değeri	Üretim miktarı ile fiyatın çarpımından elde edilen satış değerinin pazarlama oranları ile çarpımından pazarlanan satış değeri	Bin TL	2.440.121 (2021)	3.000.000	TÜİK
Ekilen Tarım Alanının Toplam Tarım Alanı İçindeki Payı	Ekilen tarım alanının toplam tarım alanı içindeki payı	Yüzde	78,5 (2021)	75	TÜİK
ÇKS Üye Sayısı	Çiftçi Kayıt Sistemine üye olan çiftçiler	Adet	39.308 (2021)	39.308	İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Hedef 3.1: Tarımsal Üretim ve Sanayii Geliştirilmesi

TR82 Bölgesi'nin arazi yapısının parçalı, dağlık, engebeli, orman alanı varlığının yüksek olması gibi olumsuz etkilere rağmen bölge tarımsal potansiyel açısından belli ürünlerde yüksek potansiyele sahiptir.

Büyükbaş hayvancılıkta, Kastamonu ve Çankırı'da yer alan ilçelerde belirli bir kapasite bulunmakla beraber kırmızı et ve süt üretiminde gelişime açık alanlar mevcuttur. Bölgede büyükbaş hayvancılığa yönelik alınacak tedbirler ile et ve süt üretiminin artması, buna bağlı olarak yem üretimi ve tarımsal sanayinin de gelişmesi beklenmektedir. Ayrıca Çankırı ve ilçeleri konumu ve ulaşım kolaylığı nedeniyle etlik piliç üretimi ve işlenmesinde büyük bir üretim kapasitesine sahiptir. Türkiye etlik piliç üretiminin %1'i bölgeden karşılanmaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu, c).

Küre Dağları'nın TR82 Bölgesi sınırlarında yer alması nedeniyle bölge, endemik bitki varlığı bakımından oldukça zengindir. Bölgenin florası değerlendirildiğinde arıcılık faaliyetleri açısından çeşitli türlerde bal üretimi yapılmasına imkân sağlayacak potansiyele sahiptir. Tıbbi ve aromatik bitkilerin yanında odun dışı orman varlığı konusunda oldukça geniş bir potansiyeli ayrıca bölgede yöresel ürün olarak önemli yer tutan Taşköprü sarımsağı, siyez buğdayı, pirinç gibi ürünlerin üretim kapasitesi ve kalitesi artırılacaktır.

TR82 Bölgesi'nde yer alan Kastamonu ve Sinop Karadeniz'e kıyısı olan ve deniz balıkçılığının yoğun şekilde yapıldığı şehirlerdir. Denizde en çok hamsi, palamut ve istavrit avcılığı yapılmaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu, c). Son yıllarda denizde kafes balıkçılığı bölgede gelişime açık bir alan olarak değerlendirilmektedir. Elde edilen ürünlerin muhafazası ve işlenmesi için tesislere ihtiyaç duyulmaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

2.3. 2030'a kadar tarımsal verimliliğin ve özellikle kadınlar, yerli halklar, çiftçilikle uğraşan aileler, göçebe çobanlar ve balıkçılar olmak üzere küçük çaplı gıda üreticilerinin toprağa, diğer verimli kaynaklara ve girdilere, bilgiye, finansal hizmetlere, piyasalara ve değer temini ve tarım dışı istihdam olanaklarına güvenli ve eşit erişiminin sağlanması aracılığıyla gelirlerinin iki katına çıkarılması.

14.4. 2020'ye kadar balık stoklarını mümkün olan en kısa zamanda eski durumuna getirmek ya da en azından biyolojik karakteristiklerine göre maksimum sürdürülebilir ürünü verecek seviyelere ulaştırmak için balık hasadının etkin bir biçimde düzenlenmesi, aşırı avlanma, yasa dışı, bildirilmeyen ve düzenlemesiz balıkçılığın ve doğaya zararlı balıkçılık uygulamalarının sona erdirilmesi ve bilime dayalı yönetim planlarının uygulanması.

14.b Küçük çaplı balıkçıların deniz kaynaklarına ve piyasalarına erişimlerinin sağlanması.

(Hedef 3.1) Tedbirler:

1. Et ürünleri işleme kapasitesi artırılabacaktır.

Kastamonu Merkez, Devrekani, Taşköprü ve Seydiler ilçelerinde büyükbaş hayvan varlığı diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu doğrultuda söz konusu ilçelerin de faydalanması amacıyla Kastamonu'da kırmızı et işleme tesisi kurulması katma değerli ürün üretime katkı sağlayacaktır. Ayrıca Çankırı Çerkeş, Kurşunlu ve Atkaracalar etlik piliç üretiminde önemli bir yere sahip olup bu bölgeye kurulacak kanatlı et işleme tesisi bölgeye hizmet edecektir.

2. Süt üretiminde soğuk zincir ve süt işleme kapasitesi artırılabacaktır.

Bölgede büyükbaş hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı ilçeler olan Kastamonu'da Merkez, Devrekani, Taşköprü ve Daday ilçeleri; Çankırı'da Merkez, Çerkeş, Kurşunlu, Orta; Sinop'ta ise Merkez, Ayancık ve Erfelek'te süt toplama merkezleri kurularak sütün hijyenik ve kaliteli şekilde işleme tesislerine erişimi sağlanacaktır. Böylece üreticilerin arz güvenliği sağlanarak hayvancılığın gelişmesine doğrudan katkı verilecektir.

3. Su ürünleri avcılığı, yetiştiriciliği ve işleme kapasitesi artırılabacaktır.

Sinop ve Kastamonu su ürünleri kooperatiflerinin su ürünleri soğuk depolama kapasitelerinin artırılması ve yeni tesisler kurulması önceliklendirilecektir. Sinop ve Kastamonu sahil ilçelerinde balık çiftlikleri kurulmasına yönelik çalışmalar mevcut olup bunların sayılarının artacağı öngörülmektedir. Özellikle Sinop'ta kurulacak su ürünleri işleme tesisinin aktif çalışması sağlanacaktır. Su ürünleri işleme tesisine ürün tedarik edecek su ürünleri kooperatiflerinin altyapısının güçlendirilmesi önceliklendirilecektir.

4. Yem bitkilerinin üretimi artırılacaktır.

Bölgede hayvancılığın gelişimine bağlı olarak yem bitkileri üretimi de artacaktır. Özellikle Kastamonu ve Çankırı'da büyükbaş hayvan varlığı bakımından önemli potansiyele sahip ilçeler bulunmaktadır. Büyükbaş hayvanların beslenmesinde zorunlu olarak kullanılması gereken kaba yem olarak adlandırılan yonca ve fig ile silajlık mısır gibi yemleri işletmelerin tedarik etmeleri gerekmektedir. Bölgede toprak yapısı ve iklim açısından söz konusu bitkileri üretmeye uygun tarım alanları bulunmakla birlikte bu alanlarda yem bitkileri üretimi artırılacaktır.

5. Bal üretimi miktarı ve kalitesi artırılacaktır.

TR82 Bölgesi flora olarak zengin bir yapıya sahip olmasının yanı sıra birçok endemik bitkiye ev sahipliği yapmaktadır. Bölgede bal üreticileri birliklerinin kurumsal ve teknik kapasiteleri geliştirilerek balın tüketiciye kaliteli ve sağlıklı şekilde ulaşması sağlanacaktır. Arz güvenliği ve pazarlama kapasitesinin artışına bağlı olarak bal üreticileri sayısında ve üretilen ürün miktarında artış sağlanacaktır. Ayrıca bölgede potansiyel olarak görülen çiçek ve kestane balının markalaşması önceliklendirilecektir.

6. Yöresel ürünlerin katma değeri artırılacaktır.

Bölgede üretilen Taşköprü Sarımsağı, siyez buğdayı, Tosya Pirinci gibi ürünler Türkiye'de tanınırlığı oldukça yüksek olan coğrafi işaretli ürünlerdir. Ancak bu ürünler daha çok işlenmeden, doğrudan pazarlanmaktadır. Bu gibi ürünlerin işlenmesi ve AR-GE çalışmaları yapılması katma değerlerini artıracaktır. Ayrıca söz konusu ürünlerin satış ve pazarlanmasında etkin çalışmalar yürütülecektir.

7. Tıbbi aromatik bitkilerin üretim ve işleme kapasitesi artırılacaktır.

Bölgede sarımsak, defne yaprağı, üryani eriği, salep gibi tıbbi aromatik bitkilerin üretimi oldukça yaygındır. Bu ürünlerin bölgede işlenmesine yönelik bir tesis kurulumu önceliklendirilecek ve ürünlerin işleme kapasiteleri artırılacaktır.

Tablo 14. Hedef 3.1 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	Yılı	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Üretilen Süt Miktarı	Üretilen süt miktarı	Ton	670.439 (2019)	2019	750.000	TÜİK
Büyükbaş Hayvan Sayısı	Büyükbaş hayvan sayısı	Adet	521.414 (2021)	2021	550.000	TÜİK
Üretilen Yem Bitkileri Miktarı	Üretilen yem bitkileri miktarı	Ton	111.454 (2021)	2021	130.000	TÜİK
Üretilen Bal Miktarı	Üretilen bal miktarı	Ton	914 (2020)	2020	1.000	TÜİK
Üretilen Balık Miktarı	Üretilen balık miktarı	Kilogram	15.895.147 (2020)	2020	18.000.000	İl Tarım ve Orman Müdürlükleri
Balık Çiftliği Sayısı	Balık yetiştiriciliği yapılan çiftlikler	Adet	39 (2021)	2021	50	İl Tarım ve Orman Müdürlükleri

Hedef 3.2: Tarımsal Altyapının İyileştirilmesi

TR82 Bölgesi'nin arazi yapısının engebeli, dağlık ve ormanlarla kaplı olması nedeniyle bölgenin tarıma elverişli alanı sadece 610 bin hektardır. Bu sayı Türkiye toplam tarım alanının sadece %2,5'ini oluşturmaktadır. Tarım arazisi büyüklüğü bakımından il sıralaması Kastamonu, Çankırı ve Sinop şeklindedir. Tarım arazilerinin sulama durumunun bölgede yetersiz olduğu görülmektedir. Toplam tarım arazisinin sadece %19,4'ü sulanabilmektedir. İl bazında değerlendirildiğinde Çankırı'nın en düşük sulanan araziye sahip olduğu bunu Kastamonu ve Sinop'un izlediği görülmektedir. Ayrıca bölgenin bitkisel üretim değeri Türkiye ortalamasının oldukça altındadır. 2021 yılı verilerine göre Türkiye'deki toplam bitkisel üretimin sadece %0,79'u TR82 Bölgesi'nden elde edilmektedir. Bölgede modern tekniklerle sulu tarımın yaygınlaştırılması gerekmektedir. Ayrıca orman arazisi bakımından Türkiye ormanlarının %6.6'sını kaplamaktadır. Özellikle Kastamonu orman varlığı ile ön plana çıkmaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu, c).

Bölgede özellikle Kastamonu ili, büyükbaş hayvancılıkta önemli bir potansiyele ve hayvancılık kültürüne sahiptir. Kastamonu Merkez, Devrekani, Taşköprü, Seydiler, Ağlı ilçelerini kapsayacak şekilde Devrekani ilçesinde hayvancılık ihtisas OSB kurulmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Ayrıca Çankırı Eldivan ilçesinde arazi ve konumu nedeniyle seracılık ihtisas OSB çalışmaları yürütülmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

2.a. Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde tarımsal üretim kapasitesinin artırılması için geliştirilmiş uluslararası iş birliği aracılığıyla kırsal altyapı, tarımsal araştırma ve yayım hizmetleri, teknoloji geliştirme ve bitki ve hayvan gen bankaları alanlarına yatırımın artırılması.

(Hedef 3.2) Tedbirler:

1. Sulama kapasitesi geliştirilecektir.

Bölgede her ne kadar tarımsal sulama potansiyeli bulursa da sulanan alan toplam alanın yaklaşık %20'sini oluşturmaktadır. Sulama faaliyetleri DSİ tarafından yapılan sulama kanalları vasıtasıyla yapılmakta ve geleneksel yöntemler daha yoğun olarak kullanılmaktadır. Bölgede bitkisel üretime elverişli ve diğer ilçelere göre üretimin daha yoğun yapıldığı Kastamonu Merkez, Taşköprü, Tosya, Daday; Çankırı Merkez, Kızılırmak, Şabanözü, Durağan ve Saraydüzü ilçelerinde sulama kapasiteleri ve sulama teknikleri geliştirilecektir.

2. İhtisas OSB'ler kurulacaktır.

Kastamonu Merkez, Devrekani, Taşköprü, Seydiler ve Ağlı ilçelerinde büyükbaş hayvancılık faaliyetleri önemli bir yere sahip olmakla birlikte bu ilçelere hizmet edecek şekilde Devrekani'de Büyükbaş Hayvancılık OSB kurulacak ve etkin bir şekilde işletilecektir. Ayrıca Eldivan ilçesinde arazisinin uygun olması ve konumu nedeniyle seracılık ihtisas OSB kurulacaktır.

3. Tarımsal altyapı ve ürün deseni iklim değişikliğine uyumlu hale getirilecektir.

Bölgede iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltıcı tedbirlerin alınması kapsamında iklim değişikliği ve kuraklığa bağlı olarak değişen durumlara uyum sağlayacak bitkilerin bölgeye entegrasyonlarına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Ayrıca bölgede üretilen ve su gereksinimleri yüksek olan şeker pancarı ve çeltik için su kullanım miktarını azaltacak tedbirler alınacaktır.

Tablo 15. Hedef 3.2 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Sulanan alan	Sulama yapılan tarım alanı	Dekar	118.532 (2021)	125.000	TÜİK
Kurulan ihtisas OSB Sayısı	Özel bir alanda ihtisaslaşmış OSB'ler	Adet	1 (2023)	2	İl Tarım ve Orman Müdürlükleri

Hedef 3.3: Tarımsal Örgütlenmenin Geliştirilmesi

TR82 Bölgesi'nde faaliyet gösteren tüm örgütler içerisinde birlik ve kooperatif gibi tarımsal amaçlı kurulan örgütlerin sayısının az olduğu bilinmektedir. Birlik ve kooperatiflerde kurumsal kapasitenin zayıf olduğu, iş birliği ve koordinasyon eksikliği göze çarpmaktadır. Ayrıca üretici örgütlerinin işletme yönetimi konusunda bilgi ve deneyim eksikliği mevcuttur. Bölgede tarımın gelişmesinde ve tarım bilincinin artmasında kurumsal yapıları ve kapasiteleri güçlü birlik ve kooperatiflerin önemli bir payı olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple işletmeleri bir araya getiren yapıların kurulması, üretici örgütlerinin kapasitelerinin geliştirilerek daha etkin çalışması kooperatifçiliğin yaygınlaştırılması ve verimliliğin artırılması amaçlanmaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

17.17. Ortaklıkların deneyim ve kaynak sağlama stratejileri paydasına dayanan kamu, kamu-özel ve sivil toplum ortaklıklarının teşvik edilmesi ve desteklenmesi.

(Hedef 3.3) Tedbirler:

1. Birlik, kooperatif ve odaların kurumsal ve hizmet kapasitesi geliştirilecektir.

Bölgede tarımsal üretim amaçlı faaliyet gösteren kooperatif ve birliklerin sayıları görece düşük olup faaliyetleri açısından çeşitli sorunlar bulunmaktadır. Kooperatiflerin işlevselliğinin ve teknik kapasitelerinin artırılması önem arz etmektedir. Özellikle ortak makine kullanımı ve ürünlerin pazarlanmasında destek sağlamak gerekmektedir. Bu gibi birlik ve kooperatiflerin kurumsal kapasitelerinin gelişmesi amacıyla muhasebe, finansman, yönetim, girişimcilik, pazarlama gibi konularda eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi önceliklendirilecektir.

2. Orman köylülerinin örgütlenmesi ve gelirlerinin artması sağlanacaktır.

Orman köylülerinin birlik ve kooperatif kurmaları ve kurumsal kapasitelerinin gelişmesi amacıyla faaliyetler yürütülecektir. Sahil kısmında bulunan orman köylülerinin defne, kestane, bal ve seracılık gibi ürün ve faaliyetlerden elde edilen gelirleri artırılabilecektir.

Tablo 16. Hedef 3.3 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Kooperatif, Birlik,Oda Üyesi Sayısı	Bölgede faaliyet gösteren kooperatif, birlik ve odaların üye sayıları	Adet	128.726 (2021)	130.000	İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Hedef 3.4: Yenilikçi Tarım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması

İklimsel koşullar ve toprak yapısı nedeniyle verim düşüklüğü görülen bölgede tarımdan elde edilen gelir istenilen düzeyde bulunmamaktadır. Bu olumsuzlukların giderilmesi için bitkisel üretimden elde edilen gelirin ve birim alandan elde edilen ürünün çeşidinin, miktarının ve kalitesinin artırılması gerekmektedir. Seracılık faaliyetlerinin geliştirilmesi ile istenilen hedeflere ulaşılması beklenmektedir. Bölgede özellikle sahil kesimlerinde seracılık faaliyetlerinin yapılabileceği uygun alanlar mevcuttur. Ayrıca Çankırı Eldivan ilçesine seracılık ihtisas OSB kurulmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Tarımsal faaliyetlerde yenilikçi ve alternatif uygulamalar desteklenecektir. Özellikle seracılıkta topraksız tarım ve çevre şartlarına dayanıklı bitki üretim faaliyetleri önceliklendirilecektir. Tarım işletmelerinin, birlik ve kooperatiflerinin yenilikçi tarım uygulamalarına yönelik alet ve ekipman parkurları geliştirilecektir. Yeni uygulamalara yönelik eğitimler ve demonstrasyon çalışmaları yürütülecektir.

(Hedef 3.4) Tedbirler:**1. Örtü altı tarım uygulamaları geliştirilecektir.**

Bölgede özellikle sahil kesimlerinde seracılık faaliyetlerinin yapılabileceği uygun alanlar mevcut olup bu alanlarda seracılık faaliyetleri artırılabilecektir. Ayrıca Eldivan ilçesinde seracılık ihtisas OSB kurulmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Kurşunlu ilçesinde de termal su kaynakları mevcut olup jeotermal seracılık faaliyetlerine yönelik altyapı oluşturulacaktır.

2. Tarımsal makine kullanımı artırılabilecektir.

Bölgede kişi başına düşen tarla alanı ülke ortalamasının altında yer almaktadır. Bölgede az miktarda ve parçalı olan tarla arazisini işlemek için kullanılacak tarımsal aletlerin ekonomik olmaması nedeniyle bireysel tarım makineleri almak yerine ilgili kurumlar, birlikler ve kooperatifler vasıtasıyla ortak tarım makine parkurları oluşturulacaktır.

3. Alternatif tarım uygulamaları artırılabilecektir.

Seracılık, topraksız tarım, modern sulama teknikleri ve çevre şartlarına dayanıklı katma değeri yüksek bitki üretimi gibi tarımsal faaliyetlerde yenilikçi ve alternatif uygulamalarına yönelik eğitimler ve demonstrasyon çalışmaları yürütülecektir.

Tablo 17. Hedef 3.4 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Değer	2028 Yılı Hedef Değer	Doğrulama Kaynağı
Örtü Altı Tarım Alanı	Seracılık yapılan alanlar	Dekar	7918 (2021)	10000	TÜİK
Tarımsal Makine Sayısı	Traktör ve diğer tarımsal aletlerin sayısı	Adet	269.533 (2021)	270.000	TÜİK

4.

DEZAVANTAJLI GRUPLARIN
YAŞAM KALİTELERİNİN
ARTIRILMASI

DEZAVANTAJLI GRUPLARIN YAŞAM KALİTELERİNİN ARTIRILMASI

4.1. Dezavantajlı Grupların Sosyal İçermeleri Sağlanacaktır

- Kentsel erişilebilirlik artırılacaktır.
- Yaşlı ve engelli bakımına yönelik merkezler kurulacaktır.
- Dezavantajlı gruplara yönelik sosyal ve kültürel etkinlikler artırılacaktır.
- Dezavantajlı gruplara yönelik örgütlenmelerin sayısı artırılacak ve var olanlar güçlendirilecektir.
- Dezavantajlı gruplara özel sosyal yapılar hayata geçirilecektir.

4.2. Dezavantajlı Grupların Ekonomik Hayata Katılımları Artırılacaktır

- Dezavantajlı grupların istihdamı artırılacaktır.
- Dezavantajlı grupların meslek edinmelerine yönelik uygun mesleki eğitim merkezleri kurulacaktır.
- Dezavantajlı grupların çalışabileceği korumalı iş yerlerinin sayısı artırılacaktır.
- Dezavantajlı grupların girişimcilik faaliyetleri güçlendirilecek ve girişimci sayısı artırılacaktır.

Stratejik Öncelik 4: Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması

2021 yılı TÜİK ADNKS verilerine göre yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranı Türkiye genelinde %9,7 iken bu oran Sinop, Kastamonu ve Çankırı illeri için sırasıyla %20,1, %19,2 ve %16,9'dur. TR82 Bölgesi, 26 Düzey 2 bölgesi içerisinde yaşlı nüfus oranının en yoğun olduğu bölgedir. Türkiye genelinde toplam yaşlı bağımlılık oranı %14,3 iken Sinop, Kastamonu ve Çankırı illerinde sırasıyla %31,6, %29,6 ve %25,8'dir. Bölgede kadın yaşlı sayısı, erkek yaşlı sayısından fazladır. En az bir yaşlı fert olan hane halklarının toplam hane halkı içindeki oranı Sinop, Kastamonu ve Çankırı illeri için sırasıyla %40,2, %38,7 ve %34,7'dir. Tek kişilik yaşlı olan hane halklarının toplam hane halkı içindeki oranı Sinop, Kastamonu ve Çankırı illeri için sırasıyla %11,8, %11,4 ve %11,1'dir (Türkiye İstatistik Kurumu, a). Nüfusunun yaklaşık dörtte biri 65 ve üstü yaş grubuna dâhil olan şehirler olarak yaşlıların sosyo-ekonomik durumlarının politika üretirken öncelikli olarak göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Yaşlanma ve şehirleşme 21. yüzyılın sahip olduğu başlıca iki küresel trendi olmakla birlikte önümüzdeki yıllarda çözülmesi gereken en büyük sorunlar olarak karşımıza çıkacaktır. Yaş almanın başarılı bir süreç olarak yönetilmesi ve kavramsallaştırılması amacıyla Dünya Sağlık Örgütü tarafından "Aktif Yaşlanma; yaş alan insanların hayat kalitesinin yükseltilmesi için sağlık, katılımcılık ve güvenlik imkânlarının en iyi şekilde iyileştirilmesi süreci." olarak tanımlanmaktadır. Yaşlıların toplumsal hayata ücretli veya gönüllü olarak daha fazla dâhil olmalarını ve toplum tarafından desteklenmeleri gerektiği ortaya konulmuştur. Aktif yaşlanma politikalarının başarılı olabilmesi için kişi ve bağlı olduğu toplum arasında iş birliklerinin kurulması, devletin destekleyici bir rol üstlenmesi ve aktif yaşlanmayı teşvik etmesi, yaşlı bireylerin sosyo-ekonomik uyumunun sağlanması önemlidir. Bu bakımdan yaşlı nüfusun sosyal içermesinin sağlanması ve ekonomik hayata katılımlarını vurgulayan "Gümüş Ekonomi" kavramının bölgeye uygulanması sağlanacaktır.

TR82 Bölgesi'nde engellilere yönelik hizmetler belediyeler ve ilgili kurumlar tarafından verilmektedir. Bu hizmetler arasında belediyeler tarafında engelsiz yaşam merkezi, engelliler koordinasyon merkezi ve özel sosyal yardım hizmetleri sağlanmaktadır. Bölgede Çankırı ve Sinop'ta engelliler için rehabilitasyon merkezleri bulunmakta iken Kastamonu'da ilgili bakanlığa bağlı rehabilitasyon merkezi bulunmamaktadır. Ayrıca bölge illerinin hepsinde özel eğitim uygulama okulları 3 kademe olarak hizmet vermekle birlikte yaygın eğitimde de engellilere yönelik eğitimler sağlanmaktadır. Engellilerin korunmalı iş yerlerinde çalışabilmeleri ve mesleki eğitim alarak istihdam edilebilmeleri ve gelir getirici faaliyetlere katılımlarının sağlanması gerekmektedir. Engellilere yönelik kurulan dernekler sayıca az olsa da aktif olarak bölgede faaliyet göstermekte ve özellikle belediye ve diğer kamu kurumlarının da destekleri ile sosyal ve kültürel etkinliklere katılımları sağlanmaktadır. Bu etkinliklerin ise düzenli ve hedef kitleye yönelik süreklilik içerisinde yapılması gerekmektedir.

TÜİK'in iş gücü istatistiklerine göre 2021 yılında TR82 Bölgesi'nde istihdam oranı %48,6 olup Türkiye ortalaması olan %45,2'nin üzerindedir. Ülke genelinde iş gücüne katılma oranı 2021 yılında %51,4 iken, TR82 Bölgesi'nde bu oran %51,6 olarak çıkmıştır (Türkiye İstatistik Kurumu, d). İş gücüne katılım oranında erkekler için 26 bölge içinde 24. sırada olan TR82 Bölgesi, kadınlar için 26 bölge içinde %38,2 oran ile 5. sırada yer almaktadır. Sosyal İhtiyaç Analizi kapsamında kadınlarla ve düşük gelir düzeyine sahip gruplarla yapılan odak grup toplantılarında da işsizlik ve okul öncesi kurumların ücret ve saat uygulamaları konuları en çok dile getirilen sorunlar olarak ön plana çıkmıştır. İstihdam oranı açısından erkeklerde Türkiye içinde 15. sırada yer alan TR82 Bölgesi, kadınlarda 2. sırada yer almaktadır. Bölge, kadınların işsizlik oranının en düşük olduğu bölgedir. Bölgedeki işsizlik, verilerde ön plana çıkmasa da nüfus hareketliliği ile birlikte yorumlandığında bölgede çalışma çağındaki nüfusun göç ettiği

görülebilmekte ve bu nedenle işsizlik verilerinin düşük seviyelerde seyrettiği anlaşılabilmektedir. Ancak bölgedeki lisans ve üstü öğrenime sahip kadınlar arasındaki işsizlik oranı %12,8 gibi yüksek bir seviyededir. Bu duruma sebep olan etkenlerin araştırılması ve eğitilmiş kadın istihdamının artırılmasına yönelik faaliyetler yürütülmesi gerekmektedir. Bölgede üretim yapan kadın örgütlenmelerinin güçlendirilmesi, kadınlara sosyal ve çalışma hayatında daha fazla yer verilmesine yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Sonuç olarak bölge Türkiye'nin diğer bölgelerine göre nispeten daha az gelişmiştir. Bu duruma neden olan temel etkenler; yaşlı nüfusunun fazla olması, sosyal ve kültürel etkinliklerin az olması, temel hizmetlerin kalitesiz veya eksik kalması, yoksulluğun yüksek, sosyal yardımların ise yetersiz kalması, kadınların çalışma hayatında yaşadıkları sıkıntılar gibi temel sosyal sorunlardır. Bölge nüfus yoğunluğunun az olması ve özel sektörün sosyal sorunlara yönelik ilgisinin düşük kalması da kamu kurumlarının bu alanda daha fazla önem göstermesini zorunlu kılmaktadır.

Tablo 18. Stratejik Öncelik 4 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Engelliler İçin Açılan Özel Tesis Sayısı	Engellilere yönelik özel tesisler	Adet	1 (2023)	3	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Huzurevi Sayısı	Yaşlı veya engelli bireylerin yatılı bakımının yapıldığı tesisler	Adet	7 (2023)	10	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Huzurevi Kapasitesi	Yaşlı veya engelli bireylerin yatılı bakımının yapıldığı tesislerin kişi kapasitesi	Kişi	471 (2023)	700	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Kreş Sayısı	0-36 aylık çocukların bakım, eğitim ve öğretimlerinin sağlandığı kurumlar	Adet	7 (2023)	15	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Kreş Kapasitesi	0-36 aylık çocukların bakım, eğitim ve öğretimlerinin sağlandığı kurumların kapasitesi	Kişi	398 (2023)	700	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri

Hedef 4.1: Dezavantajlı Grupların Sosyal İçermeleri Sağlanacaktır

Bölgede yaşayan dezavantajlı grupların toplumsal kimliklerinin tanınması ve kabul edilebilirliklerinin sağlanmasına yönelik özel politika tedbirleri alınması gerekmektedir. Bu açıdan sosyal dışlanma riski ile karşı karşıya kalan bireylerin sosyal ve kültürel hayata katılımlarını temin etmek amacıyla yeni olanaklar yaratılmasına ve yaşam kalitelerinin artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Yaşlı, engelli, kadın, genç ve çocukların kentsel erişilebilirliklerinin, bakım hizmetlerine erişimlerinin, sosyal ve kültürel etkinliklere katılımlarının artırılması; bu gruplara yönelik sivil toplum kuruluşlarının sayısının artırılması ve mevcut STK'ların faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi hedeflenmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

10.2. 2030'a kadar yaşa, cinsiyete, engelliliğe, ırka, etnik kökene, dine, ekonomik ya da başka bir statüye bakılmaksızın herkesin güçlendirilmesi ve sosyal, ekonomik ve siyasi olarak kapsanmasının desteklenmesi.

(Hedef 4.1) Tedbirler:

1. Kentsel erişilebilirlik artırılacaktır.

Kentsel erişilebilirliği yaşlılar başta olmak üzere toplumun tüm kesimleri için kategorilendirerek çalışan Dünya Sağlık Örgütü'nün organize ettiği Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağı'na TR82 Bölgesi'ndeki kentlerin üye olması önceliklendirilecektir. Bu kapsamda yaşlı ve engelli nüfusun yoğun olduğu ilçelerin kentsel erişilebilirlik altyapıları geliştirilecektir. Kent merkezlerinde kamusal alanların, kamu kurum ve kuruluşlarının, ulaşım hizmeti veren araçların, hizmet sağlayıcısı olan diğer kuruluşların binalarının ve hizmet alma süreçlerinin engelli ve yaşlı vatandaşlara uygun dizayn edilmesi sağlanacaktır.

2. Yaşlı ve engelli bakımına yönelik merkezler kurulacaktır.

TR82 Bölgesi'nin yaşlı nüfusun en yoğun olduğu bölge olmasından dolayı bölgede huzurevi kapasitesi artırılacaktır. Merkez ilçelerde ve YER-SİS çalışmasında hizmet derecesi yüksek olan ilçelerde yeni huzurevleri açılacaktır. Ayrıca 2022 İlçe SEGE çalışmasında 2. ve 3. kademede bulunan ilçelere engelli bireylerin bakımlarının yapılacağı saatlik, günübirlik veya yatılı olmak üzere bakım hizmeti verecek merkezlerin kurulması, bakım veren aile bireylerinin de sosyal, kamusal ve ekonomik hayata katılımlarını sağlamak amacıyla önceliklendirilecektir.

3. Dezavantajlı gruplara yönelik sosyal ve kültürel etkinlikler artırılacaktır.

Bölgede sosyal ve kültürel etkinlikler genel olarak yerel festivallerden oluşmaktadır. Dezavantajlı gruplara yönelik yapılan etkinlikler ise bir defaya mahsus kutlama veya kermes gibi organizasyonlardır. Dezavantajlı grupların sürekli olarak yararlanabileceği ve yıllık takvimi olan bölgedeki kurumların hedef grup olarak özelleştireceği etkinliklerin yapılması için çalışmalar yürütülecektir.

4. Dezavantajlı gruplara yönelik örgütlenmelerin sayısı artırılacak ve var olanlar güçlendirilecektir.

Bölgede kadın, çocuk, yaşlı ve engellilere yönelik dernek ve kooperatif gibi örgütlenmelerin kurulması için farkındalık çalışmaları yapılacaktır. Bölge genelinde özellikle merkez ilçeler haricindeki diğer ilçelerde dezavantajlı gruplar için çalışan örgütlenme sayısı artırılacaktır.

5. Dezavantajlı gruplara özel sosyal yapılar hayata geçirilecektir.

Dezavantajlı grupların gündüz vakti, zaman geçirebileceği, sosyalleşebileceği ve atölyelerde çalışabileceği alanlar her ilde birer tane olmak üzere bölgede 3 tanedir. Daha fazla ilçede, hedef grubun ihtiyaç duyduğu ve kullanımına uygun şekilde kafe, atölye gibi alanlar kurulacaktır.

Tablo 19. Hedef 4.1 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Yaşlı Rehabilitasyon Merkezi Sayısı	Yaşlı bireylerin rehabilitasyonlarının veya özel bakımlarını sağlandığı merkezler	Adet	4 (2023)	5	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Engelli Rehabilitasyon Merkezi Kapasitesi	Engelli bireylere özel eğitim verilen ve tedavi sunulan merkezlerin kapasitesi	Kişi	148 (2023)	200	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Engelliler İçin Faaliyet Gösteren Merkez Sayısı	Engelli bireylere özel faaliyetlerin gerçekleştirildiği merkezler	Adet	1 (2023)	3	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Yaşlılara Yönelik Faaliyet Gösteren Merkez Sayısı	Yaşlı bireylere özel faaliyetlerin gerçekleştirildiği kafe, lokal vb. merkezler	Adet	2 (2023)	3	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağına Başvuran Belediye Sayısı	Dünya Sağlık Örgütü Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağına yapılan başvuru	Adet	0 (2023)	2	Dünya Sağlık Örgütü

Hedef 4.2. Dezavantajlı Grupların Ekonomik Hayata Katılımları Artırılacaktır

TÜİK'in İş Gücü İstatistikleri'ne göre 2021 yılında TR82 Bölgesi'nde istihdam oranı %48,6 olup Türkiye ortalaması olan %45,2'nin üzerindedir. Ülke genelinde iş gücüne katılma oranı 2021 yılında %51,4 iken, TR82 Bölgesi'nde bu oran %51,6 olarak çıkmıştır. İş gücüne katılım oranında erkekler için 26 bölge içinde 24. sırada olan TR82 Bölgesi, kadınlar için 26 bölge içinde %38,2 oran ile 5. sırada yer almaktadır. Sosyal İhtiyaç Analizi kapsamında kadınlarla ve düşük gelir düzeyine sahip gruplarla yapılan odak grup toplantılarında da işsizlik ve okul öncesi kurumların ücret ve saat uygulamaları konuları en çok dile getirilen sorunlar olarak ön plana çıkmıştır. İstihdam oranı açısından erkeklerde Türkiye içinde 15. sırada yer alan TR82 Bölgesi, kadınlarda 2. sırada yer almaktadır. Ancak kadınlardaki yüksek iş gücüne katılım oranı aynı zamanda kadınlardaki işsizlik oranlarını da oldukça etkilemektedir. Bölge, kadınların işsizlik oranında Türkiye'de en önde gelen bölgedir. Bölgedeki işsizlik verilerde ön plana çıkmasa da nüfus hareketliliği ile birlikte yorumlandığında bölgede çalışma çağındaki nüfusun göç ettiği görülebilmekte ve bu nedenle işsizlik verilerinin düşük seviyelerde çıktığı anlaşılabilmektedir. Bölgede üretim yapan kadın örgütlenmelerinin güçlendirilmesi, kadınlara sosyal ve çalışma hayatında daha fazla yer verilmesine yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

4.5. 2030'a kadar eğitim alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması ve engelliler, yerliler ve kırılgan durumdaki çocuklar dâhil, kırılgan insanların her düzeyde eğitim ve mesleki eğitime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması.

4.a. Çocuklara, engellilere, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı eğitim olanaklarının yaratılması ve geliştirilmesi ve herkes için güvenli, şiddete dayalı olmayan, kapsayıcı ve etkili öğrenme ortamlarının oluşturulması.

8.5. 2030'a kadar gençler ve engelliler de dâhil bütün kadın ve erkeklerin tam ve üretken istihdama ve insana yakışır işlere erişimlerinin sağlanması ve eşit işe eşit ücret ilkesinin tam olarak benimsenmesi.

(Hedef 4.2) Tedbirler:

1. Dezavantajlı grupların istihdamı artırılacaktır.

Kadın, yaşlı, genç ve engellilerin istihdam edilmeleri için özellikle meslek edindirmeye yönelik eğitim ve kurslar düzenlenecektir. Yapılacak atölyeler ile alınan eğitimlere yönelik uygulamalar organize edilecektir. Eğitim ve atölyelerde başarılı olan dezavantajlı bireylerin istihdamını artırmaya yönelik ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği çalışmaları yapılacaktır.

2. Dezavantajlı grupların meslek edinmelerine yönelik uygun mesleki eğitim merkezleri kurulacaktır.

Engelliler başta olmak üzere kadın ve ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin istihdama katılabilmeleri yerel piyasanın ihtiyaçlarına ve iş gücü piyasasındaki bireylerin yetkinliklerine yönelik meslek edindirme kursları verecek ve istihdam edilebilirliği artıracak mesleki eğitim merkezleri 2022 İlçe SEGE çalışmasında 2. ve 3. kademede yer alan ilçelere kurulacaktır.

3. Dezavantajlı grupların çalışabileceği korumalı iş yerlerinin sayısı artırılacaktır.

İş gücü piyasasında çalışma imkanı kısıtlı olan zihinsel veya ruhsal engelli bireylere istihdam ortamları oluşturulması amacıyla teknik ve mali olarak desteklenen işyerlerinin bölge genelinde açılması için farkındalık çalışmaları yapılacaktır. Ayrıca mevcut iş yerlerinin de korumalı iş yerlerine çevrilmesi amacıyla altyapı çalışmaları yürütülecektir.

4. Dezavantajlı grupların girişimcilik faaliyetleri güçlendirilecek ve girişimci sayısı artırılacaktır.

Girişimci olma sürecinde gerekli olan uyumluluk, birlikte çalışma, inovasyon, kritik düşünce, tasarım odaklı düşünce, iletişim gibi 21. yüzyıl yetkinliklerine özgü konu başlıklarında girişimcilik eğitimleri düzenlenecektir. Girişimcilik yetkinliklerinin gelişmesi için dezavantajlı grupların katılımına yönelik girişimcilik kampları düzenlenecektir.

Tablo 20. Hedef 4.2 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Engellilere Yönelik Yapılan Korumalı İş Yeri Sayısı	İş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan engelli bireylere istihdam oluşturmak amacıyla teknik ve mali yönden desteklenen ve çalışma ortamı özel olarak düzenlenen iş yerleri	Sayı	0 (2023)	1	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Bölgede İstihdam Edilen Engelli Sayısı	Ekonomik faaliyetlerde çalıştırılan engelli iş gücü	Kişi	1.007 (2022)	1.300	İŞKUR
Kurulan Girişimcilik Merkezi Sayısı	Girişimcilerin fikirlerini hayata geçirmek ve geliştirmek üzere kurulan iş geliştirme merkezleri	Adet	0 (2023)	1	Belediyeler
Lisans ve Üstü Eğitime Sahip Kadınların İşsizlik Oranı	Lisans ve üstü eğitime sahip kadınların toplam işsiz kadınlara oranı	Yüzde	12,8 (2021)	9	TÜİK

4. MEKÂNSAL GELİŞME

TR82 Bölgesi'nin 2024-2028 dönemi için belirlenen vizyonu, stratejik öncelikleri ve hedefleri doğrultusunda öngörülen mekânsal gelişimi Şekil 4'te yer almaktadır. Bölge illeri olan Kastamonu, Çankırı ve Sinop'un Merkez ilçeleri; çeşitli fonksiyonların bir arada bulunması ve hizmet derecelerinin yüksek olması özellikleriyle bölgenin kentsel merkezleri konumundadırlar. Kastamonu Merkez ilçesinin öncelikli gelişme alanları sırasıyla; sanayi, turizm, tarım ve hayvancılık şeklinde olup kentin ağaç ve ağaç ürünleri ile gıda ürünleri imalat sanayiinde gelişmesi öngörülmektedir. Ayrıca kentin sahip olduğu doğal, tarihi, kültürel ve gastronomik değerleri ile turizm sektöründeki katkısı artırılacaktır. Süt toplama merkezlerinin, et işleme tesisinin kurulması ve tarımsal sulama kapasitesinin artırılması ile tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde gelişmeler yaşanacaktır.

Çankırı Merkez ilçesinin öncelikli gelişme alanları sırasıyla; sanayi, tarım ve hayvancılık ve turizm şeklindedir. İmalat sanayi sektöründe gıda ürünleri, tekstil-hazır giyim ve otomotiv yan sanayiinde gelişmesi beklenirken; tarımsal sulama kapasitesinin artırılması, süt toplama merkezlerinin kurulması gibi tedbirlerle tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin iyileştirilmesi planlanmaktadır. Turizmde ise Tuz Mağarası ve gastronomik değerleri kentin gelişimine katkı sağlayacaktır.

Sinop Merkez ilçesinin ise öncelikli gelişme alanları sırasıyla; turizm, sanayi, tarım ve hayvancılık faaliyetleridir. İlçenin kıyı turizmi, doğal ve gastronomik değerleri ile turizmdeki payını artırması beklenmektedir. İmalat sanayiinde su ürünleri, oyuncak imalatı, metal sanayi ve tekstil-hazır giyim faaliyetlerinde gelişme sağlanacaktır. Ayrıca ilçede su ürünleri yetiştiriciliği geliştirilecektir.

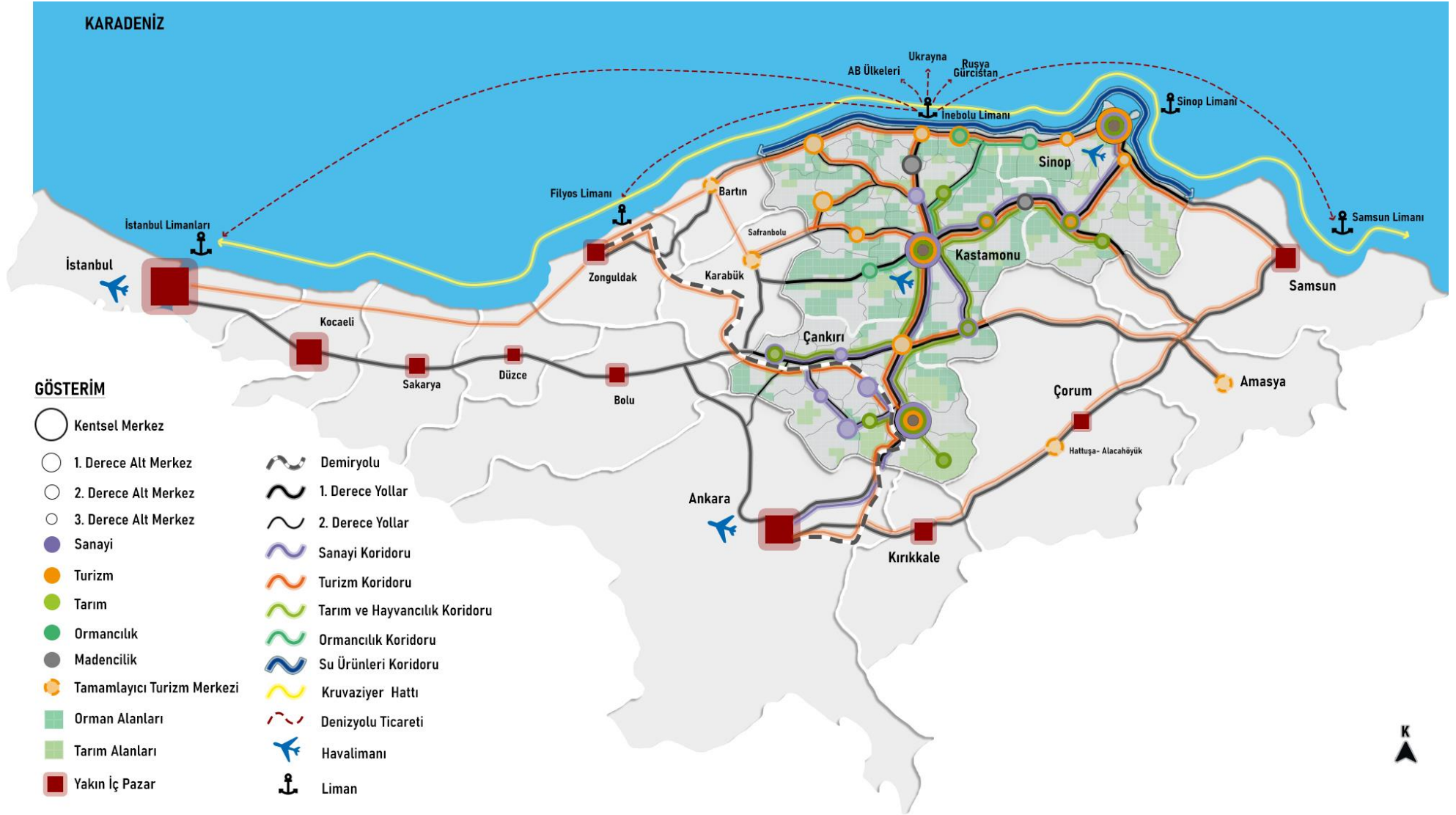
Bölgede Taşköprü, Tosya, Çerkeş, Şabanözü, Korgun ve Boyabat ilçeleri 1. derece imalat sanayi alt merkezleri olarak kurgulanmıştır. Faaliyet alanları ise; Taşköprü'de gıda ürünleri ve tekstil-hazır giyim, Tosya'da ağaç ve ağaç ürünleri, Çerkeş'te metal sanayi, Şabanözü'nde elektrikli ev aletleri, Korgun'da gıda ürünleri ve Boyabat'ta metalik olmayan mineral ürünler (tuğlacılık) şeklinde yoğunlaşmaktadır. Ayrıca imalat sanayiinin yanı sıra Taşköprü ve Boyabat ilçelerinde turizm, tarım ve hayvancılık odakları, Tosya ve Çerkeş ilçelerinde ise tarım ve hayvancılık odakları da yer almaktadır.

Diğer taraftan turizm alanında Abana, Cide, Azdavay-Pınarbaşı ve Ilgaz 1. derece turizm alt merkezi konumundadır. Abana ve Cide kıyı turizmi ve doğal değerleri ile ön plana çıkmaktadır. Azdavay-Pınarbaşı odağı doğal değerleriyle birlikte kanyonlar bölgesi olarak ve Ilgaz ilçesi kış turizmi ile markalaşma özelliği taşımaktadır.

Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde 1. Derece alt merkez bulunmamaktadır. Kızılırmak, Eldivan, Çerkeş, Tosya, Taşköprü, Devrekani, Boyabat ve Durağan ilçeleri 2. derece tarım ve hayvancılık odakları olarak gelişmektedir. Ayrıca Kastamonu ve Sinop'un kıyı kesimi boyunca su ürünleri yetiştiriciliğinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Ormancılık ise bölge ekonomisinde önemli bir konuma sahip olmakla birlikte Abana, Bozkurt, Araç, İhsangazi ve Ayancık ilçelerinde öne çıkmaktadır. Diğer taraftan Hanönü ve Küre ilçelerindeki maden yatakları ve işletmeleri ile madencilik sektörüne katkı sağlanmaktadır.

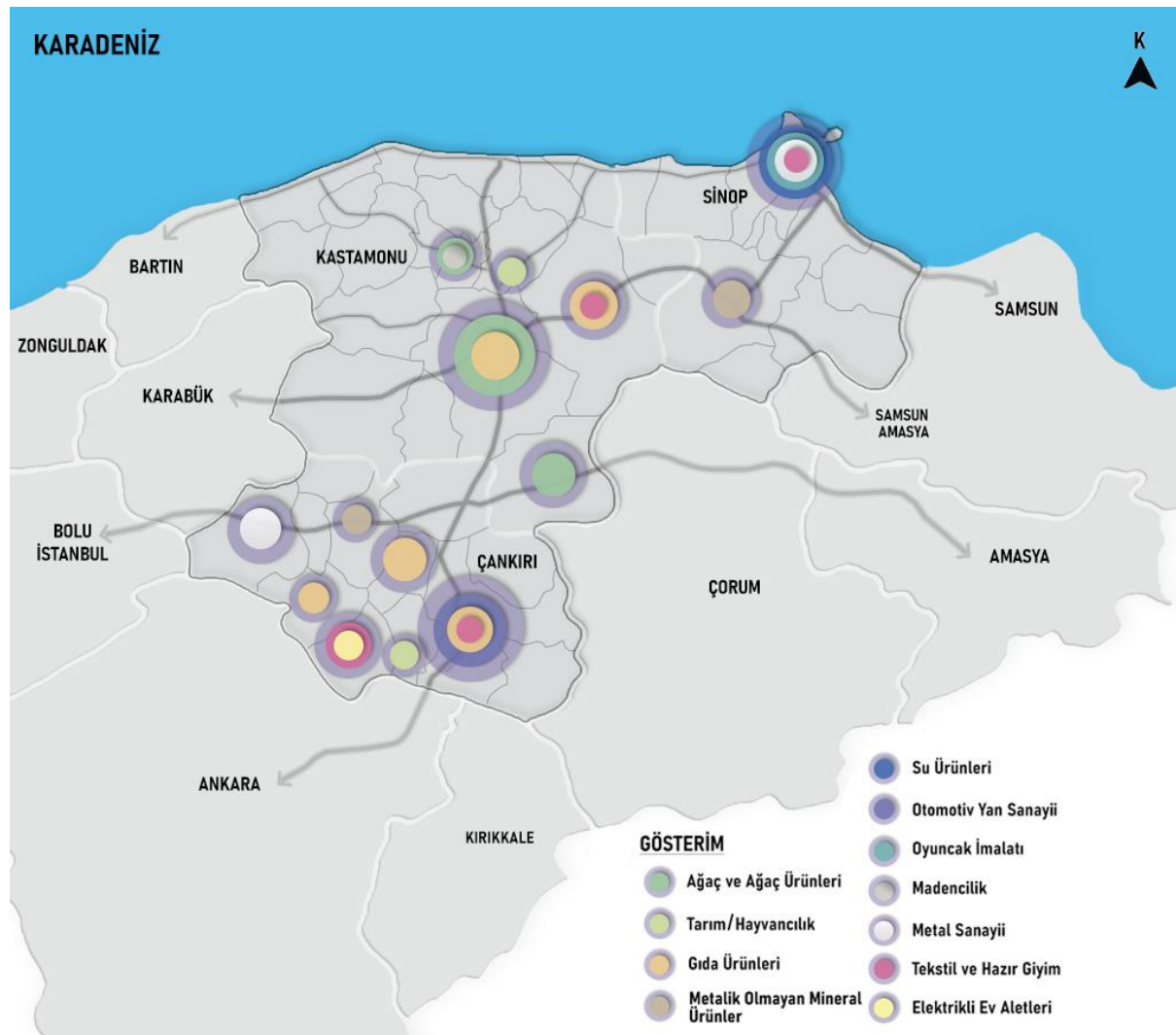
Ulaşım alanındaki gelişmeler ile birlikte bölgenin erişilebilirliğin artması ve başta İstanbul, Ankara ve Kocaeli olmak üzere belirlenen diğer yakın iç pazarlar ile ticari ilişkileri gelişmesi beklenmektedir. Kastamonu-İnebolu kara yolu bağlantısının iyileştirilmesiyle İnebolu Limanı'na erişimin kolaylaşması, limanın ticaret kapasitesinin artması ve böylece ihracat kapasitesinin artırılmasına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan Çankırı ilinden geçen demir yolu güzergâhının Yakınkent OSB ile bağlantısı sağlanarak yük taşıyabilecektir.

Şekil 4. TR82 Bölgesi Mekânsal Gelişme Şeması

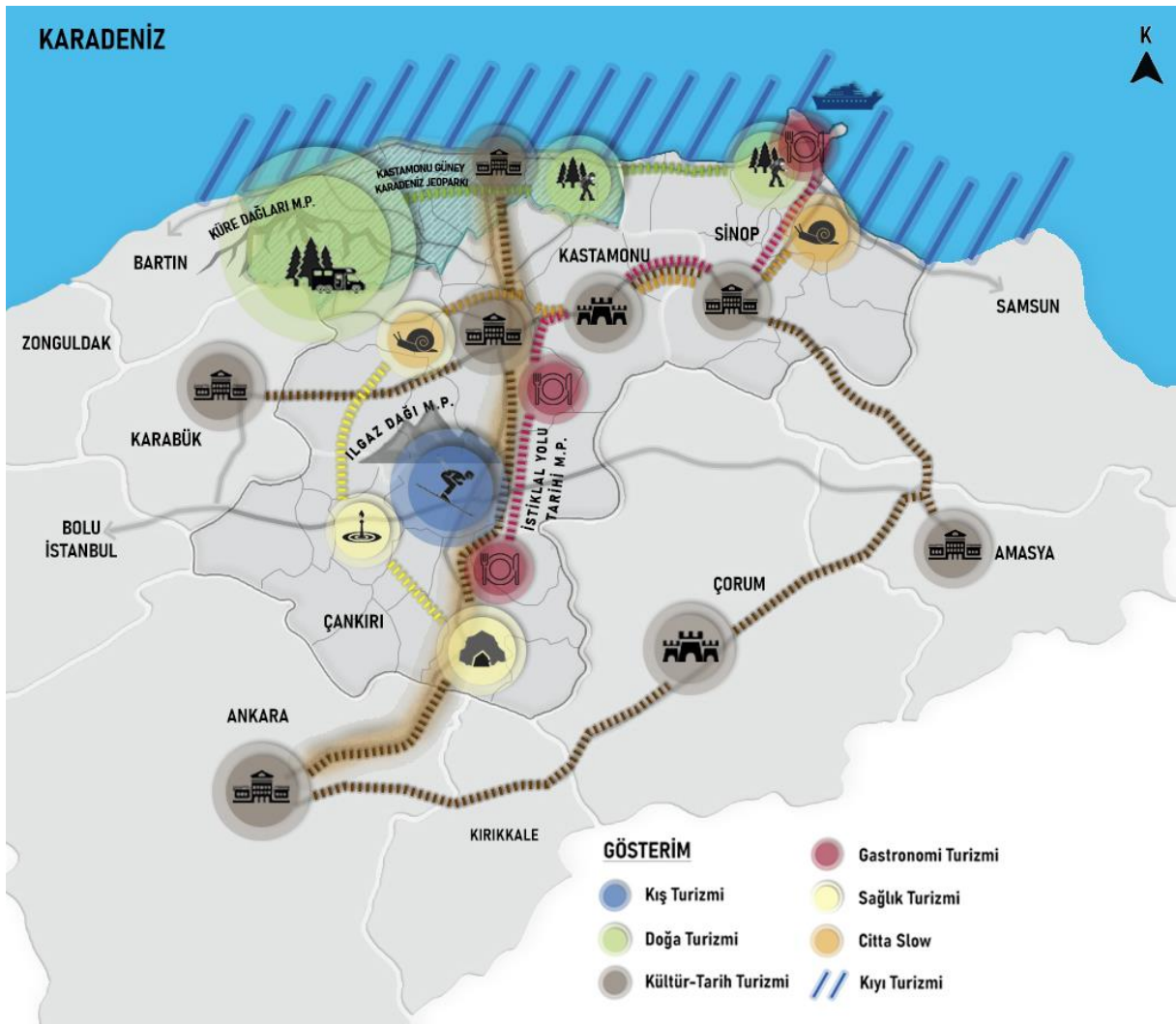
TR82 Bölgesi'nin merkez ilçeleri dışında özellikle Çankırı ilçelerinde imalat sanayi yoğunlaşmaktadır. Çerkeş'te metal sanayii, Korgun'da gıda ürünleri, Şabanözü'nde tekstil-hazır giyim ve elektrikli ev aletleri, Orta'da gıda ürünleri, Kurşunlu'da metalik olmayan mineral ürünler (seramik) imalatı öne çıkmaktadır. Ayrıca Eldivan'da Seracılık İhtisas OSB'nin kurulmasıyla ildeki tarıma dayalı sanayinin gelişmesi beklenmektedir. Kastamonu ilçelerinde imalat sanayi Tosya'da ağaç ve ağaç ürünleri, Taşköprü'de gıda ürünleri ve tekstil-hazır giyim, Seydiler'de ağaç ve ağaç ürünleri, madencilik şeklinde yoğunlaşmaktadır. Devrekani'de tarım ve hayvancılığa dayalı OSB'nin kurulması ile sektörün çeşitleneceği düşünülmektedir. Sinop'un ise Merkez ilçesi dışında imalat sanayii Boyabat'ta metalik olmayan mineral ürünler (tuğlacılık) şeklinde ön plana çıkmaktadır.

Şekil 5. TR82 Bölgesi'nde İmalat Sanayi Gelişimi

TR82 Bölgesi'nde yer alan Küre Dağları Milli Parkı, İstiklal Yolu Tarihi Milli Parkı ve Ilgaz Dağı Milli Parkı turizmi de çeşitlendirmektedir. TR82 Bölgesi doğa, kültür, tarih, gastronomi, sağlık ve kış turizmi gibi çeşitli turizm alanlarında gelişim göstermektedir. Azdavay-Pınarbaşı, Abana-Çatalzeytin, Erfelek-Sinop Merkez başlıca doğa turizmi odakları olarak ön plana çıkmaktadır. Ilgaz Dağı'ndaki kış turizmi faaliyetleri ülke içinde de önemli bir yere sahiptir. Diğer taraftan Kastamonu Merkez, İnebolu, Taşköprü (Pompeipolis Antik Kenti) ve Boyabat ilçeleri kültür-tarih turizminde katkı sağlamakta olup Çorum (Alacahöyük-Hattuşa), Amasya ve Safranbolu ile bu alanda ilişkileri geliştirilecektir. Bölgenin Merkez ilçeleri coğrafi işaretli önemli yöresel ürünleri ile gastronomi turizminde gelişim sağlamaktadır. Çankırı Merkez'de bulunan Tuz Mağarası, Kurşunlu'daki termal kaynaklar ve Daday Atlı Terapi Merkezi ile bölgedeki sağlık turizminin de gelişmesi beklenmektedir.

Şekil 6. TR82 Bölgesi'nde Turizm Gelişimi

5. KAYNAKÇA

- Birleşmiş Milletler. (2022). <https://www.un.org/en/climatechange/what-is-climate-change> adresinden alındı.
- FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. (2022). *The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable*. Rome: FAO.
- Karayolları Trafik Yönetmeliği. (1997, Temmuz 18). Resmi Gazete: 23053 Mükerrer: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23053_1.pdf adresinden alındı
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2007). *Türkiye Turizm Stratejisi 2023*.
- Nilson, E. J. (2009). Perspectives on the European Union - Regions in Europe. Karlskrona, İsveç.
- OECD. (2022, 9 3). *Glossary of Statistical Terms*. <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=3163> adresinden alındı.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (a). *İlleri ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Araştırması 2017*.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (b). *İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Araştırması 2022*.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, (a). (2022). *Bölgesel Kalkınma Ulusal Stratejisi 2024-2028*.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, b. (tarih yok). *Türkiye’de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması Projesi Anket Verileri*.
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı. On Birinci Kalkınma Planı.
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2020). *Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi*.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (a). *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi*.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (b). *Dış Ticaret Verileri*.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (c). *Tarım İstatistikleri*.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (d). *İşgücü İstatistikleri*.
- United Nations. (2022). <https://www.un.org/en/climatechange/what-is-climate-change> adresinden alındı
- WEF. (1996). *World Competitiveness Yearbook 1996*.

EK-1

TR82 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı Program Önerileri

Programın adı	TR82 Bölgesi İmalat Sanayi Yapısal Dönüşüm Programı
Programın konusu	Rekabet Edebilirlik
Programın amacı	TR82 Bölgesi'nin rekabet gücünü arttırmak amaçlanmaktadır.
Programın öncelikleri	Öncelik 1. İnovasyon ve girişimcilik eko sistemini geliştirmek. Öncelik 2. İmalat sanayi firmalarının ve destekleyici kuruluşların kurumsal kapasitesini arttırmak. Öncelik 3. Kaynak verimliliği ve yeşil dönüşüm uygulamalarını desteklemek. Öncelik 4. İşletmelerin dijital dönüşümüne katkı sağlamak. Öncelik 5. İşletmelerin ihracat kapasitesini arttırmak.
Programın uygulama yeri	TR82 Bölgesi
Program süresi	36 ay
Program yürütücüsü	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Uygulayıcı kurum/kuruluşlar	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı, TSO'lar, Üniversiteler, Teknokentler
Destek türü ve bileşenleri	Bu program önerisi Ajans tarafından uygulanacak bir Sonuç Odaklı Program olarak kurgulanmıştır. Tahmini bileşenler aşağıda yer almaktadır. Kurumsal dönüşüm Kaynak dönüşümü Dijital dönüşüm Pazar dönüşümü
Programın bütçesi	100 Milyon TL (3 yıl için)
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleriyle ilişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 8.1. Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme 8.2. Ekonomik Üretkenlik ve Çeşitlendirme, Yenilikçilik ve İyileştirme 8.3. İş Yaratmayı ve İşletmelerin Büyümesini Destekleyen Politikaların Artırılması
Programın Taslak Bölge Planı ile ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayiinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.2. İnsan Kaynakları Niteliği Artırılacaktır Hedef 1.3. İhracat Kapasitesi ve Niteliği Artırılacaktır

Programın adı	Uluslararası Ağlara Katılım Mali Destek Programı
Programın konusu	Markalaşma
Programın amacı	TR82 Bölgesi unsurlarının uluslararası ağlara katılım kriterlerini sağlamak amaçlanmaktadır.
Programın öncelikleri	Öncelik 1. Şehirlerin marka değerini artırmak Öncelik 2. Turizmde çeşitliliği sağlamak Öncelik 3. Doğal ve tarihi değerleri korumak
Programın uygulama yeri	TR82 Bölgesi
Program süresi	24 ay
Program yürütücüsü	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Uygulayıcı kurum/kuruluşlar	Belediyeler, İl Özel İdareleri, Doğa Koruma ve Milli Parklar Bölge Müdürlükleri
Destek türü ve bileşenleri	Güdümlü Proje Desteği
Programın bütçesi	20 Milyon TL
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleriyle ilişkisi	11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar 11.4. Kültürel ve Doğal Dünya Mirasının Korunması
Programın Taslak Bölge Planı ile ilişkisi	Stratejik Öncelik 2. Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması Hedef 2.3. Ulusal ve Uluslararası Ağlara Entegrasyon Sağlanacaktır

Programın adı	TR81-82 Bölgesel Kalkınma Programı
Programın konusu	Bölgesel Kalkınma
Programın amacı	Batı Karadeniz’de bölgesel kalkınmanın önünü açacak ve hızlandıracak araç ve politikaların teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.
Programın öncelikleri	Öncelik 1. Tarımsal üretimin artırılması ve üretim altyapısının geliştirilmesi Öncelik 2. Tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi Öncelik 3. Kırsal turizmin geliştirilmesi
Programın uygulama yeri	TR81 ve TR82 Bölgesi
Program süresi	36 ay
Program yürütücüsü	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı ve Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı
Uygulayıcı kurum/kuruluşlar	TR81 ve TR82 Bölgesi’ndeki kamu kurum ve kuruluşları, kooperatifler, birlikler, özel sektör, STK’lar
Destek türü ve bileşenleri	Sonuç Odaklı Program
Programın bütçesi	120 Milyon TL
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleriyle ilişkisi	11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar 11.A. Güçlü Ulusal ve Bölgesel Kalkınma Planlaması 2. Açlığa Son 2.3. Küçük Ölçekli Gıda Üreticilerinin Verimlilik ve Gelirlerinin İki Katına Çıkarılması
Programın Taslak Bölge Planı ile ilişkisi	Stratejik Öncelik 3. Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması Hedef 3.1. Tarımsal Üretim ve Sanayii Geliştirilecektir Hedef 3.2. Tarımsal Altyapı İyileştirilecektir Hedef 3.4. Yenilikçi Tarım Uygulamaları Yaygınlaştırılacaktır

TR82 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı Proje Önerileri

Proje adı	Çankırı ve Sinop Toplu Konut Projesi
Proje konusu	Konut Üretimi
Üretilecek ürün/hizmet	Konut ve Yeni Yaşam Alanı Üretimi
Sektör	41.20.02. İkamet amaçlı binaların inşaatı (müstakil konutlar, birden çok ailenin oturduğu binalar, gökdelenler vb.nin inşaatı) (ahşap binaların inşaatı hariç)
Projenin amacı	Konut ve altyapı sorunları yaşanan Çankırı ve Sinop illerinde konut üretiminin artırılması amaçlanmaktadır.
Yatırımın/tesisnin ölçeği (Kapasite)	Çankırı'da üretilecek konut: 1000 Sinop'ta üretilecek konut: 1000
Proje yürütücüsü	Toplu Konut İdaresi
Uygulama yeri	Çankırı Merkez ve Sinop Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	2 Milyar TL
Projenin İstihdam Öngörüsü	-
Eş finansman	-
Proje uygulama süresi	24 ay
Projenin hedef kitlesi	Çankırı ve Sinop halkı ve belediyeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile İlişkisi	11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar 11.1. Güvenli ve Erişilebilir Konutlar
Taslak Bölge planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 2. Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması Hedef 2.2. Kentsel ve Kırsal Yaşam Kalitesi İyileştirilecektir

Proje adı	Örnek Köy Projesi
Proje konusu	Kırsal Turizm
Üretilecek ürün/hizmet	Turizm tesisi Yöresel ürün satış alanları
Sektör	41.10. İnşaat projelerinin geliştirilmesi
Projenin amacı	Horma Kanyonu yürüyüş yolunun varış noktası Ilıca Köyü'nün Küre Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi'ne göre yenilenmesi amaçlanmaktadır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	Restore edilen yapı: 10 hane Eğitim verilen kişi: 50 kişi Kurulan köy kooperatifi sayısı: 1 Ev Pansiyonculuğu yapan hane sayısı: 5 hane
Proje yürütücüsü	Kastamonu İl Özel İdaresi
Uygulama yeri	Ilıca Köyü/Pınarbaşı (Kastamonu)
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	25 Milyon TL
Projenin İstihdam Öngörüsü	30 kişi
Eş finansman	%10
Proje uygulama süresi	24 ay
Projenin hedef kitlesi	Kastamonu Pınarbaşı Ilıca Köyü halkı Destinasyonu ziyaret eden turistler
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 8.3. İş Yaratmayı ve İşletmelerin Büyümesini Destekleyen Politikaların Artırılması
Taslak Bölge planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 2. Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması Hedef 2.2. Kentsel ve Kırsal Yaşam Kalitesi İyileştirilecektir

Proje adı	İhracatta İnsan Kaynakları Kapasitesinin Geliştirilmesi
Proje konusu	İnsan Kaynakları Niteliğinin Artırılması
Üretilcek ürün/hizmet	Dış ticaret istihbarat hizmeti Operasyonel ihracat yetkinliği
Sektör	70.22. İşletme ve diğer idari danışmanlık faaliyetleri
Projenin amacı	TR82 Bölgesi ihracatını arttırmak ve ihracatta pazar çeşitliliği sağlamak amaçlanmaktadır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	Eğitim verilen kişi sayısı: 50 kişi
Proje yürütücüsü	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Uygulama yeri	TR82 Bölgesi
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	1 Milyon TL
Projenin İstihdam Öngörüsü	10 kişi
Eş finansman	0
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Bölgede faaliyet gösteren firmalar Genç işsizler
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 8.B. Küresel Bir Genç İstihdamı Stratejisi Geliştirilmesi 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı 9.3. Finansal Hizmetler ve Piyasalara Erişimin Artırılması 17. Amaçlar İçin Ortaklıklar 17. 11. Gelişmekte Olan Ülkelerin İhracatının Artırılması
Taslak Bölge planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.2. İnsan Kaynakları Niteliği Artırılacaktır Hedef 1.3. İhracat Kapasitesi ve Niteliği Artırılacaktır

Proje adı	Ahşap Kent
Proje konusu	Kuluçka Merkezi
Üretilecek ürün/hizmet	1-İşlik 2-Ortak inovasyon ve tasarım merkezi (Kastamonu Üniversitesi Ahşap Araştırma Geliştirme ve İnovasyon Merkezi) 3-Ortak kullanım tesisi 4-Ortak aktivite alanları
Sektör	16.23. Diğer bina doğramacılığı ve marangozluk ürünlerinin imalatı
Projenin amacı	Ahşap girişimciliğini desteklemek, ahşap sektörü insan kaynakları kapasitesini geliştirmek, ahşap sektörünün ortak üretim ve tasarım ihtiyaçlarını karşılamak amaçlanmaktadır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	10 iş yeri
Proje yürütücüsü	Kastamonu Ağaç İşleri İmal ve Satıcıları Odası
Uygulama yeri	Kastamonu
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	45 Milyon TL
Projenin İstihdam Öngörüsü	100 kişi
Eş finansman	%10
Proje uygulama süresi	24 ay
Projenin hedef kitlesi	Ahşap oyuncak firmaları Masif ahşap mobilya firmaları Ahşap Oymacılar
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 8.B. Küresel Bir Genç İstihdamı Stratejisi Geliştirilmesi 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı 9.1. Sürdürülebilir, Dayanıklı ve Kapsayıcı Altyapılar Geliştirilmesi
Taslak Bölge planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

Proje adı	Et İşleme Tesisi
Proje konusu	Tarımsal Sanayi
Üretilcek ürün/hizmet	İşlenmiş Et Ürünleri
Sektör	10.11. Etin işlenmesi ve saklanması
Projenin amacı	Kurulacak et işleme tesisinde Bölge’de üretilen etin işlenmesi ve istihdam sağlanması amaçlanmaktadır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	Günlük 5 ton karkas et
Proje yürütücüsü	Kastamonu Ticaret Borsası
Uygulama yeri	Kastamonu
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	25 Milyon TL
Projenin İstihdam Öngörüsü	50 kişi
Eş finansman	%25
Proje uygulama süresi	24 ay
Projenin hedef kitlesi	Çiftçiler, Kasaplar, Şarküteriler, Bölge halkı
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile ilişkisi	2. Açlığa Son 2.3. Küçük Ölçekli Gıda Üreticilerinin Verimlilik ve Gelirlerinin İki Katına Çıkarılması 8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 8.B. Küresel Bir Genç İstihdamı Stratejisi Geliştirilmesi
Taslak Bölge planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 3. Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması Hedef 3.1. Tarımsal Üretim ve Sanayii Geliştirilecektir

Proje adı	Açık Deniz Balık Yetiştiriciliği
Proje konusu	Su Ürünleri Üretimi
Üretilecek ürün/hizmet	Balık Yetiştiriciliği
Sektör	03.21. Denizde yapılan balık yetiştiriciliği (çipura, karagöz, kefal vb. yetiştiriciliği)
Projenin amacı	Balık üretiminin artırılması ve kırsalda gelir çeşitlendirmesi amaçlanmaktadır.
Yatırımın/tesisnin ölçeği (Kapasite)	1.000 ton/yıl
Proje yürütücüsü	Bölge’de yaşayan girişimciler
Uygulama yeri	Kastamonu ve Sinop
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	15 Milyon TL
Projenin İstihdam Öngörüsü	5 kişi
Eş finansman	%50-75
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitle	Su Ürünleri Yetiştirici Birlikleri Sinop Balık İşleme Ortak Kullanım Tesisi
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile ilişkisi	14. Sudaki Yaşam 14.7. Deniz Kaynaklarının Sürdürülebilir Kullanımından Elde Edilen Ekonomik Faydaların Artırılması
Taslak Bölge planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 3. Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması Hedef 3.1. Tarımsal Üretim ve Sanayii Geliştirilecektir

Proje adı	Tarımsal Soğuk Hava Deposu
Proje konusu	Tarımsal Üretim
Üretilecek ürün/hizmet	Soğuk hava deposunda yaş meyve, sebze, muhtelif gıda ve tarımsal ürünün muhafaza edilmesi
Sektör	52.10. Depolama ve ambarlama
Projenin amacı	Bölge’de üretilen yöresel gıda ürünlerinin uygun koşullarda saklanarak katma değerinin ve arz sürekliliğinin artırılması amaçlanmaktadır.
Yatırımın/tesisın ölçeği (Kapasite)	200 ton/yıl x 10 adet
Proje yürütücüsü	Birlikler, kooperatifler, İl Tarım ve Orman Müdürlükleri
Uygulama yeri	TR82 Bölgesi
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	20 Milyon TL
Projenin İstihdam Öngörüsü	30 kişi
Eş finansman	%10
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Çiftçiler, Sebze ve Meyve Toptancıları, Perakende Satıcılar
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile İlişkisi	2. Açlığa Son 2.3. Küçük Ölçekli Gıda Üreticilerinin Verimlilik ve Gelirlerinin İki Katına Çıkarılması 2.4. Sürdürülebilir Gıda Üretimi ve Dayanıklı Tarım Uygulamaları
Taslak Bölge planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 3. Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması Hedef 3.1. Tarımsal Üretim ve Sanayii Geliştirilecektir

Proje adı	Yaşlı Yaşam Köyü
Proje konusu	Yatılı hizmet veren yaşlı yaşam merkezi kurulması
Üretilecek ürün/hizmet	Huzurevi ve Yaşlı Bakım Hizmetleri
Sektör	87.10.01 Hemşireli yatılı bakım faaliyetleri (hemşireli bakım evlerinin, hemşireli huzur evlerinin faaliyetleri dâhil, sadece asgari düzeyde hemşire bakımı sağlanan yaşlı evlerinin, yetimhanelerin, yurtların faaliyetleri ile evlerde sağlanan hizmetler hariç)
Projenin amacı	Türkiye'nin yaşlı nüfus oranı en yüksek olan ili Sinop'ta yaşlıların aktif ve sağlıklı yaşlılık sürecini bakım hizmetleri aldığı bir merkezde sosyalleşme imkânları ile geçirebilmesine olanak sağlamak.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	Yaşlı Yaşam Merkezi kişi kapasitesi: 184 yaşlı Çalışacak personel kapasitesi: 75 kişi
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Sinop Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	2022 4A yapı birim maliyeti ile 18.700 m2 92.565.000,00 TL Tefrişat (%25) 23.141.250,00 TL 1 panelvan 800.000,00 TL Toplam Yatırım Sabit Tutarı 116.506.250,00 TL
Projenin İstihdam Öngörüsü	75 kişi
Eş finansman	-
Proje uygulama süresi	12 Ay
Projenin hedef kitlesi	60 yaş ve üstü bakım ihtiyaçları basit ve gücü yerinde olan bağımsız ve sağlıklı yaşlılar
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile İlişkisi	10. Eşitsizliklerin Azaltılması 10.2. 2030'a kadar yaşa, cinsiyete, engelliliğe, ırka, etnik kökene, dine, ekonomik ya da başka bir statüye bakılmaksızın herkesin güçlendirilmesi ve sosyal, ekonomik ve siyasi olarak kapsanmasının desteklenmesi
Taslak Bölge planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 4. Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması Hedef 4.1. Dezavantajlı Grupların Sosyal İçermeleri Sağlanacaktır

Proje adı	Mutlu Çocuk Köyü
Proje konusu	Çocuklar için etkinlik alanı
Üretilcek ürün/hizmet	Turizm / Konaklama ve eğlence merkezi
Sektör	55.10.05 Otel vb. konaklama yerlerinin faaliyetleri (günlük temizlik ve yatak yapma hizmeti sağlanan yerlerin faaliyetleri) (kendi müşterilerine restoran hizmeti verenler ile devre mülkler hariç)
Projenin amacı	Farklı yaş gruplarına hitap eden günübirlik ve konaklamalı cazibe merkezi haline getirilmesi; çocuklara kentselleşen dünyada kendi köklerini ve özlerini kaybetmeden köy yaşantısının öğretilmesi, doğadan kopmadan doğa ile bütün bir şekilde yaşanılabilmesi bilincinin verilmesi amaçlanmaktadır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	Konaklama kapasitesi; 34 kişilik 20 odalık konaklama birimi, 5 bungalov, 10 çadırlık kamp alanı Günlük kullanım kapasitesi; 500 kişi Restoran kapasitesi; 200 kişi
Proje yürütücüsü	Sinop Belediyesi
Uygulama yeri	Sinop
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	2022 4A Müstakil spor kompleksi yapı birim fiyatı 4.950,00 TL olarak ele alınmıştır. 27 rekreasyonel mekan yaklaşık 28.000 m2 üzerine dağılacaktır. Yaklaşık tutar 138.600.000,00 TL olarak değerlendirilmektedir.
Projenin İstihdam Öngörüsü	40 kişi
Eş finansman	-
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	3-5 yaş grubu, 5-10 yaş grubu, 10-15 yaş grubu çocuklar ile ebeveynleri
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile İlişkisi	11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar 11.4. Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması 11.7. 2030'a kadar özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engellilerin güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil alanlara ve kamu alanlarına evrensel erişimlerinin güvence altına alınması
Taslak Bölge planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 4. Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması Hedef 4.1. Dezavantajlı Grupların Sosyal İçermeleri Sağlanacaktır

Proje adı	Gündüzlü Bakım Evi
Proje konusu	Günübirlik bakım hizmetleri
Üretilen ürün/hizmet	Engelli ve kronik hastalığı yüzünden başkasının bakımına ihtiyaç duyan bireylere, yaş sınır olmadan gündüz verilecek bakım hizmetleri
Sektör	88.99 Başka yerde sınıflandırılmamış barınacak yer sağlanmaksızın verilen diğer sosyal yardım hizmetleri
Projenin amacı	Kastamonu'da engelli ve ağır hasta yaşlı bireylere bakım veren kişilerin, haftaiçi mesai saatleri içerisinde sosyal, kamusal ve ekonomik hayata katılabilmeleri için gündüzlü bakım hizmeti veren merkez oluşturmak.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	Tesis 50 kişi kapasiteli
Proje yürütücüsü	Kastamonu Belediyesi
Uygulama yeri	Kastamonu
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	2022 fiyatlarıyla 4A yapı birim fiyatı ile 500 m2'lik alan yaklaşık 2.500.000,00 TL, tefrişat yaklaşık 1.000.000,00 TL olmak üzere toplamda 3.500.000,00 TL olarak değerlendirilmektedir.
Projenin İstihdam Öngörüsü	30 kişi
Eş finansman	0
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Kastamonu'da evde engelli veya yaşlı bireylere bakım veren kişiler
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile İlişkisi	11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar 11.7.1. Cinsiyet, yaş ve engelli kişilere göre kamu kullanımına tamamen açık, yapılaşmış alanların şehirlerdeki ortalama payı
Taslak Bölge planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 4. Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması Hedef 4.1. Dezavantajlı Grupların Sosyal İçermeleri Sağlanacaktır

DEĞERLENDİRME / NOTLAR

[illegible]

TR82 DÜZEY 2 BÖLGESİ

KASTAMONU, ÇANKIRI VE SİNOP İLLERİ

BÖLGE PLANI

Vizyon - Stratejik Öncelik - Hedef

2024 - 2028

**T.C. KUZEY ANADOLU
KALKINMA AJANSI**

NORTH ANATOLIAN DEVELOPMENT AGENCY

Bölgelerin Pusulası, Özgün Fikirlerin Referans Noktası

Kuzeykent Mahallesi Kayın Sokak No: 9 37150 Kastamonu

Telefon: +90 (366) 212 58 52 / Faks: +90 (366) 212 58 55

E-posta: bilgi@kuzka.gov.tr

www.kuzka.gov.tr |